

Coinneamh:	Bòrd-stiùiridh
Ceann-là/Àm:	25 Ògmhios 2026 aig 09:30m
Càite:	Microsoft Teams

Clàr-gnothaich – Seisean Fosgailte

1. Cùisean Tòiseachaidh

- 1.1. Fàilte is Leisgeulan
- 1.2. A' Nochdadh Chom-pàirtean
- 1.3. Gnothaich Iomchaidh Sam Bith Eile

2. Conaltradh

- 2.1. Conaltradh le Luchd-ùidh (Airson Fiosrachadh) duilleag 4
Ealasaid Dhòmhnallach, Ceannard

3. Ionmhas

- 3.1. Aithisg Ionmhais (Airson Fiosrachadh) duilleag 7
Nicola Pearson, Ceann an Ionmhais is Cùisean Corporra

4. Plana Corporra is Coileanadh

- 4.1. Aithisg air Adhartas air a' Phlana Nàiseanta 2023-28 (Airson Deasbad)
PT1 Aithisg air Adhartas air a' Phlana Nàiseanta 2023-28 duilleag 9
Iain Mac a' Mhaoilein, Stiùiriche Leasachaidh
- 4.2. Aithisg air Planaichean Gàidhlig (Ri Aontachadh) duilleag 21
PT1 Aithisg Dearcnachaidh air Planaichean Reachdail 2024/25
Calum Rothach, Ceannard Foghlaim is Phlanaichean
- 4.3. Foghlam agus Ionnsachadh (Airson Fiosrachadh) duilleag 31
Calum Rothach, Ceannard Foghlaim is Phlanaichean

5. Rianachd Mhì-chinntean

- 5.1. Clàr Mhì-chinntean Ro-innleachdail (Ri Aontachadh) duilleag 34
PT1 Clàr Mhì-chinntean Ro-innleachdail
Nicola Pearson, Ceann an Ionmhais is Cùisean Corporra

6. Aithisgean Bliadhnail nan Comataidhean 2025/26 (Airson fiosrachadh)

6.1. Aithisgean Bliadhnail nan Comataidhean

PT1 Aithisg Bhliadhnail na Comataidh Poileasaidh is Ghoireasan	duilleag 45
PT2 Aithisg Bhliadhnail Comataidh Sgrùdaidh is Dearbhachd <i>Ealasaid Dhòmhnallach, Ceannard</i>	duilleag 50

7. Cùisean Corporra

7.1. Atharrachaidhean air Comataidh Poileasaidh is Ghoireasan (Ri aontachadh)

PT1 Dreach Atharrachaidhean air Bun-riaghailtean CPG	duilleag 57
PT2 Bun-riaghailtean Pannal Phlanaichean is Poileasaidh	duilleag 64
PT3 Bun-riaghailtean CPG Tùsail <i>Ealasaid Dhòmhnallach, Ceannard</i>	duilleag 67

7.2. Ùrachadh air Sgeama an Ùghdarras Tiomnaidh (Ri Aontachadh) duilleag 71

PT1 Sgeama an Ùghdarras Tiomnaidh – Atharrachaidhean air an Tracadh
PT2 Sgeama an Ùghdarras Tiomnaidh air ùrachadh
PT3 Sgeama an Ùghdarras Tiomnaidh Tùsail <i>Ealasaid Dhòmhnallach, Ceannard</i>

7.3. Gnàth-riaghailtean (Ri Aontachadh) duilleag 88

PT1 Gnàth-riaghailtean air ùrachdadh
PT2 Gnàth-riaghailtean Tùsail <i>Ealasaid Dhòmhnallach, Ceannard</i>

7.4. Aithisg Slàinte is Sàbhailteachd (Airson Fiosrachadh) duilleag 146

Nicola Pearson, Ceann an Ionmhais is Cùisean Corporra

7.5. Pàipear Tuigse Innealta (AI) (Airson Fiosrachadh) duilleag 148

Ealasaid Dhòmhnallach, Ceannard

8. Plana-obrach a' Bhùird-stiùiridh

<u>8.1. Plana-obrach 2026/27 (Ri Aontachadh)</u>	duilleag 151
PT1 Plana-obrach a' Bhùird-stiùiridh 2026/27 <i>Ealasaid Dhòmhnallach, Ceannard</i>	

9. GISBE

Ceann-là na h-ath-choinneimh: 08/10/2026

Deireadh an t-Seisein

Coinneamh:	Bòrd-stiùiridh
Ceann-là:	25 Ògmhios 2026
Tìotal:	Conaltradh le Luchd-ùidh
Gnìomh a dhith:	Airson fiosrachadh
Àireamh pàipear:	2.1
Neach-labhairt:	Ealasaid Dhòmhnallach, Ceannard
Pàipearan-taic:	Chan eil

1. Adhbhar

- 1.1. Tha am pàipear seo a' taisbeanadh fiosrachadh mu chonaltradh ro-innleachdail a tha iomchaidh innse don Bhòrd mu dheidhinn. Tha e a' soilleireachadh na h-obrach a tha a' dol air adhart a thaobh ar ro-innleachd conaltraidh agus ar feum air conaltradh le prìomh luchd-ùidh mar a dh'fheumar.

2. Riaghaltas na h-Alba

- 2.1. 'S i Màiri NicAillein am Ministear ùr le uallach airson na Gàidhlig, agus 's i Rùnaire a' Chaibineit airson Foghlaim, Cultar agus Gàidhlig. Às dèidh don Leas-phrìomh mhinistear roimhe ainmeachadh nach biodh iad a' tilleadh gu Pàrlamaid na h-Alba, chuir Bòrd na Gàidhlig an cèill don Phrìomh Mhinistear cho cudromach 's a tha e suidheachadh a' Chaibineit airson na Gàidhlig a chumail suas, agus tha fàilte air seo. Bha coinneamh aig a' Chathraiche agus an Ceannard leis an Rùnaire Caibineit air sgiobaidhean air 10 Ògmhios far an robh còmhraidhean adhartach againn air na prìomhachasan a tha romhainn. Chaidh aontachadh coinneachadh gu cunbhalach agus loidhnichean conaltraidh làidir a chumail suas.

Inbhean airson Sgìrean Cànan Shònraichte (SCS) – Buidheann Stiùiridh

Tha Riaghaltas na h-Alba air iarraidh air Bòrd na Gàidhlig cuideachadh le dreachdadh nan inbhean airson SCS. Chaidh cumhaichean iomraidh agus plana-obrach foirmeil a dhreacadh ach chan eil iad air an aontachadh fhathast, ged a tha an obair air tòiseachadh. Dh'aidich Rùnaire a' Chaibineit gur e pìos obrach cudromach a tha seo agus gum bi feum air co-obrachadh dlùth gus a thoirt tro na pròiseasan uile a tha a dhìth mus tèid co-chomhairle phoblach a chumail aig deireadh an fhoghair.

- 2.2. Tha atharrachadh mòr air a bhith ann an sgioba na Gàidhlig is na h-Alba. Chaidh David Leng a chur an dreuchd mar Cheannard Roinn na Gàidhlig is na h-Alba às dèidh do Claire Cullen falbh. Tha David air coinneachadh ris an sgioba, agus thadhail e air oifis Steòrnabhaigh.

2.3. Tha atharrachadh air a bhith ann an riaghladh ionmhais Bhòrd na Gàidhlig taobh a-staigh Riaghaltas na h-Alba, a tha mar phàirt de ath-eagrachadh nas fharsainge thar sgiobaidhean agus dhleastanasan. Bidh sgioba urrasachd air leth a' cumail sùil air seo a-nis, a tha taobh a-staigh sgioba an fhoghlaim. Tha dùil gun coinnich na sgiobaidhean air 17 Ògmhios.

2.4. **Ath-leasachadh san roinn phoblaich**

Tha ath-leasachadh na roinne poblaich air a mhìneachadh le Riaghaltas na h-Alba mar phrìomhachas. Tha an Ceannard nam pàirt de chruinneachadh foghlaim. Tha an Ceannard nam pàirt de chruinneachadh foghlaim, a tha a' coimhead air cothroman airson sàbhaladh, èifeachdas agus atharrachadh san àite-obrach ann an stiùireadh an Fhoghlaim. Tha an obair seo a' faireachdainn fad às air sgàth nàdar eadar-dhealaichte bhuidseatan obrachaidh diofar bhuidhnean. Chaidh fios air ais a thoirt seachad a thaobh seo. Ach, tha prionnsabalan ath-leasachaidh na roinne poblaich a tha a' buntainn ri èifeachdas, atharrachadh gus buaidh a thoirt seachad agus co-obrachadh nam prionnsabalan a tha aig cridhe obair Bòrd na Gàidhlig.

3. **Pàrlamaid na h-Alba**

3.1. Chaidh taghadh Pàrlamaid na h-Alba a chumail air 7 Cèitean agus thòisich seisean ùr na pàrlamaid air 14 Cèitean. Chan eil luchd-labhairt fileanta na Gàidhlig nam buill de Phàrlamaid na h-Alba, ach tha e cudromach a thoirt fa-near gu bheil buill ann a tha ag ionnsachadh na Gàidhlig, aig a bheil ùidh mhòr anns a' chànan, a cultar, agus a coimhearsnachdan, a bharrachd air an fheadhainn a tha a' riochdachadh sgìrean far a bheil a' chànan ga cleachdadh. Chaidh litrichean a chur gu BPA gan meal-a-naidheachd air an taghadh, agus a' sireadh com-pàirteachaidh.

Bu chòir a thoirt fa-near cuideachd gur e comataidh an Fhoghlaim is na Gàidhlig a chanar ris a' chomataidh Foghlaim, Clann is Òigridh a bh' ann roimhe.

3.2. Tha sinn a' conaltradh ri oifisean nam BPA air a' Bhuidheann Thar-phàrtaidh airson na Gàidhlig agus tha sinn an dùil gun tèid a' chiad choinneamh a chumail san t-Sultain an dèidh saor-làithean an t-samhraidh.

4. **Moladh**

Gum bi na buill a' toirt fa-near dhan fhiosrachadh anns a' phàipear.

5. **Prìomh Bhuidhean Ro-innleachdail**

5.1. **Buidhean air Ionmhas:** Chan eil

5.2. **Buidhean air Luchd-obrach:** Atharrachadh ann an dàimhean obrach

5.3. **Buidhean air Trèanadh:** Chan eil

- 5.4. **Ceanglaichean ri Amasan Ro-innleachadh agus Corporra:** Tha seo a' cuir ri adhartachadh agus libhrigeadh a' phlana chorporra agus an ro-innleachd conaltraidh bhon taobh a-muigh
- 5.5. **Buaidhean air Cliù:** Togaidh seo cliù na buidhne le barrachd mothachaidh air a' bhuidhinn agus an obair a bhios sinn a' dèanamh
- 5.6. **Buaidhean air Slàinte is Sàbhailteachd:** Chan eil
- 5.7. **Buaidhean Laghail:** Chan eil
- 5.8. **Buaidhean air Co-ionannachd:** Chan eil
- 5.9. **Buaidhean air an Àrainneachd:** Chan eil

6. Ceanglaichean ri Frèama-obrach Coileanadh Nàiseanta

Còraichean Daonna	☐	Clann is Òigridh	☐
Cultar	☒	Coimhearsnachdan	☒
Àrainneachd	☐	Bochdainn	☐
Slàinte	☐	Eadar-nàiseanta	☐
Foghlam	☐	Eaconamaidh	☐
Gnothachasan soirbheachail is ùr-ghnàthach	☒		

7. Cùrsa Riaghlachais

- 7.1. Thug an Sgioba Stiùiridh fa-near don phàipear seo air 11 Ògmhios 2026.

8. Dearbhadh air Cuairteachadh Sgrìobhainn

- 8.1. 'S e pàipear fosgailte a tha seo.

Coinneamh:	Bòrd-stiùiridh
Ceann-là:	25 Ògmhios 2026
Tìotal:	Aithisg Ionmhais
Gnìomh a dhìth:	Airson Fiosrachadh
Àireamh pàipear:	3.1
Neach-labhairt:	Nicola Pearson, Ceann an Ionmhas is Cùisean Corporra
Pàipearan taic:	Chan eil gin ann.

1. Adhbhar

- 1.1. Is e fiosrachadh a thoirt dhan Bhòrd air an t-suidheachadh ionmhasail mar a bha e air 31 Màrt 2026 adhbhar a' phàipeir seo.

2. Cùl-fhiosrachadh/Prìomh aithris

- 2.1. Ann an 2025/26 bha Tabhartas gus Cuideachadh (GiA) bunaitheach de £6,325k aig Bòrd na Gàidhlig.
- 2.2. Chaidh suim a bharrachd de £46k, bho Riaghaltas na h-Alba, a chur ris a' bhuidseit gus pàigheadh airson màl An Tosgan.
- 2.3. Gu deireadh a' Mhàirt, chaidh £6,375k a chosg gu h-iomlan, a' ciallachadh gun robh tar-chosgais de £4k ann an 2025/26.
- 2.4. Bha suim £9k air a thoirt air adhart bhon bhliadhna ionmhais roimhe a rinn frith-chothromachadh (*offset*) agus dh'fhàg seo £5k sa bhanca.
- 2.5. Thèid an £5K seo a thoirt air adhart gu 2026/27 air adhbharan gnìomhachais.
- 2.6. Tha geàrr-iomradh gu h-iseal air suidheachadh ionmhas deireadh bliadhna:

		31 March 2026			
		BUDGET £'000	ACTUAL £'000	VAR £'000	VAR %
FUNDING / INCOME	Cash brought forward	9	9	-	-
	Grant in Aid - baseline	6,325	6,325	-	-
	GiA additional funding	46	46	-	-
	TOTAL BUDGET	6,371	6,371	-	0%
EXPENDITURE	GLAIF	1,140	1,195	55	5%
	Other Development	3,347	3,450	103	3%
	TOTAL DEVELOPMENT COSTS	4,487	4,645	158	4%
	Staff Costs	1,379	1,219	-160	-12%
	Other Operating Costs	505	510	5	1%
	TOTAL OPERATING COSTS	1,884	1,730	-154	-8%
TOTAL COSTS	6,371	6,375	4	0%	

3. Moladh

3.1. Thathar ag iarraidh air buill a' Bhùird-stiùiridh:

- Beachdachadh air an aithisg agus am fiosrachadh a thoirt fa-near.

4. Prìomh Bhuaidhean Ro-innleachdach

- 4.1. Buaidhean air Ionmhas: Mar a chaidh a mhìneachadh gu h-àrd.
- 4.2. Buaidhean air Luchd-obrach: Chan eil buaidh ann.
- 4.3. Buaidhean air Trèanadh: Chan eil buaidh ann.
- 4.4. Ceanglaichean ri Amasan Ro-innleachadh agus Corporra: Gum bi ar n-obair a' fiosrachadh agus a' toirt buaidh air leasachadh na Gàidhlig agus air poileasaidhean a bheir buaidh air a Ghàidhlig.
- 4.5. Buaidhean air Cliù: Tha e cudromach gun lean Bòrd na Gàidhlig air adhart a' dearbhadh gu bheil e a' riaghladh an ionmhais aige gu h-èifeachdach.
- 4.6. Buaidhean air Slàinte is Sàbhailteachd: Chan eil buaidh ann.
- 4.7. Buaidhean air Laghail: Chan eil buaidh ann.
- 4.8. Buaidhean air Co-ionannachd: Chan eil buaidh ann.
- 4.9. Buaidhean air an Àrainneachd: Chan eil buaidh ann.

5. Ceanglaichean ri Frèama-obrach Coileanadh Nàiseanta

Còraichean Daonna	☐	Clann is Òigridh	☐
Cultar	☐	Coimhearsnachdan	☐
Àrainneachd	☐	Bochdainn	☐
Slàinte	☐	Eadar-nàiseanta	☐
Foghlam	☐	Eaconamaidh	☐
Gnothachasan soirbheachail is ùr-ghnàthach	☒		

6. Cùrsa Riaghlachais

6.1. Thug an Sgioba Àrd Stiùiridh fa-near don phàipear seo air 9 Ògmhios 2026.

7. Dearbhadh air Cuairteachadh Sgrìobhainn

7.1. 'S e pàipear fosgailte a tha seo.

Coinneamh:	Bòrd-stiùiridh
Ceann-là:	25 Ògmhios 2026
Tìotal:	Aithisg air adhartas leis a' Phlana Nàiseanta 2023-28
Gnìomh a dhith:	Airson Deasbad
Àireamh pàipear:	4.1
Neach-labhairt:	Iain Mac a' Mhaoilein, Stiùiriche
Pàipearan-taic:	PT1 - Aithisg air adhartas air gnìomhan a' Phlana Nàiseanta

1. Adhbhar

- 1.1. Airson fiosrachadh a thoirt do Bhuill a' Bhùird-stiùiridh mu adhartas air coileanadh nan Raointean Prìomhachais agus gnìomhan a tha air aithneachadh anns a' Phlana Nàiseanta 2023-28 agus cothrom a thoirt air beachdachadh air na tha fhathast ri choileanadh anns a' Phlana.
- 1.2. An dèidh beachdan a' Bhùird-stiùiridh fhaighinn thig am fiosrachadh air adhart chun an Riaghaltas airson beachdachadh air dè tha a dhith anns an ùine a tha romhainn airson amasan a' Phlana a choileanadh.

2. Cùl-fhiosrachadh/Prìomh aithris

- 2.1. Tha am Plana Nàiseanta a' toirt iomradh air Raointean Prìomhachais agus gnìomhan airson Gàidhlig a bhrosnachadh thar nan còig bliadhna. Chan eil gnìomhan ceangailte ris a h-uile prìomhachas agus tha prìomhachasan anns a' Phlana aig nach eil gnìomhan sònraichte ceangailte. Tha am pàipear aig PT1 a sealltainn nam prìomhachasan agus nan gnìomhan agus gan ceangal còmhla far a bheil seo furasta a dhèanamh.
- 2.2. Tha geàrr-chunntas air na Raointean Prìomhachais agus na gnìomhan agus air adhartas ri fhaicinn aig PT1. A-mach à 35 gnìomhan, tha fianais ann gu bheil adhartas ga dhèanamh air 25 dhiubh ach gu bheil adhartas/fianais a dhith air na gnìomhan eile.
- 2.3. Tha cuid dhe na gnìomhan soilleir gu leòr airson aithneachadh càite bheil uallach a' suidhe airson an toirt air adhart ach tha ceistean fhathast mu dheidhinn cuid eile.
- 2.4. Ged a tha obair a dhith gu h-àraidh air raointean prìomhachais na dachaigh, gnìomhachais agus na h-eaconamaidh agus Foghlaim 0-18 tha an adhartas a bhiodh an dùil air a dhèanamh thuice seo.
- 2.5. Tha a Riaghaltas air tòiseachadh a chur an gnìomh Achd na Canain Albannach 2025 agus bith sinn a toirt buaidh air cuid de gnìomhan. Chì Buill gu bheil iomradh ga thoirt as a phàipear taic gu bith cur a gnìomh Sgìrean Canain Sònraichte a toirt a staigh cuid de gnìomhan agus cha bhith adhartas soilleir ri fhaicinn gus a tig adhartas air a seo.

3. Moladh

- 3.1. Gum bi na buill a' toirt fa-near dhan fhiosrachadh anns a' phàipear seo agus a' gabhail beachd air an adhartas agus air an t-soillearachd a tha a dhith airson adhartas a dhèanamh air a' Phlana.

Oifigeil
Pàipear 4.1

- 3.2. Gun aontaich Buill am fiosrachadh a-nis a chur air adhart chun an Riaghaltais airson measadh farsaing a dhèanamh air adhartas leis a' Phlana gus beachd a ghabhail air na h-amasan agus prìomhachasan anns na bliadhnaichean ri tighinn.

4. Prìomh Bhuidhean Ro-innleachdail

- 4.1. Buidhean air Ionmhas: Chan eil buaidh air ionmhas ged a tha goireasan gu leòr cudromach ma tha gnìomhan agus prìomhachasan a' Phlana rin coileanadh.
- 4.2. Buidhean air Luchd-obrach: Tha am paipear a' toirt fa-near dhan obair a tha luchd-obrach a' Bhùird ris tron bhliadhna.
- 4.3. Buidhean air Trèanadh: Chan eil buaidh ann.
- 4.4. Ceanglaichean ri Amasan Ro-innleachdail agus Corporra: Tha an aithisg a' toirt iomradh air coileanadh amasan ro-innleachdail agus corporra
- 4.5. Buidhean air Cliù: Tha e riatanach gum bi sinn a' coileanadh nan gnìomhan agus prìomhachasan a tha a' tuiteam air a Bhòrd agus tha seo a' toirt buaidh air cliù Bhòrd na Gàidhlig.
- 4.6. Buidhean air Slàinte is Sàbhailteachd: Chan eil gin ann.
- 4.7. Buidhean Laghail: Tha dleastanasan air Bòrd na Gàidhlig fo sgèith Achd na Gàidhlig (Alba) 2005 agus Achd nan Cànan Albannach 2025.
- 4.8. Buidhean air Co-ionannachd: Chan eil buaidh ann.
- 4.9. Buidhean air an Àrainneachd: Chan eil buaidh ann.

5. Ceanglaichean ri Frèama-obrach Coileanadh Nàiseanta

Còraichean Daonna	☒	Clann is Òigridh	☒
Cultar	☒	Coimhearsnachdan	☒
Àrainneachd	☐	Bochdainn	☐
Slàinte	☒	Eadar-nàiseanta	☐
Foghlam	☒	Eaconamaidh	☒
Gnothachasan soirbheachail is ùr-ghnàthach	☒		

6. Cùrsa Riaghlachais

- 6.1. Thug an Sgioba Àrd Stiùiridh fa-near dhan phàipear seo air 9 Ògmhios 2026.

7. Dearbhadh air Cuairteachadh Sgrìobhainn

- 7.1. 'S e pàipear fosgailte a tha seo.

Plana Nàiseanta na Gàidhlig 2023 gu 2028 - Adhartas air Raointean Prìomhachais agus gnìomhan

Coimhearsnachd, Raointean Prìomhachais	Iomradh	Gnìomh	Adhartas aig Ògmhios 2026
<i>Tha na raointean prìomhachais airson na Coimhearsnachd gu h-ìosal a' toirt seachad fòcas soilleir airson a bhith a' cur ri cleachdadh agus ionnsachadh na Gàidhlig ann an coimhearsnachdan agus air am beachdaich ùghdarrasan fhad 's a tha iad a' deasachadh nam planaichean Gàidhlig aca.</i>			
Lionraidhean coimhearsnachd na Gàidhlig agus coimhearsnachdan air-loidhne			
Ag aithneachadh Sgìrean a tha Cudromach dhan Ghàidhlig	A2	Ag aithneachadh gu bheil sgìrean a tha cudromach dhan chànan agus aig a bheil feumalachdan eadar-dhealaichte – nithear barrachd beachdachaidh sònraichte air seo agus thèid ceumannan a ghabhail gus am bi cruthachadh agus libhrigeadh poileasaidh a rèir seo thar beatha phoblach na h-Alba.	Bile na Canain aig ìre 3 ann a Phàrlamaid na h-Alba air 17/6/25 - tha Sgìrean Gàidhlig aithnichte mar phàirt dhen Bhile
Planaichean Gàidhlig stèidhichte sa choimhearsnachd	A1	Thèid Planaichean Gàidhlig Coimhearsnachd a chruthachadh airson 3 prìomh choimhearsnachdan Gàidhlig le taic agus Stiùireadh air ullachadh, air am faigh coimhearsnachdan eile cothrom ro 2028.	Dreach Phlanaichean aig Coimhearsnachd Uibhist agus cuideachd aig Coimhearsnachd Iar Thuath Leòdhais
Measaidhean Buaidh Coimhearsnachd Eileanach	D2	Bho 2024 bu chòir do Mheasaidhean Buaidh Coimhearsnachd nan Eilean (ICIA), far a bheil iad seo a dhìth, a bhith a' dèanamh cinnteach gu bheilear a' beachdachadh gu ceart air buaidhean cànanach ann an leasachaidhean bun-structair ann an sgìrean a tha cudromach a thaobh a' chànan.	Tha stiùireadh ICIA ag iarraidh gun tèid buaidh na Gàidhlig a thoirt fa-near agus gun tèid ceumannan a chomharrachadh gus a' bhuidh a lughdachadh no a leasachadh mar a tha dhìth. Bheir tòiseachadh Achd nan Cànanan Albannach 2025 bhon t-Samhain 2025 seachad an dòigh airson Sgìrean Canain Sònraichte a chomharrachadh agus an uairsin faodar èifeachdas ICIA a thaobh na Gàidhlig a mheasadh gu ceart.
Lionra Oifigearan Leasachaidh na Gàidhlig	A3	Bho 2024 bidh lionra aithnichte de dh'Oifigearan Gàidhlig ann le goireasan iomchaidh. Thèid seo a chumail suas agus thèid taic a chumail ris na h-oifigearan gus raon de ghniomhachdan leasachaidh Gàidhlig agus sòisealta a thoirt seachad.	lionra aithnichte de dh'Oifigearan Gàidhlig stèidhichte

Gaelic community events and activities for young people	F5	<p>Thèid gnìomhan taobh a-muigh a’ churraicealaim airson FtG a cho-òrdanachadh agus thèid taic a chumail riutha ann an Ro-innleachd Òigridh Gàidhlig a bhios a-mach airson co-chomhairle airson 2026. – a’ gabhail a-steach mar eisimpleir, spòrs, cultar, deasbadan agus cur-seachadan</p>	<p>Bha CnaG a toirt air adhart an obair a Ro-innleachd Òigridh agus chaidh a dreach a chrìochnachadh as a Ghiblein 2025. Tha Oifigearan Bhòrd na Gàidhlig a nis a cleachdadh a dreach airson an ath cheum a ghabhail.</p>
Tachartasan coimhearsnachd Gàidhlig agus cur-seachadan do dhaoine òga	A4	<p>Thèid taic a thoirt dhan Ghàidhlig ann am beatha agus obair Urrasan Coimhearsnachd , buidhnean treas roinne, eaglaisean agus buidhnean creideimh agus thèid am brosnachadh barrachd, gu sònraichte ann an sgìrean le àireamh-sluaigh ìosal.</p>	<p>Taic ga thoirt seachad nuair a tha iarrtasan a tighinn a staigh ach barrachd a dhith a thaobh fhaighinn faisg Bidh buaidh aig Oifigear Leasachaidh na Gàidhlig aig an Treas Roinn Innse Gall, a chaidh a mhaoineachadh bho Lùnastal 2025, air seo agus thèid adhartas a mheasadh anns a’ bhliadhna a tha romhainn.</p>
Urrasan coimhearsnachd agus buidhnean san treas roinn, Eaglaisean agus buidhnean creideimh	A4	<p>Thèid taic a thoirt dhan Ghàidhlig ann am beatha agus obair Urrasan Coimhearsnachd , buidhnean treas roinne, eaglaisean agus buidhnean creideimh agus thèid am brosnachadh barrachd, gu sònraichte ann an sgìrean le àireamh-sluaigh ìosal.</p>	<p>Taic ga thoirt seachad nuair a tha iarrtasan a tighinn a staigh ach barrachd a dhith a thaobh fhaighinn faisg</p>

An Dachaigh, Raointean Prìomhachais	Iomradh	Gnìomh	Adhartas aig Ògmhios 2026
<i>Tha na raointean prìomhachas Dachaigh gu h-ìosal a' toirt seachad fòcas soilleir airson a bhith a' meudachadh cleachdadh agus ionnsachadh na Gàidhlig ann an Dachaighean agus air am beachdaich ùghdarrasan fhad 's a tha iad a' deasachadh nam planaichean Gàidhlig aca.</i>			
Goireasan didseatach a tha a' libhrigeadh deagh chleachdadh is ionnsachadh na Gàidhlig san dachaigh			
NHS agus ùghdarrasan poblach a' brosnachadh na Gàidhlig san dachaigh			
Leabhraichean agus goireasan Gàidhlig			Taic maoineachaidh air a thoirt seachad gu Comhairle nan Leabhraichean, Acair agus Stòrlann
Taic ri ceuman a bhrosnaicheas cleachdadh na Gàidhlig ann an dachaighean			
A' brosnachadh dhaoine gus barrachd cleachdadh na Gàidhlig a thoirt a-steach san dachaigh a-rithist			
Oifigearan Coimhearsnachd a' cumail taic ri cleachdadh na Gàidhlig san dachaigh	B3	Thèid comhairle ullachadh do phròiseactan Gàidhlig agus oifigearan leasachaidh Gàidhlig air a' bhuidhe a dh'fhaodadh a bhith aca air cleachdadh na Gàidhlig san dachaigh.	
Solar Tràth-bhliadhnaichean FtG aois 0-3 agus iomairtean co-cheangailte	B1	Thèid pròiseact pileat nàiseanta a stèidheachadh gus taic a thoirt do dh'ionadan Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig 0-3 agus gus fàs a thoirt air le solar nas fheàrr de sheirbheisean cùram-chloinne Gàidhlig rim faighinn a tha a' toirt trèanadh do stiùirichean-cluiche agus a tha ceangailte ri bun-phreantasachdan.	Chaidh Aithisg sgrùdaidh a rinn an t-Ollamh Wilson MacLeoid fhoillseachadh ann a 2024 agus tha BnG a nis a toirt air adhart an obair seo an dèidh aithisg aontachadh le Comataidh Poileasaidh agus Ghoireasan aig a Bhòrd
Taic gus Gàidhlig ionnsachadh do Phàrantan FtG	B2	Thèid an taic a th' ann do phàrantan FtG ath-sgrùdadh is a neartachadh.	Tha Stòrlann a' toirt taic do làrach-lìn Gaelic4parents, agus seanalan meadhanan sòisealta co-cheangailte ris, gus raon farsaing de ghoireasan do phàrantan FTG ann a bhith a' leasachadh an cuid sgilean Gàidhlig.

Gnìomhachasan Cruthachail, Raointean Prìomhachais	Iomradh	Gnìomh	Adhartas aig Ògmhios 2026
<p><i>Tha na raointean prìomhachais airson nan Gnìomhachasan Cruthachail gu h-ìosal a' toirt seachad fòcas soilleir airson a bhith a' cur ri cleachdadh agus ionnsachadh na Gàidhlig anns na Gnìomhachasan Cruthachail agus air am beachdaich ùghdarrasan fhad 's a tha iad a' deasachadh nam planaichean Gàidhlig aca.</i></p>			
<p>MG ALBA agus lionra de chompanaidhean meadhanan Gàidhlig</p>	C5	<p>Bidh gach buidheann iomchaidh ag obair còmhla gus dèiligeadh ris an easbaidh a tha mu choinneamh BBC ALBA ann an craoladh ann am mion-chànan agus ag aithneachadh a' chomais eaconamaich, shòisealta agus foghlaim a tha aig craoladh Gàidhlig gus taic a chumail ri coimhearsnachd an luchd-labhairt.</p>	<p>"tha adhartas air a bhith ann san t-seagh gu robh còmhraidhean ann eadar riaghaltasan na h-Alba agus na RA. Agus tha DCMS air bruidhinn ri daoine aig a bheil eòlas air suidheachadh nam meadhanan Gàidhlig mar phàirt den obair measaidh aca air maoinneachadh nam meadhanan mion-chànanach."</p>
<p>Taic MG ALBA ris na h-ealainean Gàidhlig Gnìomhan sna meadhanan a tha tarraingeach do dhaoine òga</p>			
<p>Fèisean nan Gàidheal</p>	C4	<p>Aithnichidh planaichean Gàidhlig aig ùghdarrasan poblach an comas a th' aig buidhnean Gàidhlig leithid Fèisean nan Gàidheal, Ceòlas agus An Comann Gàidhealach cur ris an taic a th' aca dhan Ghàidhlig sna sgìrean aca.</p>	<p>Tha fianais ri fhaicinn as na planaichean gu bheil foir aig na ùghdarrasan poblach air na Buidhnean Gàidhlig</p>
<p>Buidhnean, gnìomhan agus fèisean ealain</p>	C1	<p>Thèid ro-innleachd Ghàidhlig ullachadh le prìomhachasan ann an turasachd, ealainean, dualchas agus an eaconamaidh, le VisitScotland, Alba Chruthachail agus Àrainneachd Eachdraidheil Alba ag obair còmhla air seo.</p>	<p>Chaidh Ro-innleachd turasachd na Gàidhlig do dh'Alba 2024-2029 fhoillseachadh le Visit Scotland</p>
<p>Buidhnean ealainean Gàidhlig</p>	C3	<p>Co-òrdanaichidh Bòrd na Gàidhlig com-pàirteachas le Alba Chruthachail a bhios a' stiùireadh cruthachadh agus deasachadh Ro-innleachd Ealainean Gàidhlig Nàiseanta</p>	<p>Cha robh ùine aig Alba Chruthachail Coimhead air a seo gus a robh a Sgeama Maoineachaidh ioma-bliadhna aca a ruith. Tòiseachaidh an Còmhraidh anns an t-samhradh 2025</p>
<p>Am Mòd Nàiseanta Rìoghail</p>	C2	<p>A' togail air an ro-innleachd seo, bidh an com-pàirteachas seo ag obair gu gnìomhach le com-</p>	

		pàirteachasan Leasachadh Luchd-obrach Òga (DWY) gus bun-phreantasachdan Gàidhlig agus nua-phreantasachdan Gàidhlig a chruthachadh anns na h-ealainean, turasachd dualchais agus san eaconamaidh cho-cheangailte.	
Taic gus susbaint meadhanan didseatach a chruthachadh agus a chleachdadh			

Gnìomhachas agus an Eaconamaidh, Raointean Prìomhachais	Iomradh	Gnìomh	Adhartas aig Ògmhios 2026
Tha na raointean prìomhachais airson Gnìomhachas agus an Eaconamaidh gu h-ìosal a' toirt seachad fòcas soilleir airson a bhith a' cur ri cleachdadh agus ionnsachadh na Gàidhlig san raon seo agus air am beachdaich ùghdarrasan fhad 's a tha iad a' deasachadh nam planaichean Gàidhlig aca.			
Gàidhlig san àite-obrach, seirbheisean agus bathar			Tha HIE air modal trèinidh a chruthachadh dhan luchd obrach aca fhèin agus tha iad air sgeulachdan soirbheachais a chruinneachadh bho Gnìomhachasan ris a bheil iad ag obair
Buaidh eaconamach na Gàidhlig ann an Alba	D3	Beachdaichidh na h-ùghdarrasan poblach aig a bheil raon-ùghdarras leasachaidh airson roinnean le buaidh eaconamach agus aig a bheil Plana Gàidhlig air leasachadh na Gàidhlig mar stòras eaconamach agus nì iad ro-innleachd air seo.	Tha HIE air a bhith ag obair le prìomh bhuidhnean Gàidhlig gus taic a thoirt don obair aca. Tha iad air na raointean a leanas a chomharrachadh: <ul style="list-style-type: none"> • Buaidh Eaconamach na Gàidhlig • Buaidh Shòisealta na Gàidhlig • Slighean a tha a dhìth gus buaidh a Gàidhlig àrdachadh agus luchd-obrach a bhrosnachadh as a chanain
Sgilean tionnsgalachd is ceannais Gàidhlig	D4	Thèid seata-innealan sgilean tionnsgalachd is ceannais gnìomhachais a chruthachadh	Chaidh 2 phròiseact pileat a ruith: Cruthachadh Chothroman: A' Cur ri Fàs san àm ri Teachd agus Maoin Dùbhlain Dhidseatach Gàidhlig
Margaidh obrach na Gàidhlig, leasachadh sgilean agus prògraman trèanaidh			
Cothroman obrach san roinn phoblaich agus phrìobhaidich			
FtG, preantasachdan agus dreuchdan	D1	Bidh Bun-phreantasachdan agus Nua-phreantasachdan rim faighinn agus thèid am brosnachadh do sgoilearan san ìre as àirde a tha ag iarraidh a bhith ag obair anns na tràth-bhliadhnaichean is cùram-sòisealta, na gnìomhachasan cruthachail, cultar, dualchas, turasachd, spòrs, biadh is deoch agus an àrainneachd nàdarra.	Tha SDS a' ruith prògraman ionnsachaidh stèidhichte air obair, leithid Bun-phreantasachdan agus Nua-phreantasachdan do sgoilearan air feadh Alba. Mar phàirt den iomairt Adhartais nas Luaithe, bidh SDS agus HIE a' stiùireadh sruth-obrach an Eaconamaidh is Margaidh Làbarach far a bheil iad, còmhla ri ar luchd-ùidh, a' coimhead air dòighean air seo a leudachadh agus cothroman a thoirt do sgoilearan/preantasan a bhith ag obair ann an àitean-obrach Ghàidhlig. Tha iad a' coimhead air frèamaichean ùra a leasachadh a bharrachd air an fheadhainn a tha iad a' libhrigeadh an dràsta

			agus tha iad ag obair le Buidhnean eile gus frèamaichean ùra a leasachadh agus a chur an gnìomh. Bidh iad cuideachd a' cur air dòigh agus/no a' frithealadh thachartasan Dreuchdail agus tha iad cuideachd air co-labhairtean a lìbhrigeadh do sgoilearan FtG/FtG a' soilleireachadh buannachdan sgilean Gàidhlig agus na cothroman a ri fhaighinn às dèidh na sgoile.
--	--	--	--

Ùghdarrasan Poblach, Raointean Prìomhachais	Iomradh	Gnìomh	Adhartas aig Ògmhios 2026
<i>Tha na raointean prìomhachais airson ùghdarrasan poblach gu h-ìosal a' toirt seachad fòcas soilleir airson a bhith a' cur ri cleachdadh agus ionnsachadh na Gàidhlig ann an obair ùghdarrasan poblach agus air am beachdaich iad fhad 's a tha iad a' deasachadh nam planaichean Gàidhlig aca.</i>	E4	Nithear barrachd rannsachaidh air a' phàirt a th' aig a' Ghàidhlig agus a cultar ann a bhith a' brosnachadh fèin-spèis, slàinte is sunnd agus nithear barrachd adhartais ann a bhith a' cruthachadh chothroman sòisealta is eaconamach co-cheangailte ris an àrainneachd nàdarra.	Tha aithisg rannsachaidh a chaidh a chrìochnachadh airson BnG le DC Research ann an 2024 air a' Ghàidhlig agus Sunnd a' comharrachadh ghniomhan a tha air builean sunnd a libhrigeadh. Tha an aithisg cuideachd a' mìneachadh chùisean agus chothroman agus an fheum air mothachadh agus meas a mheudachadh am measg luchd-dèanamh phoileasaidh air Sunnd. Tha UHI air toraidhean an t-suirbhidh a chleachdadh gus pròiseact pìleat a thòiseachadh leis na h-oileanaich aca.
Planaichean Gàidhlig	E1 E3	Thèid an siostam de Phlanaichean Gàidhlig ath-sgrùdadh agus thèid an Stiùireadh air Planaichean Gàidhlig ath-sgrùdadh is ùrachadh ann an 2024. Bheir Bòrd na Gàidhlig taic agus comhairle seachad cuideachd airson planaichean Gàidhlig saor-thoileach. Thèid buidheann oifigearan nam planaichean Gàidhlig a chur air bhog a-rithist bho 2024 gus taic a thoirt do na h-ùghdarrasan agus na buidhnean sin le am planaichean fa leth agus airson a bhith a' brosnachadh co-roinn deagh chleachdadh.	Chaidh Stiùireadh air Planaichean Gàidhlig ath-sgrùdadh is ùrachadh ann an 2024 Mar phàirt de coinneamhan Lìonra Oifigearan ach bith coinneamhan sònraichte ann bhon Dàmhair 2025
Bile nan Cànan Albannach le ullachadh airson na Gàidhlig			Chaidh Achd na Canain (Albannach) 2025 aontachadh agus chaidh a' chead Riaghailtean Tòiseachaidh a chur an gnìomh san t-Samhain 2025
Faicsinneachd agus Soidhnichean Gàidhlig	E2	Cumaidh planaichean Gàidhlig taic ri iomairtean a chuireas ri faicsinneachd na Gàidhlig air feadh na h-Alba.	Mar phàirt do phlanaichean Gàidhlig - ach feumach air leirmheas
Ùghdarrasan Poblach ag obair ann an coimhearsnachdan traidiseanta na Gàidhlig	E5	Gabhaidh Planaichean Àite Ionadail a chleachdadh gus taic agus neartachadh a thoirt dhan Ghàidhlig ann an Coimhearsnachdan. Thèid an cothrom seo a bhrosnachadh agus thèid eisimpleirean de dheagh chleachdadh a cho-roinn.	Bith seo mar phàirt dhen obair leasachaidh air Sgìrean Canain Sònraichte a bhios ga cruthachadh nuair a tha Achd na Canain Albannach 2025 ga chur an gnìomh
Ullachaidhean Gàidhlig ann am Measadh Buaidh Coimhearsnachdan nan Eilean	E6	Bidh buidhnean agus ùghdarrasan a tha ag obair ann an sgìrean eileanach a' deasachadh Measaidhean Buaidh Coimhearsnachd nan Eilean, a' toirt aire do na gealltanasan aca a thaobh na Gàidhlig.	Còmhla ri Sgìrean Canain Sònraichte bith inbhean gan cur an gnìomh airson adhartas a mheasadh.

Foghlam 0-18, Raointean, prìomhachais	Iomradh	Gnìomh	Adhartas aig Ògmhios 2026
<i>Tha na raointean prìomhachais airson foghlaim sgoile gu h-ìosal a' toirt seachad fòcas soilleir airson a bhith a' cur ri cleachdadh agus ionnsachadh na Gàidhlig ann am foghlam agus air am beachdaich ùghdarrasan fhad 's a tha iad a' deasachadh nam planaichean Gàidhlig aca.</i>	F1	Thèid an Stiùireadh Reachdail air Foghlam Gàidhlig ath-sgrùdadh agus an uair sin thèid a bhrosnachadh gu farsaing taobh a-staigh saoghal foghlam na h-Alba gus dèanamh cinnteach gu bheil a h-uile duine a tha an sàs ann am FtG a' cumail ris na prionnsabalan ann.	Co-chomhairle poblach air a chrìochnachadh 2025 agus a dreach air a chur air adhart gu Ministearan anns an t-luchar 2025
Solar Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig sna Tràth-bhliadhnaichean, sa Bhun-sgoil agus san Àrd-sgoil	F2	Thèid Maoin Calpa nan Sgoiltean Gàidhlig a chleachdadh gus fàs a thoirt air FtG a' gabhail a-steach sgoiltean fa leth ann am beatha a' Phlana seo.	
Lìbhrigeadh curraicealaim FtG air-loidhne gu didseatach	F6	Thèid dòigh-obrach cho-òrdanaichte a chruthachadh airson taic FtG do thidsearan ann an sgoiltean.	Tha Foghlam Alba a' toirt air aghaidh Cearcall Leasachadh a' Churraicealaim . Bidh seo air a cho-roinn le sgoiltean bhon t-samhradh 2026.
Goireasan agus trèanadh gus taic a chumail ri clann agus òigridh le feumalachdan taic a bharrachd	F3	Thèid dòigh-obrach ro-innleachdail ùr a chruthachadh airson Foghlam tro mheadhan na Gàidhlig.	Chaidh an aithisg A' Luachadh Càileachd Foghlam na Gàidhlig bho Luchd-sgrùdaidh an Rìgh airson Foghlam ann an Alba fhoillseachadh as a Ghearran 2026. Tha an aithisg a' comharrachadh raointean cudromach ris am feumar dèiligeadh.
Curraicealam FtG, Foghlam Farsaing Coitcheann agus an Ìre as Àirde ann an roinn na h-àrd-sgoile	F7	Bidh taic ann gus an roghainn de chuspairean FtG aig ìre na h-àrd-sgoile a leudachadh	Chaidh an aithisg-rannsachaidh FASTG: Measadh agus Molaidhean Leasachaidh fhoillseachadh sa Mhàrt 2026. Na cois tha molaidhean air FASTG don luchd-ùidh air fad.
Taic agus goireasan airson FtG	F6	Thèid dòigh-obrach cho-òrdanaichte a chruthachadh airson taic FtG do thidsearan ann an sgoiltean.	
Gàidhlig (Luchd-ionnsachaidh) aig L2, L3, Foghlam Farsainn Coitcheann agus aig an Ìre as Àirde	F4	Bithear a' beachdachadh air Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig mar phàirt bhunaiteach de dh'obair bhuidhnean foghlaim leithid Buidheann Comhairleachaidh Planadh Feachd-obrach an Luchd-teagaisg, am Bòrd Ro-innleachdail airson Foghlam Luchd-teagaisg agus thar gach taobh de dh'ath leasachadh foghlaim.	

Ionnsachadh às dèidh ìre sgoile agus ionnsachadh inbheach, Raointean Prìomhachais	Iomradh	Gnìomh	Adhartas aig Ògmhios 2026
<i>Tha na raointean prìomhachais airson foghlaim inbheach agus às dèidh ìre sgoile gu h-ìosal a' toirt seachad fòcas soilleir airson a bhith a' cur ri cleachdadh agus ionnsachadh na Gàidhlig ann am foghlam inbheach agus às dèidh ìre sgoile agus air am beachdaich ùghdarrasan fhad 's a tha iad a' deasachadh nam planaichean Gàidhlig aca.</i>	G1	Bidh Bòrd na Gàidhlig a' co-òrdanachadh agus a' lìbhrigeadh Ro-innleachd Ionnsachaidh Inbheach	Bheir Ro-innleachd Ionnsachaidh Inbheach frèam-obrach airson iomairtean leithid Speak Gaelic. Thig comasan cànan a mheasadh tro leasachadh frèam-obrach FICE a tha SMO a toirt air adhart airson comasan canan a thomhais.
SpeakGaelic agus cothroman foghlaim inbheach eile do luchd-ionnsachaidh	G3	Bithear a' cumail taic ri SpeakGaelic gus an tèid obair leasachaidh air a' chùrsa a chrìochnachadh ro dheireadh 2024	Chaidh ìre 1 a chrìochnachadh ro Mairt 2025 agus thaing aithisg a staigh. Tha Sgioba na Pròiseact a beachdachadh air an ath cheum agus bith a Ro-innleachd ionnsachaidh Inbhich a toirt stiùir dhan ath cheum
Sgilean Gàidhlig ann an cothroman cosnaidh, slighean fastaidh, trèanadh sgilean agus preantasachdan	G4	Bidh trèanadh agus taic ri fhaotainn do luchd-taic cànan airson FtG	Tha na Luchd-cuideachaidh Cànan FtMG ag obair airson Comhairlean Ionadail agus leis a sin tha uallach air na Comhairlean a dhèanamh cinnteach gu bheil trèanadh aca. Tha cuid dhiubh a gabhail pàirt ann a programan preantasachd ann an àiteachan-obrach le Gàidhlig mar ionadan Tràth-bhliadhnaichean agus sgoiltean-àraich. Tro na modhan-obrach càileachd aca, bith SDS a' dèanamh cinnteach gu bheil trèanadh agus taic aig na luchd-trèanaidh aca, agus bith iad a' cumail sùil air na cunnraidhean a bhios a' lìbhrigeadh nam prògraman sin.
Foghlam Tùsail Luchd-teagaisg airson FtG	G2	A' brosnachadh agus a' cumail taic ri slighean a-steach gu teagasg FtG	Tha BnG a cumail taic ro SMO agus na h-oilthighean agus a toirt seachad fios air slighean gu teagasg airson sgoileirean agus oileanaich
Cùrsaichean proifeiseanta do luchd-obrach tràth-bhliadhnaichean ann an roinn FtG			Chuir BnG air dòigh cothroman trèanaidh do chomataidhean agus luchd-taice tràth-bhliadhnaichean ann an 2025/26.
Leasachadh proifeiseanta ann an ceannardas air feadh FtG			
Ionnsachadh na Gàidhlig ann an ionadan Foghlam Adhartach/ Foghlam Àrd-ìre	G5	Cumaidh Bòrd na Gàidhlig air a' stiùireadh Buidheann-obrach Acadaimigeach na Gàidhlig a tha a' cruthachadh dòigh-obrach ro-innleachdail a thaobh gach riatanas corpais iomchaidh	Bheachdaich coinneamh BOAG san t-Samhain 2024 air pàipear air an dòigh-obrach san àm ri teachd a thaobh riatanasan corpus - mar thoradh air an seo chuir BnG tairgse a-mach san Dùbhlachd 2024 airson an obair seo a leasachadh.
Rannsachadh Gàidhlig agus leasachadh air a' Bhun-structair Chànanach	G6	Leantar agus neartaichear an taic a th' ann airson iomairtean bun-structair cànan. Thèid ro-innleachd airson leasachadh, co-òrdanachadh agus cumail suas ghoireasan cànan a chruthachadh airson 2025 agus bidh i an uair sin na pàirt den obair leantainneach aig Buidheann-obrach Acadaimigeach na Gàidhlig (BOAG)	Chaidh cumhnant aontachadh le Oilthigh Ghlaschu airson seo a thoirt air adhart agus tha BOAG a tighinn còmhla airson adhartas a dhèanamh air a seo

Coinneamh:	Bòrd-stiùiridh
Ceann-là:	25 Ògmhios 2026
Tìotal:	Aithisg air dearcnachadh phlanaichean reachdail 2024-25
Gnìomh a dhìth:	Ri Aontachadh
Àireamh pàipear:	4.2
Neach-labhairt:	Calum Rothach, Ceannard Foghlaim is Phlanaichean
Pàipearan-taic:	PT 1 Aithisg dearcnachaidh

1. Adhbhar

- 1.1. Tha am pàipear seo a' toirt aithisg air dearcnachadh phlanaichean reachdail 2024-25 fa-near do Bhuill a' Bhùird-stiùiridh.

2. Cùl-fhiosrachadh/Prìomh aithris

- 2.1. Chaidh pàipear a' toirt ùrachadh fios air adhartas le pròiseas nam planaichean Gàidhlig reachdail a thoirt do Bhuill Chomataidh Poileasaidh is Ghoireasan air 20 Samhain 2025.
- 2.2. Tha iomradh anns a' phàipear sin air adhbharan nan dàilichean ann am pròiseas nam planaichean. Le bhith air deireadh leis a' phròiseas thathas fhathast ag obrachadh air dearcnachadh buileachadh phlanaichean 2024-25.
- 2.3. Tha an aithisg seo a' toirt seachad fiosrachaidh mu chur-an-gnìomh nam planaichean reachdail ann an 2023-24 agus 2024-25.
- 2.4. Thathas cuideachd a' toirt àrd-shealladh air eagrain phlanaichean a fhuair aonta rè nam bliadhnaichean seo.
- 2.5. Tha cruinneachadh dàta dearcnachaidh Bhòrd na Gàidhlig a-nis stèidhichte mar phàirt de dh'obair sgrùdaidh àbhaisteach sgioba phlanaichean reachdail Bhòrd na Gàidhlig.
- 2.6. Thig aithisg air dearcnachadh planaichean Gàidhlig reachdail 2025-26, nuair a tha sin aig ìre, do choinneamh a' Bhùird-stiùiridh.
- 2.7. Chaidh an dreach aithisg, ri fhaicinn aig Pàipear taic 1, ullachadh ri linn phrìomh chomharra coileanaidh 5.3 ann am plana-ghnìomh 2025-26 aig Bòrd na Gàidhlig, agus ann an co-rèir le gealltanasan sa Phlana Chorpóra 2023-28.
- 2.8. Chithear gu bheil cuid de dh'ùghdarrasan air a bhith ann an neo-ghèilleadh reachdail fon lagh eadar 2024 is 2025, ach gu bheileas air iad sin a thoirt air ais gu gèilleadh

reachdail bhon a thòisich sgioba iomlan nam planaichean aig toiseach na Dàmhair 2025.

2.9. Chan eileas ag ainmeachadh ùghdarrasan fa-leth a thaobh gnothaichean dearcnachaidh san aithisg seo.

3. Moladh

3.1. Gum bi na Buill toirt fa-near don fhiosrachadh ann am Pàipear taic 1.

4. Prìomh Bhuidhean Ro-innleachdach

- 4.1. Buidhean air Ionmhas: Chan eil gin ann.
- 4.2. Buidhean air Trèanadh: Chan eil gin ann.
- 4.3. Ceanglaichean ri Amasan Ro-innleachdail agus Corporra: Tha dlùth cheangal ann eadar an aithisg seo agus a bhith a' coileanadh prìomh chomharra coileanaidh 5.3 agus amasan nas fharsainge a' Phlana Chorporra.
- 4.4. Buidhean air Cliù: Chan eil gin ann.
- 4.5. Buidhean air Slàinte is Sàbhailteachd: Chan eil gin ann.
- 4.6. Buidhean Laghail: Tha am pròiseas airson dearcnachadh buileachadhaidh planaichean reachdail ùghdarrasan poblach stèidhte ann an Achd na Gàidhlig (Alba) 2005 .
- 4.7. Buidhean air Co-ionannachd: Chan eil buaidh dhìreach air co-ionannas san aithisg seo ach bidh oifigearan a' Bhùird a' cumail sùil air cùisean co-ionannachd mar phàirt den phròiseas dearcnachaidh.
- 4.8. Buidhean air an Àrainneachd: Chan eil gin ann.

5. Ceanglaichean ri Frèama-obrach Coileanadh Nàiseanta

Còraichean Daonna	☐	Clann is Òigridh	☐
Cultar	☒	Coimhearsnachdan	☒
Àrainneachd	☐	Bochdainn	☐
Slàinte	☐	Eadar-nàiseanta	☐
Foghlam	☒	Eaconamaidh	☒
Gnothachasan soirbheachail is ùr-ghnàthach	☐		

6. Cùrsa Riaghlachais

6.1. Thug an Sgioba-stiùiridh fa-near don aithisg seo air 11 Ògmhios 2026.

7. Dearbhadh air Cuairteachadh Sgrìobhainn

7.1. 'S e pàipear fosgailte a tha seo.

Pàipear taic 1: Aithisg Dearcnachaidh air Planaichean Gàidhlig Reachdail 2024/25

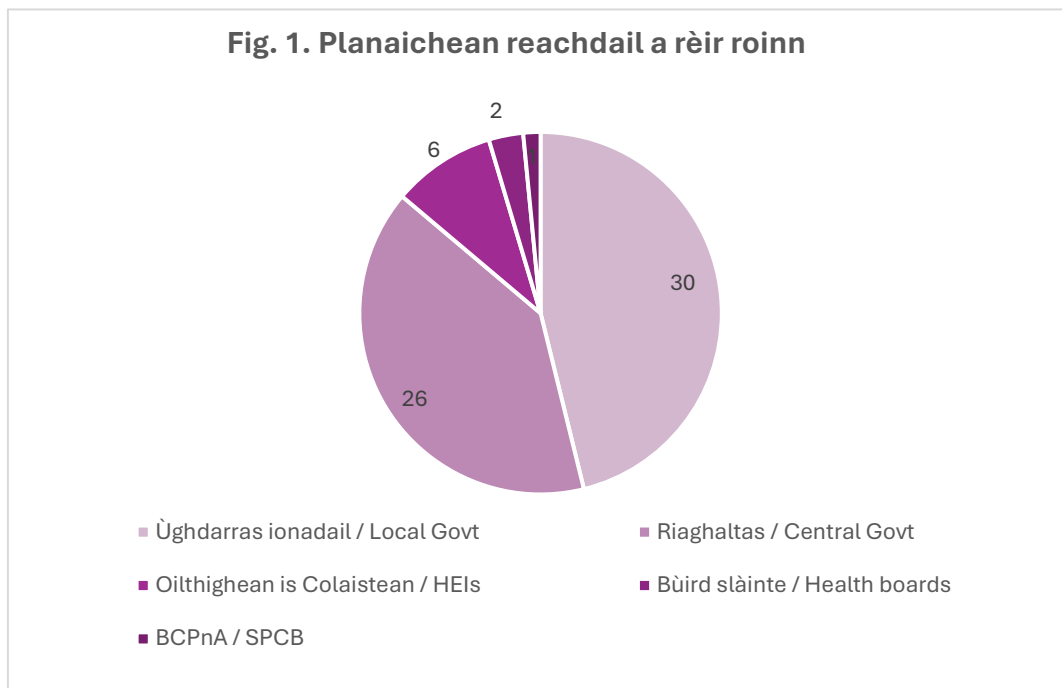
Tha an aithisg seo air ullachadh gus àrd-shealladh a thoirt seachad air adhartas le cur-an-gnìomh nam planaichean cànan reachdail ann an 2024-25, ann an co-rèir le Achd na Gàidhlig (Alba) 2005. Mar ghnìomh àbhaisteach, thèid aithisgean buileachaidh bliadhnaile iarraidh bhon a h-uile ùghdarras poblach aig a bheil plana cànan Gàidhlig reachdail.

Ùghdarrasan poblach le planaichean Gàidhlig reachdail

An ceartair (2026) tha 70 buidhnean poblach an-sàs ann am pròiseas reachdail nam planaichean Gàidhlig; tha 5 dhiubh sin ag ullachadh phlanaichean son a' chiad uair agus 65 a' buileachadh eagrain phlanaichean a chaidh aontachadh le Bòrd na Gàidhlig mu thràth. Am measg nan ùghdarrasan seo aig a bheil planaichean reachdail aontaichte tha:

- 30 Ùghdarrasan ionadail
- 18 Buidhnean poblach neo-roinneil (NDBP)
- 4 Oilthighean
- 3 Seirbheisean èiginn (is Ùghdarras Poilis na h-Alba)
- 3 Buidhnean-gnìomha an Riaghaltais
- 2 Cholaiste foghlaim àrd-ìre
- 2 Bhòrd slàinte
- Riaghaltas na h-Alba
- Buidheann Corporra Pàrlamaid na h-Alba

Fig. 1. Planaichean reachdail a rèir roinn

Leasachadh, ùrachadh is aonta nam planaichean reachdail 2024/25

Aig 31 Màrt 2025 bha 64 ùghdarras poblach le planaichean Gàidhlig reachdail. Chaidh 7 eagrain ùra de phlanaichean reachdail aontachadh le Comataidh Poileasaidh is Goireasan (CPG) Bhòrd na Gàidhlig ann an 2024-25. Tha na h-eagraim phlanaichean iomchaidh seo ri fhaicinn sa chlàr gu h-ìosal:

2024/25	
Coinneamh	Eagraim gan aontachadh
CPG 7.5.2024	Eagran 4, Comhairle na Gàidhealtachd
	Eagran 4, Comhairle Baile Dhùn Èideann
	Eagran 3, Comhairle Pheairt is Cheann Rois
CPG 10.9.2024	Eagran 2, Comhairle Rinn Friù an Ear
CPG 28.2.2025	Eagran 2, Comhairle Mhoireibh
	Eagran 3, Ùghdarras Pàirc Nàiseanta Loch Laomainn is nan Trosaichean
	Eagran 3, Ùghdarras Pàirc Nàiseanta a' Mhonaidh Ruaidh

Buileachadh is sgrùdadh nam planaichean reachdail 2024/25

'S e gnìomh àbhaisteach aig sgioba phlanaichean reachdail Bhòrd na Gàidhlig dearcnachadh a thoirt seachad air buileachadh nam planaichean reachdail tro chuairt bhliadhnail nan coinneamhean taic is lèirmheis againn, is tro ar n-obair sgrùdaidh air aithisgean buileachaidh. An-dràsta thèid iarraidh air ùghdarrasan poblach iomchaidh, air ceann-latha aonta foirmeil nam planaichean aca, aithisgean buileachaidh reachdail a thoirt a-steach dhuinn. Bìtear a' cur na cumhachd seo gu feum ri linn fho-earrannan 6(1)(a)-(b) de dh'Achd 2005.

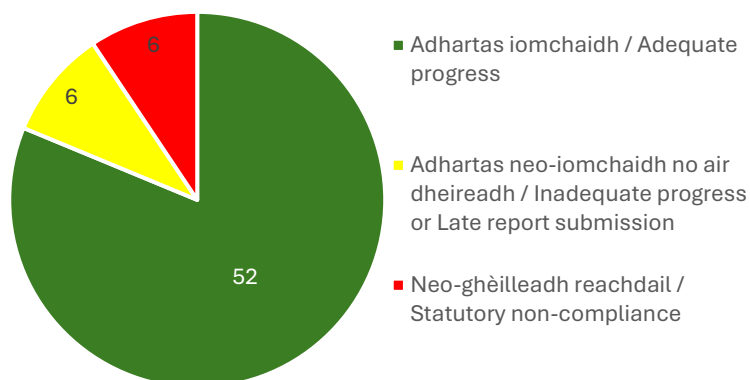
Bhathas air aithisgean buileachaidh bhon a h-uile 64 ùghdarras a bhios a' cur phlanaichean an gnìomh an ceartair (mar a chaidh aontachadh ron t-Samhain 2025) iarraidh airson 2023/24 no 2024/25 nuair a chaidh an aithisg seo a sgrìobhadh.

Sa Ghiblean 2026, bhathas air adhartas cur-an-gnìomh nam planaichean aig 58 ùghdarrasan poblach a lèirmheasadh airson 2023/24 (90%) agus le 46 ùghdarras airson 2024/25 (72%). Air sgàth 's gu bheil aithisgean buileachaidh reachdail air an iarraidh air ceann-latha aonta foirmeil nam planaichean, thathas ag iarraidh air diofar ùghdarrasan na h-aithisgean aca a chur a-steach a rèir diofar chinn-laithean tron bhliadhna. Mar sin dheth thathas an dùil gun tèid cuairt dearcnachaidh nan aithisgean son na bliadhna ionmhasail 2024/25 a choileanadh ro dheireadh na bliadhna seo (2026).

'S ann a tha Figearan 2 agus 3 (gu h-ìosal) a' sealltainn adhartais ann an cur-an-gnìomh nam planaichean reachdail leis a h-uile 64 ùghdarras poblach iomchaidh rè na h-ùine fon phrosbaig. Rè 2023/24, chaidh a mheas gun do rinneadh adhartas iomchaidh le cur-an-gnìomh phlanaichean le 52 ùghdarras poblach a bhathas gan dearcnachadh tron chuairt lèirmheis bliadhnail againn (81%). Chaidh a mheas gun do rinn 6 ùghdarrasan

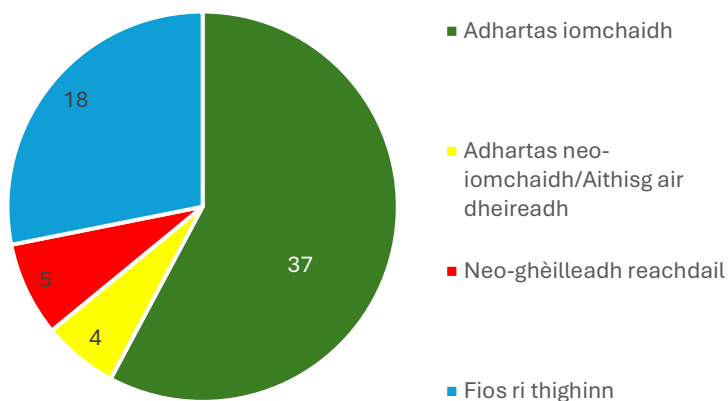
(9%) adhartas neo-iomchaidh rè na bliadhna, no bha iad seo air dheireadh le cur-a-steach nan aithisgean aca. Bha 6 ùghdarrasan a bharrachd (9%) ann an neo-ghèilleadh le Achd na Gàidhlig (Alba) 2005 ann an diofar dhòighean rè na h-ùine seo, ge b' e an robh iad air dheireadh le cur-a-steach nan eagrain phlanaichean reachdail ùra, no a-mach à conaltradh leis na h-oifigearan againn fad ùine mhòir.

Fig. 2. Buileachadh nam planaichean reachdail 2023/24 (N=64)

Ged a tha àireamh às a' cheud nas ìsle (72%) air aithisgean buileachaidh 2024/25 aca a chur a-staigh do Bhòrd na Gàidhlig (deireadh a' Ghiblein 2026), tha figear 3 (gu h-ìosal) a' sealltainn adhartais le cur-an-gnìomh phlanaichean leis na h-ùghdarrasan a tha air am measadh son na h-ùine seo fhathast:

Fig. 3. Buileachadh nam planaichean reachdail 2024/25 (N=64)

Mar a chithear ann am figear 3, gu h-àrd, chaidh a mheas gun do rinn 80% de dh'ùghdarrasan (n=37) a th' air na h-aithisgean 2024-25 a chur thugainn adhartas iomchaidh son na bliadhna sin. Rinneadh adhartas neo-iomchaidh, no bha aithisgean air dheireadh, am measg 7% (4 ùghdarrasan) agus bha 11% (5) ann an neo-ghèilleadh reachdail rè na h-ùine fo cheist.

Ged a tha aithisgean buileachaidh fhathast a dhith bho 28% de dh'ùghdarrasan poblach (n=18) son na bliadhna fon phrosbaig am figear 3, chan eil an fheadhainn seo air dheireadh fhathast le cur-a-steach nan aithisgean aca. Bu choir a ràdh cuideachd gun tugadh na 6 ùghdarrasan a bha ann an neo-ghèilleadh reachdail rè 2023/24, agus na 5 ùghdarrasan gam meas mar sin rè 2024/25, uile air ais do ghèilleadh reachdail leis a lagh ri linn choinneamhan is obair-taice nan oifigearan againn.

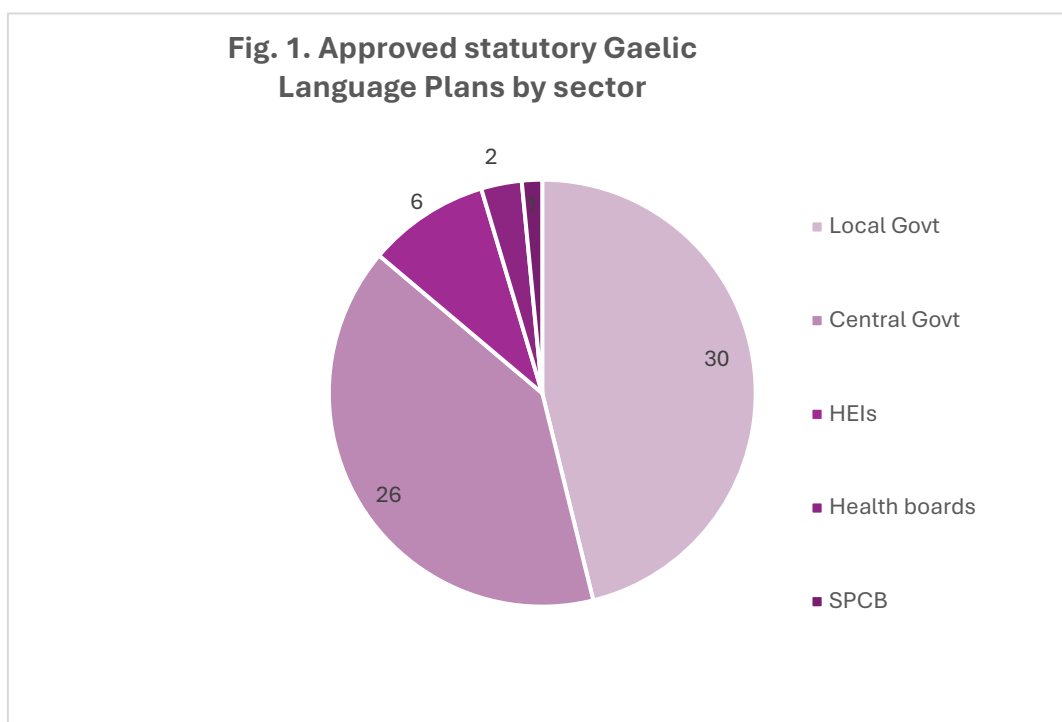
Statutory Gaelic Language Plans 2024/25 monitoring report

This report provides an overview of progress in the implementation of statutory Gaelic language plans prepared and approved under the Gaelic Language (Scotland) Act 2005. Statutory monitoring reports are requested from all public authorities currently implementing Gaelic language plans on an annual basis.

Public authorities with statutory Gaelic language plans

At present there are 70 public authorities within the statutory Gaelic language plans (GLP) process, of which 5 are preparing statutory plans for the first time, and 65 implementing plans that have been formally approved by Bòrd na Gàidhlig. Public authorities implementing approved statutory GLPs include:

- 30 Local authorities
- 18 NDPBs
- 4 Universities
- 3 Emergency services (and Scottish Police Authority)
- 3 Executive agencies
- 2 HE Colleges
- 2 NHS Boards
- Scottish Government
- Scottish Parliamentary Corporate Body

Statutory Plan development, renewal and approval 2024/25

At 31 March 2025 there were 64 public authorities with statutory Gaelic language plans. 7 new editions of statutory GLPs were approved by Bòrd na Gàidhlig's Policy and Resources Committee (Comataidh Poileasaidh is Ghoireasan/CPG) in 2024/25.

2024/25	
Committee	GLPs approved
CPG 7.5.2024	Edition 4, Highland Council
	Edition 4, City of Edinburgh Council
	Edition 3, Perth & Kinross Council
CPG 10.9.2024	Edition 2, East Renfrewshire Council
CPG 28.2.2025	Edition 2, Moray Council
	Edition 3, Loch Lomond & the Trossachs National Park Authority
	Edition 3, Cairngorms National Park Authority

Monitoring report completion and scrutiny 2024/25

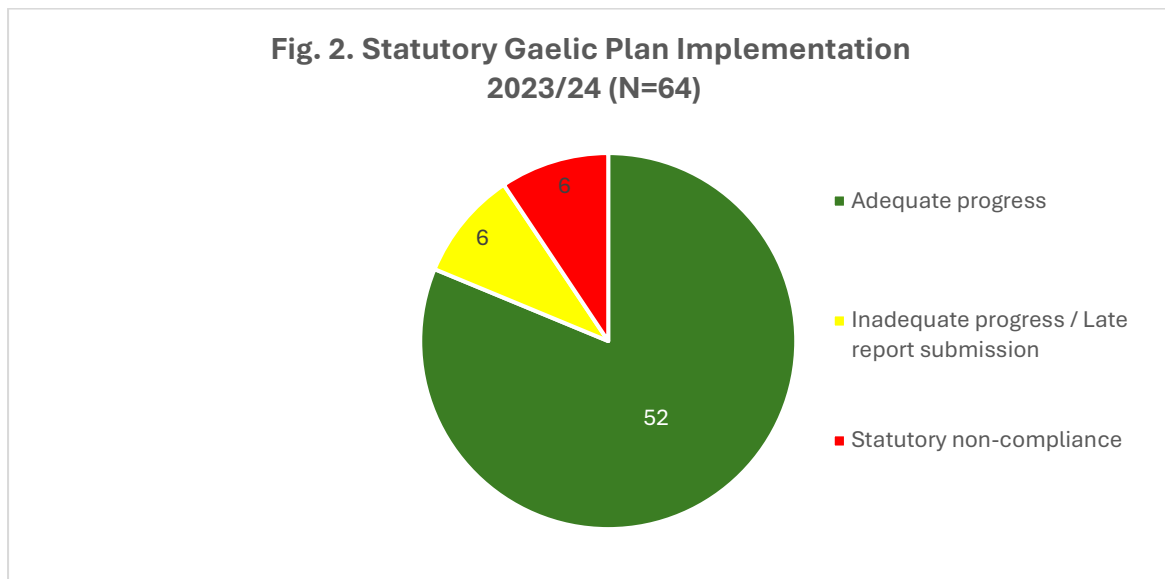
Monitoring of statutory GLP implementation is routinely undertaken by Bòrd na Gàidhlig's statutory plans team through our annual cycle of support and review meetings, and our scrutiny of implementation reports. At present, relevant public authorities are requested by Bòrd na Gàidhlig to submit annual implementation reports on the anniversary of plan approval, a power exercised under subsections 6(1)(a)-(b) of the 2005 Act.

Statutory implementation reports for all 64 authorities currently implementing plans (as formally approved prior to November 2025) had been invited to submit implementation reports for the periods 2023/24 and/or 2024/25 at the time of writing.

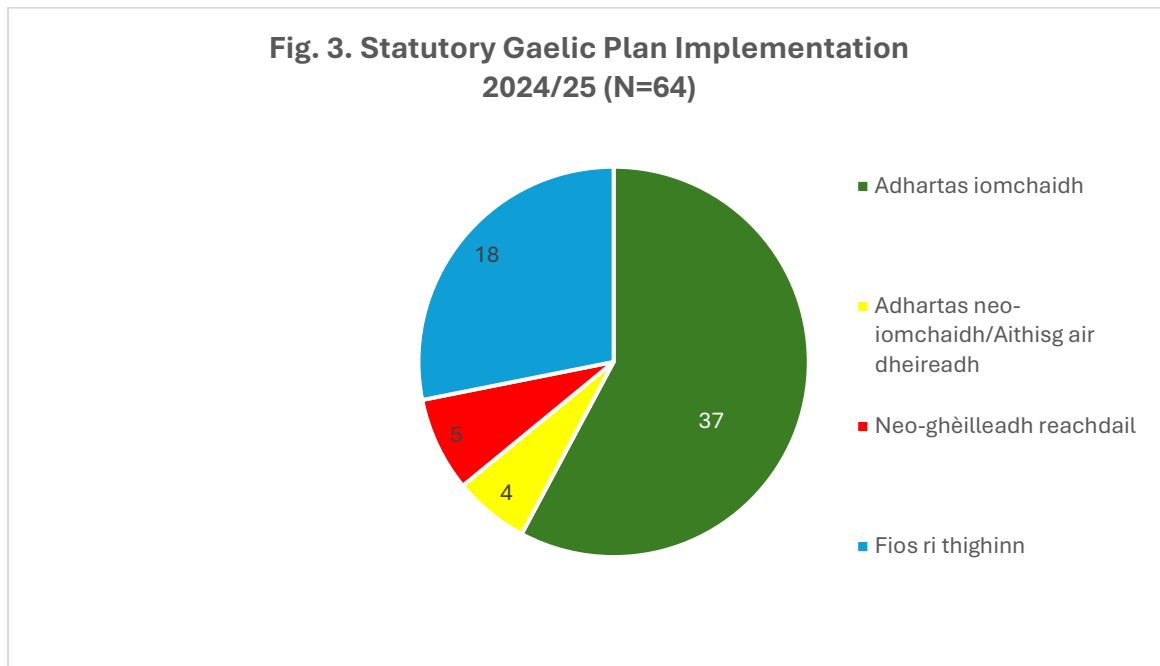
As of April 2026, plan implementation progress by relevant public authorities had been reviewed for 58 public authorities for 2023/24 (90%) and for 46 authorities for 2024/25 (72%). As statutory monitoring reports are requested and required for completion on the anniversary of formal plan approval, different public authorities are required to submit reports according to different deadlines during each calendar year. As such it is anticipated that our 2024/25 report monitoring cycle will be completed by the end of this year.

Data presented in Figures 2 and 3 (below) show progress in statutory plan implementation by all 64 relevant public authorities for the two years across the reporting period in question. For the period 2023/24, 52 public authorities which were monitored through our annual review cycle were assessed to have made adequate progress with statutory plan implementation (81%); 6 authorities were found to have made insufficient progress, or were late in report submission (9%) and a further 6 authorities (9%) were non-compliant with the Gaelic Language (Scotland) Act 2005 in

different respects, whether being late in submission of a new plan edition, or otherwise out of contact with our officers for a prolonged period.

While a smaller percentage (72%) of implementation reports covering 2024/25 have been received and reviewed at the time of writing, figure 3 (below) shows progress in plan implementation by those relevant authorities reviewed so far:

As can be seen in figure 3, above, 80% of public authorities (n=37) who have returned their reports for 2024-25 were assessed by our officers to have made adequate progress in plan implementation for the year, with 7% (4) making inadequate progress or late in submitting monitoring reports, and 11% (5) having been out of compliance with statutory requirements during this period.

Reports are still outstanding from 28% of relevant authorities for this period (n=18; none of which are presently late in report submission). It should be noted that the 6 authorities found to have been non-compliant with statutory obligations under the Gaelic Language (Scotland) Act 2005 in 2023/24, and 5 authorities assessed as such in 2024/25 have each subsequently been brought back into statutory compliance through the statutory plans team's support meeting and assessment cycle.

Coinneamh:	Bòrd-stiùiridh
Ceann-là:	25 Ògmhios 2026
Tìotal:	Foghlam agus Ionnsachadh
Gnìomh a dhìth:	Airson fiosrachadh
Àireamh pàipear:	4.3
Neach-labhairt:	Calum Rothach, Ceannard Foghlaim is Phlanaichean
Pàipearan-taic:	Chan eil

1. Adhbhar

- 1.1. Tha am pàipear seo a' mìneachadh nam prìomh ùrachaidhean ro-innleachdail a rèir Prìomh Chomharran Coileanaidh bho Phlana Corporra Bhòrd na Gàidhlig a thaobh ar n-obair ann am foghlam agus ionnsachadh.

2. Cùl-fhiosrachadh/Prìomh aithris

Barrachd taic do sholar sna Tràth-bhliadhnaichean

2.1. Modail ùr solair 0-3

- 2.1.1 Tha oifigearan air a bhith sgrùdadh mhodhan gus pìleat tràth-bhliadhnaichean (0-3) nàiseanta ùr a chur air chois.
- 2.1.2 Thathas a' moladh gum bi Comann nam Pàrant (Nàiseanta) a' gabhail os làimh lùbhrigeadh a' phìleat agus thathas an-dràsta ann an còmhradh le Comann nam Pàrant (Nàiseanta) airson seo a thoirt air aghaidh.
- 2.1.3 Thòisich conaltradh le Comhairle nan Eilean Siar sa Mhàrt (2026). Bidh pìleat modal ùr solair 0-3 anns na h-Eileanan Siar stèidhichte air com-pàirteachas eadar Comann nam Pàrant (Nàiseanta) agus Comhairle nan Eilean Siar.
- 2.1.4 Thig moladh iomlan air modail ùr solair 0-3 gu buill a' Bhùird aig a' choinneimh san Dàmhair.

Brosnachadh buannachdan Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig (FtG) agus Foghlam Luchd-ionnsachaidh (Fli)

2.2. Comhairle Chrìochan na h-Alba

- 2.2.1 A rèir Stiùireadh Reachdail airson Foghlam Gàidhlig dh'fhoillsich Comhairle Chrìochan na h-Alba measadh iomlan air 6 Samhain 2025 a cho-dhùin Foghlam Bun-goile tron Ghàidhlig a stèidheachadh airson toiseach seisean goile 2026/2027.

SECTION 6

Education Department Recommendation

51. To take forward a learning provision for Gaelic Medium Primary Education for the beginning of school session 2026 / 2027.

- 2.2.2 Tha Comhairle Chrìochan na h-Alba a' cumail a-mach a-nis nach b' e measadh iomlan a chaidh a dhèanamh, gu bheil obair measadh comais agus sgrùdaidh a dhith agus tha i ag aideachadh gu bheil i ann an neo-ghèilleadh ris an Stiùireadh Reachdail airson Foghlam Gàidhlig agus, mar sin, roinn 13 (5) Achd an Fhoghlam (Alba) 2016.
- 2.2.3 'S iad cuid de na h-uallaichean a th' air Comhairle Chrìochan na h-Alba Tabhartas Sònraichte fhaighinn bho Riaghaltas na h-Alba, agus cosgaisean an lùib fastadh neach-teagaisg, comhdhail sgoile agus ann a bhith ag ullachadh togalaich.
- 2.2.4 Tha an Ceannard agus Ceannard Foghlaim is Phlanaichean air coinneachadh ri oifigearan Comhairle Chrìochan na h-Alba agus thathas air taic agus comhairle a thabhann air a' Chomhairle.
- 2.2.4 Tha conaltradh a' leantainn ri luchd-ùidh agus tillear gu Buill a' Bhùird le ùrachadh fios nuair a bhios sin iomchaidh.

2.3 Comhairle Maoineachaidh na h-Alba

- 2.3.1 Tha Comhairle Maoineachadh na h-Alba air rannsachadh a stèidheachadh air Maoineachas Ro-innleachdail Gàidhlig.
- 2.3.2 'S e amas an rannsachaidh measadh neo-esimeileach a dhèanamh air ciamar as fheàrr a chuirear maoineachadh ro-innleachdail Comhairle Maoineachaidh na h-Alba gu feum gus taic a thoirt do bhrosnachadh agus leasachadh na Gàidhlig agus a-chum molaidhean a thoirt air mar as fheàrr a chleachdas Comhairle Maoineachaidh na h-Alba am maoineachadh seo airson a dhleastanasan reachdail a choileanadh.
- 2.3.4 Choinnich Ceannard agus Ceannard Foghlaim is Phlanaichean Bhòrd na Gàidhlig ris an luchd-rannsachaidh airson fianais a thoirt seachad.
- 2.3.5 Thèid aithisg-rannsachaidh ullachadh a bhios air a chur gu feum ann an ion-aithris do Chomhairle Maoineachaidh na h-Alba.

2.4 Luchd-teagaisg Probhaidh

- 2.4.1 'S e Ionad Feachd-obrach an Fhoghlaim a tha gabhail os làimh obair riarachaidh nan àiteachan dham bi luchd-teagaisg probhaidh ann an Alba a' dol. Ged nach eil pàirt aig Bòrd na Gàidhlig anns a' phròiseas seo bidh luchd-teagaisg probhaidh Gàidhlig, air neo air chomas cuspair a theagasg tro mheadhan na Gàidhlig, a' conaltradh ris a' Bhòrd nuair nach eil suidheachadh iomchaidh airson na bliadhna probhaidh aca air a thabhann orra.
- 2.4.2 Tha dith phròiseas a' fàgail siostam nach eil coileanadh feumalachdan foghlaim Gàidhlig ann an Alba agus slighean dreuchdail luchd-teagaisg a tha airson tòiseachadh air dreuchd ann am foghlam Gàidhlig.
- 2.4.3 Tha oifigearan BNG a' moladh ath-shùil a thoirt air pròiseas an luchd-teagaisg probhaidh airson an siostam a dhèanamh nas cunbhalaiche agus nas èifeachdaiche agus thathas air coinneamh iarraidh le oifigearan Riaghaltas na h-Alba.

3. Moladh

3.1. Thathas ag iarraidh air Buill a' Bhùird toirt fa-near don fhiosrachadh sa phàipear.

4. Prìomh Bhuaidhean Ro-innleachdach

- 4.1. Buaidhean air Ionmhas: Tha cosgaisean ciad bhliadhna a' mhodail ùir solair 0-3 taobh a-staigh buidseat 2026-27.
- 4.2. Buaidhean air Luchd-obrach: Bidh luchd-obrach a' Bhùird an sàs ann an libhrigeadh a' modail ùir solair 0-3 ach mean air mhean bidh an obair sin a' lùghdachadh.
- 4.3. Buaidhean air Trèanadh: Bidh trèanadh a dhìth air oifigearan tràth-bhliadhnaichean agus air stiùirichean cluiche ùra. Bidh Comann nam Pàrant (Nàiseanta) a' gabhail seo os làimh.
- 4.4. Ceanglaichean ri Amasan Ro-innleachdach agus Corporra: Tha an obair seo a' cur ri Prìomh Chomharran Coileanaidh (PCC) bho Phlana Corporra Bhòrd an Gàidhlig: gu sònraichte PCC 2 – Barrachd taic do sholar sna Tràth-bhliadhnaichean agus PCC 3 – Brosnaich buannachdan FtG agus Fli.
- 4.5. Buaidhean air Cliù: Cha bhi gin ann.
- 4.6. Buaidhean air Slàinte is Sàbhailteachd: Cha bhi gin ann.
- 4.7. Buaidhean Laghail: Achd an Fhoghlaim (Alba) 2016, roinnean 12 agus 13.
- 4.8. Buaidhean air Co-ionannachd: Cha bhi gin ann.
- 4.9. Buaidhean air an Àrainneachd: Cha bhi gin ann.

5. Ceanglaichean ri Frèama-obrach Coileanadh Nàiseanta

Còraichean Daonna	☒	Clann is Òigridh	☒
Coimhearsnachdan	☒	Cultar	☒
Àrainneachd	☐	Bochdainn	☐
Foghlam	☒	Eaconamaidh	☒
Gnothachasan soirbheachail is ùr-ghnàthach	☒	Eadar-nàiseanta	☐
Feumar measadh buaidh giullachd dàta	☐	Slàinte	☐

6. Cùrsa Riaghlachais

6.1. Thug an Sgioba-stiùiridh fa-near don phàipear seo air 11 Ògmhios 2026.

7. Dearbhadh air Cuairteachadh Sgrìobhainn

7.1. Tha am pàipear seo ri breithneachadh air san t-seisean fhosgailte den choinneimh.

Coinneamh:	Bòrd-stiùiridh
Ceann-latha:	25 Ògmhios 2026
Tìotal:	Rianachd Mhì-chinntean
Gnìomh a dhìth:	Ri Aontachadh
Àireamh pàipeir:	5.1
Neach-labhairt:	Nicola Pearson, Ceann an Ionmhais is Cùisean Corporra
Pàipearan-taice:	PT1 Clàr Mhì-chinntean Ro-innleachdail

1. Adhbhar

1.1. Tha am pàipear a' taisbeanadh Clàr Mhì-chinntean Ro-innleachdail na buidhne.

2. Cùl-fhiosrachadh/Prìomh aithris

- 2.1. Tha an Clàr Mhì-chinntean Ro-innleachdail a' clàradh is a' sgrùdadh nam mì-chinntean as motha a tha mu choinneamh Bòrd na Gàidhlig. Tha e cuideachd a' clàradh nan gnìomhan lasachaidh agus adhartas leis na gnìomhan a chaidh a ghabhail gus ìre na mì-chinnt a lùghdachadh no gus smachd a chumail air.
- 2.2. Measar mì-chinntean gus faighinn a-mach dè cho cudromach 's a tha a' mhì-chinnt agus dè an ìre air am bu chòir dèiligeadh ris a' chunnart. Thèid a h-uile mì-chinnt a sgòradh mar fhìor àrd, àrd, meadhanach no ìosal stèidhichte air Buaidh na mì-chinnt x a' Choltachd gun tachair i. Gheibhear fiosrachadh mionaideach mu sgòradh san Ro-innleachd Rianachd Mhì-chinntean.
- 2.3. Air a' chlàr is e an Sgòr lomlan an sgòr a chaidh a mheasadh mus deach na smachdan làithreach a chur an gnìomh, leis an Sgòr Lom na mheasadh cunnairt a tha a' gabhail a-steach nan smachdan a tha an sàs aig an àm seo.
- 2.4. Tha an clàr ag amas air fòcas a chur air na cunnartan (mì-chinntean, cothroman, agus droch bhuaidhean) a bheir a' bhuaidh as dìriche air prìomhachasan BnG.
- 2.5. Chaidh an clàr ag ùrachadh mar a leanas:

Mì-chinnt ↑	Mì-chinnt ↓	Eile
Cha deach ìre chunnart àrdachadh bhon lèirmheas mu dheireadh	Cha deach ìre sam bith ìsleachadh bhon lèirmheas mu dheireadh	1. Chaidh grunn aithrisean ùrachadh 2. Chaidh cuid clàran-ama atharrachadh

3. Moladh

3.1. Thathar ag iarraidh air buill a' Bhùird-stiùiridh:

- beachdachadh air a' chlàr agus molaidhean a dhèanamh mu mhì-chinntean a bharrachd agus mu bhith a' toirt air falbh mì-chinntean.
- an clàr aontachadh

4. Prìomh Bhuaidhean Ro-innleachdadh

- 4.1. Buaidhean air Ionmhas: Chan eil buaidh dhìreach ann ach tha e a' dèanamh cinnteach gum beachdaich a' bhuidheann air mì-chinntean ionmhasail.
- 4.2. Buaidhean air Luchd-obrach: Tha an clàr mì-chinntean a' toirt seachad stiùireadh air smachdan agus gnìomhan a chuir luchd-obrach an sàs.
- 4.3. Buaidhean air Trèanadh: Thèid trèanadh rianachd mì-chinntean a chur air dòigh san Fhoghair.
- 4.4. Ceanglaichean ri Amasan Ro-innleachdail agus Corporra: Bidh ar n-obair a' fiosrachadh agus a' toirt buaidh air leasachadh na Gàidhlig agus air poileasaidhean a bheir buaidh air a' Ghàidhlig.
- 4.5. Buaidhean air Cliù: Tha riaghladh mì-chinntean ro chudromach ann a bhith a' cumail deagh chliù mar bhuidheann phoblach èifeachdach.
- 4.6. Buaidhean air Slàinte is Sàbhailteachd: N/A
- 4.7. Buaidhean Laghail: Tha e na riatanas ann an Leabhar-làimhe Ionmhas Poblach na h-Alba gum bi pròiseasan rianachd mì-chinntean aig buidhnean poblach <https://www.gov.scot/publications/scottish-public-finance-manual/risk-management/risk-management/>
- 4.8. Buaidhean air Co-ionannachd: N/A
- 4.9. Buaidhean air an Àrainneachd: N/A

5. Ceanglaichean ris an Fhrèam-obrach Coileanaidh Nàiseanta

Còraichean Daonna	☐	Clann is Òigridh	☐
Cultar	☐	Coimhearsnachdan	☐
Àrainneachd	☐	Bochdainn	☐
Slàinte	☐	Eadar-nàiseanta	☐
Ionnsachadh	☐	Eaconamaidh	☐
Gnothachasan soirbheachail ùr-ghnàthach	☐		
☒			

6. Cùrsa Riaghlachais

- 6.1. Aontaichte leis a' Chomataidh Sgrùdaidh is Dearbhachd air 19 Cèitean 2026.
- 6.2. Air aontachadh leis an Sgioba Àrd Stiùiridh air 6 Cèitean 2026.

7. Dearbhadh air Cuairteachadh Sgrìobhainn

- 7.1. 'S e pàipear fosgailte a tha seo.

Strategic Risk Register

Strategic Aim 1: More people are using and benefiting from Gaelic at home and in the community									
Ref	Risk description	Cause	Impact	Gross score [prior to current controls] (I/L/S)	Current controls [systems already in place]	Net score [including current controls] (I/L/S)	Proposed actions and controls [tasks being undertaken to deal with arising risk]	Timeline	Risk Owner
1.1	Inadequate resources to deliver the Corporate Plan	<p>Public sector reform</p> <p>SG temporary freeze on recruitment</p> <p>Medium and longer-term finances are not increased therefore Gaelic development is constrained</p> <p>BnG baseline has not increased in line with inflation, thereby is a real term decrease in funding.</p>	<p>BnG's contribution to Gaelic development ceases to meet with demand</p> <p>We have insufficient staff capacity and/or capability to deliver our Corporate Plan</p> <p>Impact on wellbeing of staff and board Reputation is negatively impacted</p>	<p>25</p> <p>(5X5)</p>	<p>Implementation of multi-year funding agreements for main delivery partners which encourage collaboration</p> <p>Corporate Plan developed in line with new NGLP and approved by SG</p> <p>Programme for development of middle managers skills and knowledge completed May '26</p> <p>Business case presented to SG and running costs cap maintained for 26/27</p> <p>MTFP updated annually and presented to Board</p>	<p>20</p> <p>(4x5)</p>	<p>Build in agility to take advantage of funding opportunities as they arise</p> <p>Continue to make the case for increased funding for BnG</p>	<p>Ongoing</p> <p>Ongoing</p>	ED

					<p>Effective recruitment, induction, training and development and performance management systems in place</p> <p>Budget management in place to comply with SG GiA requirements for running costs</p> <p>Review of staff resource to mitigate impact of vacant posts.</p>				
<p>Risk Appetite: HIGH</p>		<p><i>We acknowledge there is a challenging environment in public finance and continue to work closely with our sponsorship team in relation to resource.</i></p>							

Strategic Aim 1: More people are using and benefiting from Gaelic at home and in the community									
Ref	Risk description	Cause	Impact	Gross score [prior to current controls] (I/L/S)	Current controls [systems already in place]	Net score [including current controls] (I/L/S)	Proposed actions and controls [tasks being undertaken to deal with arising risk]	Timeline	Risk Owner
1.2	Failure to deliver objectives through partnerships and network organisations [BnG has effectively increased its partnership development and advisory function and this needs to be maintained]	Limited control over direction and impact of third-party delivery BnG strategies for engagement and/or relationships do not respond to stakeholders' needs Quality and reach of communication is insufficient to engage Failure to adapt to changes in primary or secondary legislation	Difficult for Delivery Partners to achieve anticipated outcomes Support for Gaelic is undermined Willingness to collaborate and engage with BnG is reduced	15 [5x3]	Sustained effective communication with key delivery bodies Statutory Guidance on Gaelic Language Plans in place Change in GLP processes leading to engagement between BnG and public authorities Framework agreement with SG External Communications Strategy reporting to Board regularly	12 [4x3]	Reporting on corporate and operational plans will focus on outcomes with effective performance metrics thereby providing clearer direction internally and externally Gathering of key delivery bodies to review impact of multi-year funding	Ongoing Ongoing	IMM
Risk appetite: HIGH		<i>BnG delivers development activities in partnership with community-based organisations and bodies, and relies on those organisations to deliver on the plans they have submitted and have had approved by BnG. The arrangements are based on an agreed shared plan and are dependent on the capacity of partner organisations to deliver on these plans.</i>							

Strategic Aim 2: Opportunities for people to develop their Gaelic skills at any age are increased and more accessible									
Ref	Risk description	Cause	Impact	Gross score [prior to current controls] (I/L/S)	Current controls [systems already in place]	Net score [including current controls] (I/L/S)	Proposed actions and controls [tasks being undertaken to deal with arising risk]	Timeline	Risk Owner
2	Supporting growth and promotion in Gaelic education is ineffective	<p>BnG advisory input is not of sufficient quality and impact</p> <p>Political decisions negatively impact perception of and support for GE.</p> <p>Statutory Guidance on Gaelic education is not sufficiently strong</p> <p>Dependant on the wider support of external organisations</p> <p>Lack of a cohesive approach to 0-3 ELC</p>	<p>Gaelic education is not normalised within Scotland, leading to reduced uptake, attainment and impact</p> <p>Gaelic is not normalised across Scottish society, increasing language loss and disaffection</p>	20 [5x4]	<p>Statutory Guidance on Gaelic Language Plans in place</p> <p>Engagement with SG Gaelic and Scots Division in collaborative work</p> <p>Participation in regional and other fora to promote Gaelic</p> <p>Contribute to education focused consultations</p> <p>Statutory Guidance on Gaelic Education in place</p>	15 [5x3]	<p>Engagement with Scottish Government and key strategic agencies on the implementation of changes to legislation through the Education Reform Act 2025 & Scottish Languages Act 2025.</p> <p>Increased engagement with political parties on the importance of Gaelic education for normalising and growing Gaelic</p>	Ongoing	CR
Risk appetite: MEDIUM		<i>Advisory role to Scottish Government on Gaelic Education means impact not always guaranteed.</i>							

Strategic Aim 3: Our work informs and influences Gaelic development and policies which impact Gaelic

Ref	Risk description	Cause	Impact	Gross score [prior to current controls] (I/L/S)	Current controls [systems already in place]	Net score [including current controls] (I/L/S)	Proposed actions and controls [tasks being undertaken to deal with arising risk]	Timeline	Risk Owner
3	People don't understand the role and functions of BnG	<p>The implementation of the Scottish Languages Act changed the role and function of BnG.</p> <p>Timescales of the commencements of the Scottish Languages Act</p> <p>BnG strategies for engagement and/or relationships</p> <p>Negative media - external and internal to Gaelic communities</p> <p>Insufficient communication on what BnG does to make a difference</p>	<p>Bòrd na Gàidhlig unable to move forward with change and development programmes</p> <p>Reduced support for Gaelic development</p> <p>Gaelic speakers and learners lose confidence in BnG and therefore negative effect on the community leaving them disenfranchised</p>	<p>12</p> <p>[4x3]</p>	<p>Close engagement with the Gaelic and Scots team at the Scottish Government</p> <p>Continued work with organisations who receive funding to clearly acknowledge BnG support</p> <p>Use NGLP and BnG Corporate Plan to reinforce the key messages of what we do</p> <p>Conaltradh work stream put in place.</p> <p>Engaged Comms expert to deliver external comms priorities</p>	<p>9</p> <p>[3x3]</p>	<p>Continue to develop role of board members as ambassadors for BnG</p>	<p>Ongoing</p>	<p>NP</p>
Risk appetite: MEDIUM		<i>Whilst BnG does what it can to explain and inform, it has to accept that there may always be misunderstanding around BnG's scope of work.</i>							

Strategic Aim 3: Our work informs and influences Gaelic development and policies which impact on Gaelic

Ref	Risk description	Cause	Impact	Gross score [prior to current controls] (I/L/S)	Current controls [systems already in place]	Net score [including current controls] (I/L/S)	Proposed actions and controls [tasks being undertaken to deal with arising risk]	Timeline	Risk Owner
4	Failure to maximise the benefits from the work undertaken by our key stakeholders and delivery partners	<p>Communication strategy with our key stakeholders and delivery partners is ineffective</p> <p>Insufficient capacity and/or capability among our key stakeholders and delivery partners</p> <p>Delivery partners not necessarily delivering in line with BnG's objectives.</p>	Damages the credibility and reputation of BnG. Ultimately this could lead to a reduction in support (financial and other) from Scottish Government, key partners and communities	16 [4x4]	<p>Grant systems in place which provide monitoring</p> <p>New multi-year agreements developed</p> <p>Gaelic language plans system in place</p> <p>Increased social media and comms</p> <p>Presentation of progress reports to CPG</p> <p>Compliance with GLP Statutory Guidance monitored</p> <p>Participate in SG Gaelic Comms call</p>	12 [4x3]	<p>Monitoring of NGLP and Corporate Plan</p> <p>Encourage stakeholders and key delivery partners to publicise their good news stories broadly</p>	<p>Ongoing</p> <p>Ongoing</p>	IMM

Risk appetite: MEDIUM *Funding arrangements are based on Plans which outline how delivery partners will meet their own and BnG's objectives and the provision of ongoing funding is dependent on the receipt of satisfactory monitoring reports.*

Strategic Aim 3: Our work informs and influences Gaelic development and policies which impact on Gaelic									
Ref	Risk description	Cause	Impact	Gross score [prior to current controls] (I/L/S)	Current controls [systems already in place]	Net score [including current controls] (I/L/S)	Proposed actions and controls [tasks being undertaken to deal with arising risk]	Timeline	Risk Owner
5	The governance developments implemented in the organisation are not sustained	<p>Insufficient capacity and/or capability</p> <p>New responsibilities are allocated without commensurate resources</p> <p>Widening field of operations due to external or internal pressure.</p>	<p>Organisation does not meet stakeholders' expectations leading to disillusion and criticism; ultimately impacting on Gaelic development</p>	<p>16</p> <p>[4x4]</p>	<p>Continuous improvement planning system in place</p> <p>Increasing use of technology to assist in more administrative tasks</p> <p>Programme of internal audit in place.</p> <p>Work plan and training requirements identified for 26/27</p>	<p>12</p> <p>[3x4]</p>	<p>Review and update organisational Succession Plan</p> <p>Review work plan and training requirements</p> <p>Chair liaising with SG on public appointments</p>	<p>Ongoing</p> <p>Ongoing</p> <p>Ongoing</p>	ED
Risk appetite: MEDIUM		<i>Skills development is a priority, as is engagement, with matrix in place to monitor progress.</i>							

Strategic Aim 3: Our work informs and influences Gaelic development and policies which impact on Gaelic									
Ref	Risk description	Cause	Impact	Gross score [prior to current controls] (I/L/S)	Current controls [systems already in place]	Net score [including current controls] (I/L/S)	Proposed actions and controls [tasks being undertaken to deal with arising risk]	Timeline	Risk Owner
6	Systems failure leading to data breach	Cyber security attack IT systems failure Human error	Organisation suffers reputational damage Inability to carry out statutory functions Lack of trust in operations Subject to Information Commissioner reporting and fine	20 [4x5]	ICT contract in place with cyber threat alerts. Staff training and awareness sessions on cyber security. Annual testing of disaster recovery and business continuity plans. Cyber Incident Response Plan drawn up	16 [4x4]	Staff training and awareness sessions Continue to foster relations with media Join relevant networks to share information on improvements. Testing of Cyber Incident Response Plan	Ongoing Ongoing Ongoing Sept '26	NP
Risk appetite: MEDIUM		<i>Bòrd na Gàidhlig recognise this risk and puts mitigations in place, however the threat is ever evolving, and some risk must be accepted.</i>							

Scoring

I/L/S = Impact (max 5) x Likelihood (max 5) = Score

Refer to Section 4 of [Risk Management Strategy](#) for detailed information.

Very High	Risk Score 20-25	Unacceptable level of risk exposure that requires immediate mitigating action and monthly monitoring
High	Risk Score 12-16	Unacceptable level of risk which requires controls to be put in place to reduce exposure and monthly monitoring
Medium	Risk Score 6-10	Controls can be put in place or the risk accepted. Subjected to quarterly monitoring.
Low	Risk Score 1-5	Acceptable level of risk subject to six monthly monitoring

Acronyms of people responsible:

ED – Ealasaid MacDonald, Ceannard

IMM – Iain Macmillan, Director

NP – Nicola Pearson, Head of Finance and Corporate Services

CR – Calum Rothach, Head of Education and Plans

Other acronyms and abbreviations

BnG – Bòrd na Gàidhlig

GLP – Gaelic Language Plan

Comms - Communications

SG – Scottish Government

MTEFP – Medium Term Financial Plan

ELC – Early Learning & Childcare

GiA – Grant in Aid

CPG – Comataidh Poileasaidh is Ghoireasan

NGLP – National Gaelic Language Plan

IT – Information Technology

**Aithisg Bhliadhnail na Comataidh
Poileasaidh is Ghoireasan
2025/26**

1. Cùl-fhiosrachadh

- 1.1. Bidh a' Chomataidh Poileasaidh is Ghoireasan (CPG) a' dèanamh aithris gach bliadhna dhan Bhòrd-stiùiridh air a h-obair thar na bliadhna, agus air na h-aithisgean a chaidh a thoirt dhan Chomataidh le luchd-rannsachaidh is eile.
- 1.2. Tha an Aithisg Bliadhnail seo air a toirt seachad às leth na Comataidh Poileasaidh is Ghoireasan agus i a' coimhead air a h-obair eadar an Giblean 2025 agus Màrt 2026.

2. Tar-shealladh

- 2.1. Tha ùine na h-Aithisg Bliadhnail seo a' gabhail a-steach beachdachadh air na cunntasan deireannach airson 2025/26.
- 2.2. Tha a' Chomataidh air a bhith a' cumail sùil air obair oifigearan agus luchd-rannsachaidh a chaidh a chur air bhonn leis a' bhuidhinn.
- 2.3. Choinnich a' Chomataidh trì tursan rè àm na h-aithisg seo.

3. Obair na Comataidh

Coinneamhan CPG

- 3.1. Tha Leas-phàipear A a' liostadh ballrachd na Comataidh thar ùine, a bharrachd air luchd-frithealaidh cunbhalach bhon Sgioba Stiùiridh.
- 3.2. Chùm CPG coinneamhan air na cinn-latha a leanas:
  - 06 Ceitean 2025
  - 20 Samhain 2025
  - 10 Gearran 2026
- 3.3. Chaidh na coinneamhan gu lèir a shruthadh beò air Teams.

4. Prìomh Ghnìomhan

4.1. A bharrachd air aithisgean bhon luchd-stiùiridh air adhartas air plana gnìomh 2025-26 agus aithisgean ionmhais, bheachdaich a' Chomataidh air grunn chùisean eile tron bhliadhna, a leithid Aithisg Bhliadhnail air Solarachadh agus aithisgean daonna.

4.2. Tha dleastanas air a' Chomataidh gus planaichean Gàidhlig a sgrùdadh agus aontachadh. Thèid na planaichean seo a sgrùdadh leis an Sgioba Stiùiridh mus tèid iad air adhart dhan Chomataidh. Tron ùine Giblean 2025 gu Màrt 2026, dh'aontaich a' Chomataidh ri còig Planaichean Gàidhlig:

Oilthigh Obar Dheathain
Siorrachd Àir a Tuath
OGE a Tuath, an Iar agus Innse Gall
Comhairle Lodainn an Ear
Comhairle na h-Eaglaise Brice

4.3. Dh'aontaich a' Chomataidh trì buidhnean a thoirt a-steach don phròiseas reachdail, is iad:

Luchd-sgrùdaidh an Rìgh airson Foghlam.
Teisteanasan Alba.
Tèarainteachd Shòisealta na h-Alba.

4.4. Dh'aontaich a' Chomataidh gun deigheadh dreach Buidseat Bliadhnail 2026/27 agus dreach Buidseat Leasachaidh 2026/27 dha coinneamh a' Bhùird-stiùiridh.

4.5. Dh'aontaich a' Chomataidh ri Prìomhachasan Thabhartasan nan Tràth-bhliadhnaichean Gàidhlig 2025/26 agus Prìomhachasan Maoin Phlanaichean Gàidhlig 2025/26. Dh'aontaich a' Chomataidh cuideachd ri plana-obrach agus Bun-riaghailtean na Comataidh.

4.6. Dh'aontaich a' Chomataidh ri trì poileasaidhean:

Poileasaidh Sàrachadh Cleamhnasach.
Poileasaidh airson Ìrean Giùlain.
Poileasaidh Màthaireachd, Athaireachd, Uchd-mhacachd, Fòrladh Pàrantach Cumanta agus Co-Roinnte.

4.7. Dh'aontaich a' Chomataidh ri ath-sgrùdadh air Stiùireadh Obair-Aonair agus ri Ro-innleachd ICT.

- 4.8. Fhuair a' Chomataidh aithisgean cunbhalach air cuspairean co-cheangailte ri ionmhas, feachd-obrach agus slàinte is sàbhailteachd.
- 4.9. Chuala a' Chomataidh aithisg labhairteach air èifeachdas na Comataidh, a' mothachadh gu bheil duilgheadasan air a bhith ann le nochdadh chom-pàirtean ann an deasbad agus aontachadh phlanaichean Gàidhlig.

5. Co-dhùnaidhean

- 5.1. Tha a' Chomataidh Poileasaidh is Ghoireasan air a bhith soirbheachail ann a bhith a' toirt air adhart prìomhachasan corporra a' Bhùird-stiùiridh rè ùine na h-aithisg bliadhna seo, ach bu mhath leotha aire a thoirt do na duilgheadasan an lùib nochdadh chom-pàirtean agus uimhir nas ìsle de Bhuill.
- 5.2. Tha a' Chomataidh air cuideam a chur air dùblachadh nan aithrisean a thathar a' dèanamh don chomataidh seo agus don Bhòrd. Bhruidhinn am bòrd mu bhith a' moladh atharrachaidhean air modail na comataidh do phannal a bhios ag amas air planaichean Gàidhlig agus poileasaidhean buidhne.
- 5.3. Bu toil leam taing a thoirt do Bhuill eile a' Bhùird-stiùiridh a bha air a' CPG. Bu mhath leam taing a thoirt dhan Sgioba Stiùiridh agus dhan Sgioba Rianachd cuideachd airson an cuid taice ann a bhith a' cur coinneamhan comataidh air dòigh agus ag ullachadh phàipearan agus airson an deòin, agus an dìcheall a bhith daonnan a' feuchainn ri piseach a thoirt air an dòigh sa bheil sinn ag obair.

Oifigeil
Pàipear 6.1 PT1

Leas-phàipear A

Ballrachd Comataidh Poileasaidh is Ghoireasan aig Bòrd na Gàidhlig Giblean 2025 gu Màrt 2026

Ballrachd na Comataidh

Ainm	Ìre Ballrachd
Seonaidh Charity	Cathraiche
Màiri NicAonghais	Ball Comataidh
Michelle NicLeòid	Ball Comataidh
John Neil Dòmhnallach	Ball Comataidh

Làthaireachd nam Ball

Àireamh iomlan choinneamhan 2025/26: 3

Ainm	Coinneamh 1 06 Ceitean 2025	Coinneamh 2 20 Samhain 2025	Coinneamh 3 10 Gearran 2025	Làthaireachd iomlan (%)
Seonaidh Charity	☒	☒	☒	100
Màiri NicAonghais	☒	☒	☒	100
Michelle NicLeòid	☒	☒	☒	100
John N Dòmhnallach	☒	☒	☒	100

Làthaireachd Chunbhalach

Sgioba Stiùiridh Bòrd na Gàidhlig

Ainm	Dreuchd	Fiosrachadh Iomchaidh
Ealasaid Dhòmhnallach	Ceannard	
Iain Mac a' Mhaoilein	Stiùiriche Leasachaidh	
Jennifer McHarrie	Stiùiriche Foghlaim	Air dreuchd fhàgail bho 02/07/2025
Calum Rothach	Ceannard Foghlaim is Phlanaichean	San dreuchd bho 10/11/2025
Nicola Pearson	Ceann an Ionmhais is Cùisean Corporra	

Làthaireachd Neo-chunbhalach

Oifigearan Bhòrd na Gàidhlig

Ainm	Dreuchd	Fiosrachadh Iomchaidh
Steven Kellow	Manaidsear Maoineachaidh is Phròiseactan	
Karen Nic a' Ghobhainn	Manaidsear Ghnìomhan	Air dreuchd fhàgail 31/10/2025
Stiùbhart Dunmore	Manaidsear Planaidh is Ghnìomhan Reachdail	San dreuchd bho 11/08/2025

Làthaireachd Bhon Taobh a-muigh

Nicola NicThòmais – Lasair Ltd.

**Annual Report of the Audit and
Assurance Committee
2025/26**

Background

The Audit and Assurance Committee (AAC) is required to report annually to the full Board on its activities over the year, and on the reports presented to the Committee by the organisation's internal and external auditors.

This Annual Report is presented on behalf of the Audit and Assurance Committee to cover the period of its operations from April 2025 to March 2026.

Overview

- The period of this Annual Report covers consideration of final accounts for 2024/25, together with associated reports from the organisation's external auditors.
- The Committee has also continued to have oversight of the work of the organisation's internal auditors and consider reports issued by them.
- The Committee met four times over the period covered by this report.

Work of the Committee

Meetings of the AAC

Annex A lists the membership of the Committee over the period and the regular attendees from the Leadership Team, external auditors (Audit Scotland), and internal auditors (Wbg Services Ltd).

The AAC held meetings on the following dates:

20 May 2025
23 September 2025
25 November 2025
24 February 2026

In accordance with good practice, the Committee met separately with the internal and external auditors at the end of each committee meetings during the year.

The Chair held meetings with officers and the Chair of the Board during the year and presented the minutes of each Committee meeting to the following Board meeting.

The Chair provides information to the Board on reports that have been through AAC and then presented to Board for approval or noting.

Key Activities

In addition to reports from the organisation's Internal and external auditors, considered in further detail below, the Committee also considered a number of other issues throughout the year:

- The Committee reviewed the fraud report.
- The Committee held discussions on a range of matters:
  - Data Protection Report – 3 meetings
  - Best Value Review
  - Cyber Resilience Report.
- The Committee continued to take a strategic oversight of the organisation's risk management strategy and considered the strategic risk register at every meeting in 2025/26. The Committee has considered the appropriateness of coverage of the strategic risk register throughout the year, and adequacy of mitigation action, in periods between full Board considerations of risk management.
- The Committee reviewed and updated its Terms of Reference, and prepared and considered a Committee Work Plan which was reviewed at every meeting.
- The Committee reviewed and approved the Governance Statement as part of its consideration of final accounts, prior to recommending the accounts to the Board and their signature by the Accountable Officer.
- The Committee considered the draft letter of representation from the organisation to Audit Scotland, the external auditor, prior to its signature by the Accountable Officer as an appropriate reflection of the organisation's position for preparation of the accounts for 2024/25 and conduct of the financial and wider control procedures over the course of the year.
- The Committee gave consideration and agreement to forward audit activity plans. The Committee agreed the plan of internal audit activity for 2025/26 as part of the Audit Needs Assessment by the internal auditors, Wbg Services Ltd.
- The Committee considered and agreed the Best Value Statement and subsequent report in line with their responsibilities in relation to governance and effectiveness of the organisation.

Internal Audit

Over the course of the period of this report, eight management reports were presented to the Committee. A further report on Internal Audit Recommendations Follow-up was also reviewed during the period. The findings and consequent recommendations for action are graded according to the internal auditors' assessment of the significance of the underlying weakness to the effective management of the organisation.

The Internal Audit opinion for the year 2025/26 is that "We are satisfied that sufficient internal audit work has been undertaken to allow us to draw a conclusion as to the adequacy and effectiveness of the Organisation's risk management, control and governance processes.

In our opinion, the Organisation did have adequate and effective risk management, control and governance processes to manage its achievement of the Organisation's objectives at the time of our audit work. In our opinion, the Organisation has proper arrangements to promote and secure value for money."

Table One below presents the overall conclusion and a summary of the number of internal audit recommendations, classified according to the degree of risk assessed by the internal auditors, for the reports set out in the Internal Audit Plan 2025/26.

Table 1: Summary of 2025/26 Internal Audit Findings

Summary of Internal Audit Findings					
Audit Area	Overall Conclusion	Recommendation Grading			Areas of Good Practice
		High	Medium	Low	
Development Grants Scheme	Strong	-	-	1	3
Delivery Partners Performance Management *	Strong	-	-	-	5
Employee Performance Management	Substantial		1	1	3
Budgetary & Financial Reporting	Strong	-	-	2	8
Cyber Security	Substantial	-	1	1	10
Strategic Planning	Strong	-	-	2	5
Risk Management *	Strong	-	-	-	7
Annual Follow Up *	Strong	-	-	4	
Total		0	2	11	41
2024/25 Total for comparison		1	0	11	36

* Audit findings reported in 2026/27

Internal Control Effectiveness Categories

In many organisations, only high priority recommendations which are typically considered to have strategic importance are brought to the attention of the Committee. In line with transparency and best practice the Committee is made aware of all recommendations made by the internal auditors, through consideration of full management reports following each audit review.

The Committee has agreed management responses to all recommendations made and continues to monitor progress made.

External Audit

The Audit & Assurance Committee considered Audit Scotland's report to those charged with governance on the audit of the 2024/25 accounts at its meeting of 23 September 2025.

The accounts and external auditor's report for 2024/25 were considered and approved by the Committee and recommended to the Board. The accounts were signed by the Chief Executive as Accountable Officer and Audit Scotland on 9 October 2025, submitted to the Auditor General, and laid before the Scottish Parliament on 1 December 2025.

The Annual Audit Plan for 2025/26 was presented by the external auditors to the February 2026 meeting where it was approved by the Committee.

Strategic Risk Management

The organisation's strategic risk register has been reviewed during the year by the Committee and full Board, ensuring it reflects the delivery priorities and strategic environment of the organisation in its delivery of the Corporate Plan. The Board has sight of the strategic risk register and is able to comment on it quarterly, while considering wider corporate performance reports.

Conclusions

The Audit and Assurance Committee considers that it has been successful in progressing the Board's governance and internal control priorities during the period covered by this annual report.

The Committee has engaged through the year with issues identified by the organisation's internal and external auditors, and also by the organisation's officers. The Committee has received reports on issues raised, considered recommendations made, and approved responses and actions. The Committee has shaped and approved the overall audit plan and has guided the direction and approach of the internal auditors and their programme of work. The Committee has also monitored delivery against approved action plans.

The Committee will continue to address key issues of internal control and the development of appropriate processes within the organisation.

The Committee will continue to have oversight of the organisation's approach to and handling of risk management, and of wider aspects of corporate governance. In particular, members will seek to

Oifigeil
Pàipear 6.1 PT2

ensure that lessons are learned from operational experience and that wherever possible reviews of working practices and learning from them lead to improvements in BnG's systems.

I would like to thank my fellow Board members and co-opted member who served on the Committee for their contribution. I would also like to thank the leadership team and the administration team for their support in facilitating and in their preparation of papers for the Committee meetings and in their willingness and determination to implement improvements in the way we work.

I also want to thank our internal and external auditors and other expert advisers who have attended the meetings throughout the period reported to present reports and provide effective advice.

Stewart MacLeod

Chair, Audit and Assurance Committee

May 2026

Annex A**Membership of the Bòrd na Gàidhlig Audit and Assurance Committee****April 2024 to March 2025****Board of Trustees**

Member Name	Committee Membership	Meeting 1	Meeting 2	Meeting 3	Meeting 4	Total Attendance
		20/05/2025	23/09/2025	25/11/2025	24/02/2026	
Stewart Macleod	Chair					100%
Donald K MacPhee	Committee Member					100%
Robert Dunbar	Committee Member					50%
Robert MacKinnon	Committee Member (to 31/01/2026)					100%

Attendees**Bòrd na Gàidhlig**

Name	Position
Nicola Pearson	Head of Finance & Corporate Affairs
Ealasaid Dhòmhnallach	Ceannard
Iain MacMillan	Director of Development
Jamie MacLean	Corporate Co-ordinator

External Organisations

Name	Position	Organisation
Esther Scoburgh	External Auditor	Audit Scotland
Daniel Melly	External Auditor	Audit Scotland
Scott McCready	Internal Auditor	Wbg Services Ltd
Liz Taylor	Data Protection Officer	TKM Consulting
Nicola Thomson	Note of Minute	Lasair Ltd

Coinneamh:	Bòrd-stiùiridh
Ceann-là:	25 Ògmhios 2026
Tìotal:	Atharrachaidhean air Comataidh Poileasaidh is Ghoireasan
Gnìomh a dhìth:	Ri aontachadh
Àireamh pàipear:	7.1
Neach-labhairt:	Ealasaid Dhòmhnallach, Ceannard
Pàipearan-taic:	PT1 Dreach Bun-riaghailtean PPP le atharrachaidhean PT2 Dreach Bun-riaghailtean PPP Ùraichte PT3 Bun-riaghailtean CPG

1. Adhbhar

1.1 Aig a' choinneimh aca san Gearran, dh'aontaich am Bòrd Comataidh Poileasaidh is Ghoireasan atharrachadh gu Pannal Planaichean is Poileasaidh na Gàidhlig. Tha a' Cheannard agus an sgioba stiùiridh air measadh a dhèanamh air obair na comataidh agus air riatanasan a' phannail san àm ri teachd.

1.2 Tha am pàipear seo a' mìneachadh a' phròiseis a chaidh a ghabhail os làimh, agus a' ceadachadh tilleadh raointean obrach chun Bhùird, a bharrachd air ùrachadh a dhèanamh air obair a' phannail gus dèanamh cinnteach gu bheil Bòrd na Gàidhlig comasach air coinneachadh ris na riatanasan Achd nan Cànanan Albannach 2025.

2. Prìomh aithris

2.1. 'S e Pàipear taic 1 na molaidhean airson atharrachaidhean a dhèanamh air na cumhachan fiosrachaidh gus am pannal ùrachadh. Tha e ag atharrachadh an ainm agus ag ùrachadh na h-obrach a bhios am pannal a' dèanamh. Bidh na rudan a bharrachd gar cuideachadh le bhith a' coileanadh ar dleastanasan ùra fo Achd nan Cànanan Albannach 2025 leis gu bheil Bòrd na Gàidhlig a-nis fo dhleastanas sùil a chumail air mar a bhios ùghdarrasan poblach buntainneach a' gèilleadh ris na dleastanasan cànan aca agus aithris a dhèanamh orra.

2.2. Chaidh sgrùdadh a dhèanamh air na planaichean-obrach agus chaidh a h-uile raon obrach buntainneach aig a' chomataidh làithreach, gun a bhith a' gabhail a-steach planaichean is poileasaidh na Gàidhlig, a thilleadh chun Bhùird. Is iad na raointean a chaidh a thilleadh chun bhùird:

- a' cumail sùil air adhartas an aghaidh targaidean is crìochan mar a chuireadh an cèill anns na Planaichean Corporra agus Gnìomh aig Bòrd na Gàidhlig;
- a' ceadachadh ro-innleachdan air rannsachadh agus fiosrachadh;
- a' ceadachadh Plana Ionmhasail sa Mheadhan-ùine (MTFP) ceangailte ris a' phlana chorporra agus ris an Ro-innleachd Ionmhasail sa Mheadhan-ùine aig Riaghaltas na h-Alba, agus a' moladh a' Phlana ris a' Bhòrd Stiùiridh;

- a' ceadachadh a' bhuidseit bhliadhnail (aig a bheil ceanglaichean soilleir ris an MTFP) agus a' moladh buidseat na buidhne ris a' Bhòrd-stiùiridh;
- a' cumail sùil air teachd-a-steach agus caiteachas an aghaidh bhuidseatan ùghdarraichte;
- a' dèanamh lèirmheas air cùisean is co-dhùnaidhean cudromach a thaobh aithriseadh ionmhasail;
- a' leasachadh agus a' ceadachadh poileasaidh corporra agus ro-innleachdan, nam measg air obrachadh ann an com-pàirteachas;
- a' dèanamh cinnteach gu bheil rianachd èifeachdach ann airson chùisean ceangailte ris an luchd-obrach taobh a-staigh na buidhne;
- a' ceadachadh atharrachaidhean mòra ris na structaran airson luchd-obrach agus gu luchd-obrach a bharrachd mar a tha an Ceannard a' socrachadh;

Is e seo na chaidh a chur ris a' phlana obrach:

- a' cumail sùil air agus sgrùdadh a dhèanamh air na toraidhean aithris bho bhuidhnean le planaichean cànan Gàidhlig;
- measadh air gèilleadh bhuidhnean poblach a thaobh am planaichean cànan Gàidhlig;
- aithisg a thoirt don Bhòrd air cùisean neo-ghèillidh agus molaidhean airson gnìomh a bharrachd.
- a' sgrùdadh agus ag aontachadh atharraichean sònraichte gu poileasaidhean daonna;

2.3 Chaidh aon raon, ath-sgrùdadh poileasaidh solarachaidh, a ghluasad chun Chomataidh Sgrùdaidh is Dearbhachd agus chaidh gabhail ris na bun riaghailtean aca.

2.4 Thèid plana-obrach aontachadh leis a' phannal aig an ath choinneimh aca, agus às dèidh sin, mar a thachras an-dràsta.

2.5 Cumaidh am pannal ris na cinn-latha coinneimh airson 2026 agus aontaichidh iad ri cinn-latha nan coinneamhan aca, a rèir nan cumhachan iomraidh aca mar phàirt de phròiseas nan coinneamhan ann an deasbad leis a' Chathraiche agus an Ceannard.

3. Moladh

3.1 Thathar ag iarraidh air a' Bhòrd:

- na bun riaghailtean ùra airson a' Phannail Poileasaidh is Phlanaichean aontachadh.

4. Prìomh Bhuidhean Ro-innleachdach

- 4.1. Buaidhean air Ionmhas: Chan eil aig an ìre seo
- 4.2. Buaidhean air Luchd-obrach: Dh'fhaodadh seo buaidh a thoirt air pròiseasan obrach
- 4.3. Buaidhean air Trèanadh: Dh'fhaodadh seo feumalachdan trèanaidh a chomharrachadh
- 4.4. Ceanglaichean ri Amasan Ro-innleachadh agus Corporra: Dh'fhaodadh seo cuideachadh le lìbhrigeadh
- 4.5. Buaidhean air Cliù: Cuiridh seo ri cliù na buidhne le bhith fosgailte.
- 4.6. Buaidhean air Slàinte is Sàbhailteachd: Ceistean mu shàbhailteachd fiosrachaidh
- 4.7. Buaidhean Laghail: N/A
- 4.8. Buaidhean air Co-ionannachd: N/A
- 4.9. Buaidhean air an Àrainneachd: N/A

5. Ceanglaichean ri Frèama-obrach Coileanadh Nàiseanta

Còraichean Daonna	☐	
Cultar	☐	
Àrainneachd	☐	
Slàinte	☐	
Foghlam	☐	
Gnothachasan soirbheachail is ùr-ghnàthach	☒	
Clann is Òigridh	☐	
Coimhearsnachdan	☐	
Bochdainn	☐	
Eadar-nàiseanta	☐	
Eaconamaidh	☐	

6. Cùrsa Riaghlachais

- 6.1. Thug an Sgioba Àrd Stiùiridh fa-near don phàipear seo air 11 Ògmhios 2026

7. Dearbhadh air Cuairteachadh Sgrìobhainn

- 7.1. 'S e pàipear fosgailte a tha seo.

NA BUN-RIAGHAILTEAN

A' CHOMATAIDH POILEASaidh IS GHOIREASAN
PANNAL PLANAICHEAN IS POILEASaidhean

Air aontachadh le: Bùird

Air aontachadh air: 25 Ògmhios 2026

Ath-nuadhachadh a dhith:

Tha am Bòrd Stiùiridh air ~~Comataidh Poileasaidh is Ghoireasan Pannal Planaichean is Poileasaidhean~~ a stèidheachadh mar Chomataidh den Bhòrd-stiùiridh gus taic a thoirt do Bhòrd na Gàidhlig ann a bhith a' coileanadh an raon-dleastanais aige fo Achd na Gàidhlig (Alba) 2005 agus Achd ~~nan Cànanan Albannach Foghlam (Alba) 2016,~~ agus airson rianachd iomlan a thoirt air stòrasan ionmhasail is goireasan daonna na buidhne.

Ballrachd

- ~~Is iad buill na comataidh Buill a' Bhùird-stiùiridh: Seonaidh Charity, Michelle NicIteòid, Màiri NicAonghais agus Iain Dòmhnallach.~~
- Bidh Seonaidh Charity sa chathair air a' chomataidh.
- Bidh rùnaireachd na comataidh air a sholarachadh leis a' Cheannard.
- Bidh 3 buill de Bhòrd na Gàidhlig air a' phannal.
- Bidh Cathraiche a' Phannail ag atharrachadh am measg nam buill.
- Bidh ball air gach pannal a bha na shuidhe air a' phannal roimhe.
- Chan eil cuingealachadh sam bith air cia mheud ball a bhios air pannal agus thèid sin a dhearbhadh leis a' Chathraiche an dèidh co-chomhairle ris a' Phrìomh Oifigear, a rèir feumalachdan gnìomhachais.
- Bidh an Ceannard cuideachd an làthair aig na coinneamhan.
- Bheir Co-òrdanaiche Corporra taic rùnaireachd seachad.

Aithriseadh

- Bidh a' ~~phannalchomataidh~~ ag aithris gu foirmeil ann an sgrìobhadh chun a' Bhùird-stiùiridh an dèidh gach coinneamh. Mar is àbhaist, bi geàrr-chunntas na coinneimh na bhun-stèidh airson na h-aithris.
- Bidh a' ~~phannalchomataidh~~ a' toirt Aithisg Bhliadhnail don Bhòrd-stiùiridh, ann an deagh ùine gus taic a thoirt a thaobh crìoch a chur air an aithisg bhliadhnail agus air an aithris air riaghladh, anns an toir a' ~~phannalchomataidh~~ geàrr-chunntas air na co-dhùnidhean a rinneadh bhon obair aice rè na bliadhna.

Uallaichean

Bidh a' chomataidh

- a' cumail sùil air adhartas ùghdarrasan poblach ann an cur an gnìomh an cuid phlanaichean cànan;
- a' ceadachadh Prìomhachasan Ro-innleachdail airson Phlanaichean Cànan;
- a' cumail sùil air agus sgrùdadh a dhèanamh air na toraidhean aithris bho bhuidhnean le ~~planaichean cànan Gàidhlig;~~
- measadh air gèilleadh bhuidhnean poblach a thaobh am planaichean cànan Gàidhlig;
- aithisg a thoirt don Bhòrd air cùisean neo-ghèillidh agus molaidhean airson gnìomh a bharrachd.
- a' cumail sùil air adhartas an aghaidh targaidean is crìochan mar a chuireadh an cèill anns na Planaichean Corporra agus Gnìomh aig Bòrd na Gàidhlig;
- a' ceadachadh ro-innleachdan air rannsachadh agus fiosrachadh;
- a' ceadachadh ~~Plana Ionmhasail sa Mheadhan-ùine (MTFP) ceangailte ris a' phlana chorporra agus ris an Ro-innleachd Ionmhasail sa Mheadhan-ùine aig Riaghaltas na h-Alba,~~ agus a' moladh a' Phlana ris a' Bhòrd Stiùiridh;

- a' ceadachadh a' bhuidseit bhliadhnail (aig a bheil ceanglaichean soitteir ris an MTFP) agus a' moladh buidseat na buidhne ris a' Bhòrd-stiùiridh;
- a' cumail suil air teachd-a-steach agus caiteachas an aghaidh bhuidseatan ùghdarrachte;
- a' dèanamh lèirmheas air cùisean is co-dhùnaidhean cudromach a thaobh aithriseadh ionmhasait;
- a' leasachadh agus a' ceadachadh poileasaidh corporra agus ro-innleachdan, nam measg air obrachadh ann an com-pàirteachas;
- a' sgrùdadh agus ag aontachadh atharraichean sònraichte gu poileasaidhean daonna;
- a' dèanamh cinnteach gu bheil rianachd èifeachdach ann airson chùisean ceangailte ris an luchd-obrach taobh a-staigh na buidhne;
- a' ceadachadh atharrachaidhean mòra ris na structaran airson luchd-obrach agus gu luchd-obrach a bharrachd mar a tha an Ceannard a' socrachadh;
-
- a' marasgladh ullachaidhean a' Chòd Ghiùlain airson Buill Bhòrd na Gàidhlig agus mar a tha stiùireadh no atharrachaidhean poileasaidh sam bith air an toirt a-steach ann an co-rèir ri ullachaidhean a' Chòd; agus
- a' beachdachadh air cùisean sam bith eile a dh'fhaodar am Bòrd-stiùiridh òrdachadh no Ministearan na h-Alba a riaghladh bho àm gu àm.

Bidh am [Pannal Phlannaichean is Phoileasaidhean' Chomataidh Poileasaidh is Ghoireasan](#) cuideachd a' dèanamh lèirmheas air a' choileanadh is èifeachdas aice fhèin gach bliadhna agus ag aithris toraidhean an lèirmheis sin don Bhòrd-stiùiridh. [Beachdaichidh Cathraiche na Comataidh air lèirmheas sam bith air ballrachd le Cathraiche a' Bhùird-stiùiridh. Le cuideachadh bhon Ceannard, nì Buill ath-sgrùdadh air ballrachd a' chomataidh a thaobh cho èifeachdach 's a tha iad agus thèid riathanasan sam bith aontachadh le Cathraiche a' Bhùird.](#)

Còraichean

Faodaidh a' chomataidh:

- buill a bharrachd a cho-thaghadh gus sgilean, fios agus eòlas sònraichte a thoirt dhan bhuidhinn;
- comhairle shònraichte fhaighinn air stèidh ad-hoc agus sin air a phàigheadh leis a' bhuidhinn, le ùmhlachd do chead buidseit bhon Bhòrd-stiùiridh no bhon Oifigeir Chunntachail.

Ùghdarras

Tha a' chomataidh ùghdarrachte le Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig na leanas, às an leth, a cheadachadh:

- Planaichean Gàidhlig
- poileasaidhean obrachaidh
- poileasaidhean air luchd-obrach
- [sgeamaichean thabhartasan is duaisean, ann an co-rèir ris an Sgeama airson Ùghdarras air a Thiomnadh](#)

Coinneamhan

Is iad modhan na comataidh:

- bidh a' chomataidh a' coinneachadh co-dhiù ceithir tursan gach bliadhna. ~~Faodaidh Gathraiche na Comataidh coinneamhan a bharrachd a ghairm, mar a tha e/i ga mheas riatanach;~~Thèid dà choinneamh aontachadh leis a' bhòrd slàn gach bliadhna, agus ceadaichear dà choinneamh a bhith sùbailte gus coinneachadh ri feumalachdan gnìomhachais. ~~Faodaidh an Ceannard coinneamhan a bharrachd a ghairm ach bu chòir dha co-chomhairle a chumail ri buill ro-làimh.~~
- mar ìos-mheud, ~~bidh dithis bhall den Chomataidh an làthair mus bi coinneamh air a meas cuèraichte;~~ bidh dithis bhall den bhòrd, agus mar sin am pannal, an làthair mus tèid coinneamh a mheas mar chuòram;
- ~~am bitheantas;~~ Bbidh an Ceannard an làthair aig coinneamhan a' Phannailna Comataidh, agus far a bheil cùisean ann a tha a' buntainn ris na dreuchdan aca bidh buill eile den Sgioba-stiùiridh an làthair;
- faodaidh ~~am Pannal a' Chomataidh~~ iarraidh air ~~oifigearan oifigich~~ sam bith eile bhon bhuidhinn a bhith an làthair gus a cuideachadh le còmhradhean air cùis shònraichte;
- faodaidh ~~am Pannal a' Chomataidh~~ iarraidh air a h-uile duine a tha an làthair nach eil nam buill den ~~Phannal Chomataidh~~, no air feadhainn dhiùbhsan, a tharraing air ais gus deasbad fosgailte is fosgarra fhurastachadh air cùisean sònraichte;
- faodaidh am Bòrd Stiùiridh no an Ceannard iarraidh air a' ~~Phannal Chomataidh~~ coinneamhan a bharrachd a ghairm gus cùisean sònraichte a dheasbad air a bheil iad ag iarraidh comhairle na Comataidh.

NA BUN-RIAGHAILTEAN
PANNAL PLANAICHEAN IS POILEASIDHEAN

Air aontachadh le: Bùird

Air aontachadh air: 25 Ògmhios 2026

Ath-nuadhachadh a dhith:

Tha am Bòrd Stiùiridh air Pannal Planaichean is Poileasaidhean a stèidheachadh mar Chomataidh den Bhòrd-stiùiridh gus taic a thoirt do Bhòrd na Gàidhlig ann a bhith a' coileanadh an raon-dleasanais aige fo Achd na Gàidhlig (Alba) 2005 agus Achd nan Cànanan Albannach agus airson rianachd iomlan a thoirt air stòrasan ionmhasail is goireasan daonna na buidhne.

Ballrachd

- Bidh 3 buill de Bhòrd na Gàidhlig air a' phannal.
- Bidh Cathraiche a' Phannail ag atharrachadh am measg nam buill.
- Bidh ball air gach pannal a bha na shuidhe air a' phannal roimhe.
- Chan eil cuingealachadh sam bith air cia mheud ball a bhios air pannal agus thèid sin a dhearbhadh leis a' Chathraiche an dèidh co-chomhairle ris a' Phrìomh Oifigear, a rèir feumalachdan gnìomhachais.
- Bidh an Ceannard cuideachd an làthair aig na coinneamhan.
- Bheir Co-òrdanaiche Corporra taic rùnaireachd seachad.

Aithriseadh

- Bidh a' phannal ag aithris gu foirmeil ann an sgrìobhadh chun a' Bhùird-stiùiridh an dèidh gach coinneamh. Mar is àbhaist, bi gearr-chunntas na coinneimh na bhun-stèidh airson na h-aithris.
- Bidh a' phannal a' toirt Aithisg Bhliadhnail don Bhòrd-stiùiridh, ann an deagh ùine gus taic a thoirt a thaobh crìoch a chur air an aithisg bhliadhnail agus air an aithris air riaghladh, anns an toir a' phannal gearr-chunntas air na co-dhùnidhean a rinneadh bhon obair aice rè na bliadhna.

Uallaichean

Bidh a' chomataidh

- a' cumail sùil air adhartas ùghdarrasan poblach ann an cur an gnìomh an cuid phlanaichean cànanain;
- a' ceadachadh Prìomhachasan Ro-innleachdail airson Phlanaichean Cànanain;
- a' cumail sùil air agus sgrùdadh a dhèanamh air na toraidhean aithris bho bhuidhnean le planaichean cànanain Gàidhlig;
- measadh air gèilleadh bhuidhnean poblach a thaobh am planaichean cànanain Gàidhlig;
- aithisg a thoirt don Bhòrd air cùisean neo-ghèillidh agus molaidhean airson gnìomh a bharrachd.
- a' leasachadh agus a' ceadachadh poileasaidh corporra agus ro-innleachdan, nam measg air obrachadh ann an com-pàirteachas;
- a' sgrùdadh agus ag aontachadh atharraichean sònraichte gu poileasaidhean daonna;
- a' dèanamh cinnteach gu bheil rianachd èifeachdach ann airson chùisean ceangailte ris an luchd-obrach taobh a-staigh na buidhne;
- a' ceadachadh atharrachaidhean mòra ris na structaran airson luchd-obrach agus gu luchd-obrach a bharrachd mar a tha an Ceannard a' socrachadh;
- a' marasgladh ullachaidhean a' Chòd Ghiùlain airson Buill Bhòrd na Gàidhlig agus mar a tha stiùireadh no atharrachaidhean poileasaidh sam bith air an toirt a-steach ann an co-rèir ri ullachaidhean a' Chòd; agus
- a' beachdachadh air cùisean sam bith eile a dh'fhaodar am Bòrd-stiùiridh òrdachadh no Ministearan na h-Alba a riaghladh bho àm gu àm.

Bidh am Pannal Phlanaichean is Phoileasaidhean cuideachd a' dèanamh lèirmheas air a' choileanadh is èifeachdas aice fhèin gach bliadhna agus ag aithris toraidhean an lèirmheis sin don Bhòrd-stiùiridh. Le cuideachadh bhon Cheannard, nì Buill ath-sgrùdadh air ballrachd a' chomataidh a thaobh cho èifeachdach 's a tha iad agus thèid riatanasan sam bith aontachadh le Cathraiche a' Bhùird.

Còraichean

Faodaidh a' chomataidh:

- buill a bharrachd a cho-thaghadh gus sgilean, fios agus eòlas sònraichte a thoirt dhan bhuidhinn;
- comhairle shònraichte fhaighinn air stèidh ad-hoc agus sin air a phàigheadh leis a' bhuidhinn, le ùmhlachd do chead buidseit bhon Bhòrd-stiùiridh no bhon Oifigear Chunntachail.

Ùghdarras

Tha a' chomataidh ùghdarraichte le Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig na leanas, às an leth, a cheadachadh:

- Planaichean Gàidhlig
- poileasaidhean obrachaidh
- poileasaidhean air luchd-obrach

Coinneamhan

Is iad modhan na comataidh:

- bidh a' chomataidh a' coinneachadh co-dhiù ceithir tursan gach bliadhna. Thèid dà choinneamh aontachadh leis a' bhòrd slàn gach bliadhna, agus ceadaichear dà choinneamh a bhith sùbailte gus coinneachadh ri feumalachdan gnìomhachais. Faodaidh an Ceannard coinneamhan a bharrachd a ghairm ach bu chòir dha co-chomhairle a chumail ri buill ro-làimh.
- mar ìos-mheud, bidh dithis bhall den bhòrd, agus mar sin am pannal, an làthair mus tèid coinneamh a mheas mar chuòram;
- Bidh an Ceannard an làthair aig coinneamhan a' Phannail, agus far a bheil cùisean ann a tha a' buntainn ris na dreuchdan aca bidh buill eile den Sgioba-stiùiridh an làthair;
- faodaidh am Pannal iarraidh air oifigearan sam bith eile bhon bhuidhinn a bhith an làthair gus a cuideachadh le còmhradhean air cùis shònraichte;
- faodaidh am Pannal iarraidh air a h-uile duine a tha an làthair nach eil nam buill den Phannal, no air feadhainn dhiùbhsan, a tharraing air ais gus deasbad fosgailte is fosgarra fhurastachadh air cùisean sònraichte;
- faodaidh am Bòrd Stiùiridh no an Ceannard iarraidh air a' Phannal coinneamhan a bharrachd a ghairm gus cùisean sònraichte a dheasbad air a bheil iad ag iarraidh comhairle na Comataidh.

**NA BUN-RIAGHAILTEAN
A' CHOMATAIDH POILEASaidh IS GHOIREASAN**

Tha am Bòrd Stiùiridh air Comataidh Poileasaidh is Ghoireasan a stèidheachadh mar Chomataidh den Bhòrd-stiùiridh gus taic a thoirt do Bhòrd na Gàidhlig ann a bhith a' coileanadh an raon-dleasanais aige fo Achd na Gàidhlig (Alba) 2005 agus Achd Foghlam (Alba) 2016, agus airson rianachd iomlan a thoirt air stòrasan ionmhasail is goireasan daonna na buidhne.

Ballrachd

- Is iad buill na comataidh Buill a' Bhùird-stiùiridh: Seonaidh Charity, Michelle Nicleòid, John Neil Dòmhnallach agus Mairi NicAonghais.
- Bidh Seonaidh Charity sa chathair air a' chomataidh.
- Bidh rùnaireachd na comataidh air a sholarachadh leis a' Cheannard.

Aithriseadh

- Bidh a' chomataidh ag aithris gu foirmeil ann an sgrìobhadh chun a' Bhùird-stiùiridh an dèidh gach coinneamh. Mar is àbhaist, bi gearr-chunntas na coinneimh na bhun-stèidh airson na h-aithris.
- Bidh a' chomataidh a' toirt Aithisg Bhliadhna don Bhòrd-stiùiridh, ann an deagh ùine gus taic a thoirt a thaobh crìoch a chur air an aithisg bhliadhna agus air an aithris air riaghladh, anns an toir a' chomataidh gearr-chunntas air na co-dhùnaidhean a rinneadh bhon obair aice rè na bliadhna.

Uallaichean

Bidh a' chomataidh

- a' cumail sùil air adhartas ùghdarrasan poblach ann an cur an gnìomh an cuid phlanaichean cànan;
- a' ceadachadh Prìomhachasan Ro-innleachdail airson Phlanaichean Cànan;
- a' cumail sùil air adhartas an aghaidh targaidean is crìochan mar a chuireadh an cèill anns na Planaichean Corporra agus Gnìomh aig Bòrd na Gàidhlig;
- a' ceadachadh ro-innleachdan air rannsachadh agus fiosrachadh;
- a' ceadachadh Plana Ionmhasail sa Mheadhan-ùine (MFTP) ceangailte ris a' phlana chorporra agus ris an Ro-innleachd Ionmhasail sa Mheadhan-ùine aig Riaghaltas na h-Alba, agus a' moladh a' Phlana ris a' Bhòrd Stiùiridh;
- a' ceadachadh a' bhuidseit bhliadhna (aig a bheil ceanglaichean soilleir ris an MFTP) agus a' moladh buidseat na buidhne ris a' Bhòrd-stiùiridh;
- a' cumail sùil air teachd-a-steach agus caiteachas an aghaidh bhuidseatan ùghdarraichte;
- a' dèanamh lèirmheas air cùisean is co-dhùnaidhean cudromach a thaobh aithriseadh ionmhasail;
- a' leasachadh agus a' ceadachadh poileasaidh corporra agus ro-innleachdan, nam measg air obrachadh ann an com-pàirteachas;
- a' sgrùdadh agus ag aontachadh atharraichean sònraichte gu poileasaidhean daonna;
- a' dèanamh cinnteach gu bheil rianachd èifeachdach ann airson chùisean ceangailte ris an luchd-obrach taobh a-staigh na buidhne;
- a' ceadachadh atharrachaidhean mòra ris na structaran airson luchd-obrach agus gu luchd-obrach a bharrachd mar a tha an Ceannard a' socrachadh;

- a' marasgladh ullachaidhean a' Chòd Ghiùlain airson Buill Bhòrd na Gàidhlig agus mar a tha stiùireadh no atharrachaidhean poileasaidh sam bith air an toirt a-steach ann an co-rèir ri ullachaidhean a' Chòd; agus
- a' beachdachadh air cùisean sam bith eile a dh'fhaodar am Bòrd-stiùiridh òrdachadh no Ministearan na h-Alba a riaghladh bho àm gu àm.

Bidh a' Chomataidh Poileasaidh is Ghoireasan cuideachd a' dèanamh lèirmheas air a' choileanadh is èifeachdas aice fhèin gach bliadhna agus ag aithris toraidhean an lèirmheis sin don Bhòrd-stiùiridh. Beachdaichidh Cathraiche na Comataidh air lèirmheas sam bith air ballrachd le Cathraiche a' Bhùird-stiùiridh.

Còraichean

Faodaidh a' chomataidh:

- buill a bharrachd a cho-thaghadh gus sgilean, fios agus eòlas sònraichte a thoirt dhan bhuidhinn;
- comhairle shònraichte fhaighinn air stèidh ad-hoc agus sin air a phàigheadh leis a' bhuidhinn, le ùmhlachd do chead buidseit bhon Bhòrd-stiùiridh no bhon Oifigear Chunntachail.

Ùghdarras

Tha a' chomataidh ùghdarraichte le Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig na leanas, às an leth, a cheadachadh:

- Planaichean Gàidhlig
- poileasaidhean obrachaidh
- poileasaidhean air luchd-obrach
- sgeamaichean thabhartasan is duaisean, ann an co-rèir ris an Sgeama airson Ùghdarras air a Thiomnadh

Coinneamhan

Is iad modhan na comataidh:

- bidh a' chomataidh a' coinneachadh co-dhiù ceithir tursan gach bliadhna. Faodaidh Cathraiche na Comataidh coinneamhan a bharrachd a ghairm, mar a tha e/i ga mheas riatanach;
- mar ios-mheud, bidh dithis bhall den Chomataidh an làthair mus bi coinneamh air a meas cuòraichte;
- am bitheantas, bidh an Ceannard an làthair aig coinneamhan na Comataidh, agus far a bheil cùisean ann a tha a' buntainn ris na dreuchdan aca bidh buill eile den Sgioba-stiùiridh an làthair;
- faodaidh a' Chomataidh iarraidh air oifigich sam bith eile bhon bhuidhinn a bhith an làthair gus a cuideachadh le còmhradhean air cùis shònraichte;
- faodaidh a' Chomataidh iarraidh air a h-uile duine a tha an làthair nach eil nam buill den Chomataidh, no air feadhainn dhiùbhsan, a tharraing air ais gus deasbad fosgailte is fosgarra fhurastachadh air cùisean sònraichte;

- faodaidh am Bòrd Stiùiridh no an Ceannard iarraidh air a' Chomataidh coinneamhan a bharrachd a ghairm gus cùisean sònraichte a dheasbad air a bheil iad ag iarraidh comhairle na Comataidh.

Coinneamh:	Bòrd-stiùiridh
Ceann-là:	25 Ògmhios 2026
Tìotal:	Ùrachadh air Sgeama an Ùghdarras Tiomnaidh
Gnìomh a dhìth:	Ri aontachadh
Àireamh pàipear:	7.2
Neach-labhairt:	Ealasaid Dhòmhnallach, Ceannard
Pàipearan-taic:	PT1 Sgeama an Ùghdarras Tiomnaidh – Atharrachaidhean air an Tracadh PT2 Sgeama an Ùghdarras Tiomnaidh air ùrachadh PT3 Sgeama Ùghdarras Tiomnaidh Tùsail

1. Adhbhar

- 1.1 Tha am pàipear seo a' moladh atharrachaidhean air Sgeama an Ùghdarras Tiomnaidh mar fhreagairt air toirt air falbh ùghdarras tiomnaichte a thaobh chùisean ionmhais don Chomataidh Poileasaidh is Goireasan a tha ag atharrachadh gu bhith na Pannal airson Phlanaichean is Phoileasaidhean.

2. Prìomh aithris

- 2.1. Is iad na h-atharrachaidhean gu bheil a h-uile raon far an deach ùghdarras a thoirt don Chomataidh Poileasaidh is Goireasan air a thoirt air falbh agus gu bheil seo a-nis air a thilleadh chun Bhùird.
- 2.2. Thathar a' moladh, a thaobh nan tabhartasan ionmhais agus nan tabhartasan a bharrachd do bhuidhnean com-pàirteach cudromach, gun tèid ìre ceadachaidh na sgioba stiùiridh àrdachadh gu £75k. Thathar a' moladh gur e seo an ìre iomchaidh nuair a thathar a' toirt aire do atmhorachd agus cosgaisean ag èirigh.

3. Moladh

- 3.1. Thathar ag iarraidh air a' Bhòrd na h-atharrachaidhean air Sgeama an Ùghdarras Tiomnaichte aontachadh.

4. Prìomh Bhuidhean Ro-innleachdach

- 4.1. Buaidhean air Ionmhas: Chan eil aig an ìre seo
- 4.2. Buaidhean air Luchd-obrach: Dh'fhaodadh seo buaidh a thoirt air pròiseasan obrach
- 4.3. Buaidhean air Trèanadh: Dh'fhaodadh seo feumalachdan trèanaidh a chomharrachadh
- 4.4. Ceanglaichean ri Amasan Ro-innleachadh agus Corporra: Dh'fhaodadh seo cuideachadh le lìbhrigeadh
- 4.5. Buaidhean air Cliù: Cuiridh seo ri cliù na buidhne le bhith fosgailte.
- 4.6. Buaidhean air Slàinte is Sàbhailteachd: Ceistean mu shàbhailteachd fiosrachaidh
- 4.7. Buaidhean Laghail: N/A

4.8. Buaidhean air Co-ionannachd: N/A

4.9. Buaidhean air an Àrainneachd: N/A

5. Ceanglaichean ri Frèama-obrach Coileanadh Nàiseanta

Còraichean Daonna	☐	
Cultar	☐	
Àrainneachd	☐	
Slàinte	☐	
Foghlam	☐	
Gnothachasan soirbheachail is ùr-ghnàthach	☒	
Clann is Òigridh	☐	
Coimhearsnachdan	☐	
Bochdainn	☐	
Eadar-nàiseanta	☐	
Eaconamaidh	☐	

6. Cùrsa Riaghlachais

6.1. Thug an Sgioba Àrd Stiùiridh fa-near don phàipear seo air 11 Ògmhios 2026

7. Dearbhadh air Cuairteachadh Sgrìobhainn

7.1. 'S e pàipear fosgailte a tha seo.

~~Bord~~ Bòrd na Gaidhlig Gàidhlig

SCHEME OF DELEGATED FINANCIAL AUTHORITY LIMITS

1. Purpose

All expenditure incurred by Bord na Gaidhlig must be approved in accordance with the authorisation limits set out in this schedule of Delegated Financial Authority Limits.

The Scottish Government has set out financial authority limits, above which its approval must be obtained.

Bord na Gaidhlig must always obtain the Scottish Government's approval before incurring expenditure for any purpose that is or might be considered novel contentious or repercussive or which has or could significant future cost implications.

All senior executives who commit expenditure must comply with these limits, and with any associated directions, regulations, policies and procedures.

2. Contents

The Delegated Financial Authority Limits set out in this document refer to:

- Procurement of Goods & Services/Travel and Subsistence claims (Page 3)
- Funding Distribution (Grant Awards) (Page 4)
- Finance (Page 4)
- Assets (Page 5)

3 Approved Delegated Financial Authority Limits apply to budgets within the post holder's responsibility

I Ealasaid, Accountable Officer, Bord na Gaidhlig, in accordance with the requirements of the Delegated Authority section of the Scottish Public Finance Manual, herby approve the scheme of delegated financial authority limits set out in this document (Pages [1] to [4] inclusive).

Ealasaid MacDonald
Accountable Officer

~~22 September 2023~~

Date of signing

Points to note:

Selection of supplier for goods and services must comply with the Procurement Policy and the competitive tendering thresholds set out below.

Unless call-off, framework or central contracts are available, the following process will apply:

1. Purchases between £1,000 and £5,000 require verbal quotations from at least 3 suppliers.
2. Purchases between £5,001 and £25,000 require written quotations from at least 3 suppliers.
3. Purchases in excess of £25,000 require full tendering procedures, in accordance with relevant legislation and guidance.

PROCUREMENT OF GOODS & SERVICES

Purchases

- Equal to or greater than £25k -Accountable Officer
- Less than £25k - Leadership Team member as Head of Department managing the purchase order relating to their area of budget responsibility.

Award of Contracts

- Equal to or greater than £25k-Accountable Officer
- Less than £25k - Leadership Team member as Head of Department managing the purchase order relating to their area of budget responsibility.

Non-Competitive Action

- Greater than £10k - Scottish Government
- Equal or less than £10k- Leadership Team member as Head of Department managing the purchase order relating to their area of budget responsibility.

External Business & Management Consultancy Contracts

- Greater than £25k - Scottish Government
- Equal or less than £25k- Leadership Team member as Head of Department managing the purchase order relating to their area of budget responsibility.

Operating Leases - Other than Property/Accommodation Related Leases

- Greater than £0 - Scottish Government

Travel and Subsistence Claims (Members and Employees)

- Equal to or greater than flk -Accountable Officer
- Less than flk - Head of Finance and Corporate Affairs

- A Board member or a member of the Leadership team should have their travel and subsistence claim authorised by the Accountable Officer.
- The Accountable Officer's claim should be authorised by the Cathraiche.
- Staff members should have their claim authorised by their line manager before it is forwarded to be processed and countersigned by the Finance Administrator.

FUNDING DISTRIBUTION (GRANT AWARDS)

Grant Awards

Grants would only be authorised for payment if the following recommendations/approvals have been obtained:

- Greater than £400k £75K - Board
- ~~Greater than £50k, equal to or less than £100k – Policy and Resources Committee~~
- Greater than £0, equal to or less than £50k £75K - Leadership Team

Conflicts of Interest

Where conflicts of interest arise which prevent a quorum being achieved to enable a decision to be taken by the Leadership Team, the decision should be escalated to the ~~Policy and Resources Committee~~ Board.

In Principle Agreements

Where grants have been agreed in principle at the appropriate level (see above), subject to submission of satisfactory reports, the Leadership Team would authorise the payments of the subsequent instalments of the grants. Where reports are not satisfactory, the decision on whether to continue the agreement would be referred to the Board, appropriate level for consideration.

Additional grants to key Partner Organisations

Where additional grant funding is sought for discrete projects, these applications will be considered at the appropriate level of approval, ie greater than £400k £75at Board and; greater ~~than~~ £50k but no more than £100k at Committee; at £50k £75K or less at Leadership Team.

A report will be submitted to the Board annually post-year end to advise on the following:

- consider how funding to key organisations is broken down into individual grants;
- what that funding was for;
- what was achieved with that funding;
- any instances of failing to deliver on the grant goals, and the risk of future failure to deliver what all of that means for the Bard's ability to achieve its vision/objective/Corporate Plan.

The report will also document how what occurred in the current year is impacting on the budgeted grants to be provided to key organisations going forward.

During a year, a report would be made to the Board on an exceptional basis if officers were concerned about significant risks to any of the key partner organisations.

Authorisation limits

- Equal to or greater than £25k, - Accountable Officer
- Greater than £0, less than £25k - Leadership Team member as Head of Department managing the purchase order relating to their area of budget responsibility.

FINANCE

Cheque Signing

- Equal to or greater than £5k- Accountable Officer plus one other signatory
- Greater than £0 but less than £5k - any two signatories

Online Payments

- Greater than £0- Head of Finance and Corporate Affairs or Accountable Officer

Payroll Processing

- Greater than £0 -Accountable Officer

Losses/Write-offs/Special Payments

- Greater than £0 - Scottish Government

Gifts

Greater than £250 - Scottish Government
£250 or less -Accountable Officer

Points to note:

1. Cheque Signatories: The list of cheque signatories, approved by the Bord (Bank Requirement) designates those empowered to sign cheques.
2. Payroll: The processed payroll must be authorised by the Ceannard before employee bank accounts can be credited.
3. Payroll payments in a financial year cannot exceed amount allocated by the Scottish Government.
4. Procedure for processing an online payment: Finance Administrator would set up payment on system then the Head of Finance and Corporate Affairs or Accountable Officer would authorise payment.

ASSETS

Acquisition of Assets/Investments

- Greater than £0 -Accountable Officer

Disposal of Assets

- Greater than £0 -Accountable Officer

Reference should be made to the Framework Document and the appropriate section of the Scottish Public Finance Manual before assets/Investments are acquired or disposed.

Bòrd na Gàidhlig

SCHEME OF DELEGATED FINANCIAL AUTHORITY LIMITS

1. Purpose

All expenditure incurred by Bord na Gaidhlig must be approved in accordance with the authorisation limits set out in this schedule of Delegated Financial Authority Limits.

The Scottish Government has set out financial authority limits, above which its approval must be obtained.

Bord na Gaidhlig must always obtain the Scottish Government's approval before incurring expenditure for any purpose that is or might be considered novel contentious or repercussive or which has or could significant future cost implications.

All senior executives who commit expenditure must comply with these limits, and with any associated directions, regulations, policies and procedures.

2. Contents

The Delegated Financial Authority Limits set out in this document refer to:

- Procurement of Goods & Services/Travel and Subsistence claims (Page 3)
- Funding Distribution (Grant Awards) (Page 4)
- Finance (Page 4)
- Assets (Page 5)

3 Approved Delegated Financial Authority Limits apply to budgets within the post holder's responsibility

I Ealasaid, Accountable Officer, Bord na Gaidhlig, in accordance with the requirements of the Delegated Authority section of the Scottish Public Finance Manual, hereby approve the scheme of delegated financial authority limits set out in this document (Pages [1] to [4] inclusive).

Ealasaid MacDonald
Accountable Officer

Date of signing

Points to note:

Selection of supplier for goods and services must comply with the Procurement Policy and the competitive tendering thresholds set out below.

Unless call-off, framework or central contracts are available, the following process will apply:

1. Purchases between £1,000 and £5,000 require verbal quotations from at least 3 suppliers.
2. Purchases between £5,001 and £25,000 require written quotations from at least 3 suppliers.
3. Purchases in excess of £25,000 require full tendering procedures, in accordance with relevant legislation and guidance.

PROCUREMENT OF GOODS & SERVICES

Purchases

- Equal to or greater than £25k -Accountable Officer
- Less than £25k - Leadership Team member as Head of Department managing the purchase order relating to their area of budget responsibility.

Award of Contracts

- Equal to or greater than £25k-Accountable Officer
- Less than £25k - Leadership Team member as Head of Department managing the purchase order relating to their area of budget responsibility.

Non-Competitive Action

- Greater than £10k - Scottish Government
- Equal or less than £10k- Leadership Team member as Head of Department managing the purchase order relating to their area of budget responsibility.

External Business & Management Consultancy Contracts

- Greater than £25k - Scottish Government
- Equal or less than £25k- Leadership Team member as Head of Department managing the purchase order relating to their area of budget responsibility.

Operating Leases - Other than Property/Accommodation Related Leases

- Greater than £0 - Scottish Government

Travel and Subsistence Claims (Members and Employees)

- Equal to or greater than flk -Accountable Officer
- Less than flk - Head of Finance and Corporate Affairs

- A Board member or a member of the Leadership team should have their travel and subsistence claim authorised by the Accountable Officer.
- The Accountable Officer's claim should be authorised by the Cathraiche.
- Staff members should have their claim authorised by their line manager before it is forwarded to be processed and countersigned by the Finance Administrator.

FUNDING DISTRIBUTION (GRANT AWARDS)

Grant Awards

Grants would only be authorised for payment if the following recommendations/approvals have been obtained:

- Greater than £75K - Board
-
- Greater than £0, equal to or less than £75K - Leadership Team

Conflicts of Interest

Where conflicts of interest arise which prevent a quorum being achieved to enable a decision to be taken by the Leadership Team, the decision should be escalated to the Board

In Principle Agreements

Where grants have been agreed in principle at the appropriate level (see above), subject to submission of satisfactory reports, the Leadership Team would authorise the payments of the subsequent instalments of the grants. Where reports are not satisfactory, the decision on whether to continue the agreement would be referred to the Board.

Additional grants to Key Partner Organisations

Where additional grant funding is sought for discrete projects, these applications will be considered at the appropriate level of approval, ie greater than £75K at Board and greater; at £k£75K or less at Leadership Team.

A report will be submitted to the Board annually post-year end to advise on the following:

- consider how funding to key organisations is broken down into individual grants;
- what that funding was for;
- what was achieved with that funding;
- any instances of failing to deliver on the grant goals, and the risk of future failure to deliver what all of that means for the Bard's ability to achieve its vision/objective/Corporate Plan.

The report will also document how what occurred in the current year is impacting on the budgeted grants to be provided to key organisations going forward.

During a year, a report would be made to the Board on an exceptional basis if officers were concerned about significant risks to any of the key partner organisations.

Authorisation limits

- Equal to or greater than £25k, - Accountable Officer
- Greater than £0, less than £25k - Leadership Team member as Head of Department managing the purchase order relating to their area of budget responsibility.

FINANCE**Cheque Signing**

- Equal to or greater than £5k- Accountable Officer plus one other signatory
- Greater than £0 but less than £5k - any two signatories

Online Payments

- Greater than £0- Head of Finance and Corporate Affairs or Accountable Officer

Payroll Processing

- Greater than £0 -Accountable Officer

Losses/Write-offs/Special Payments

- Greater than £0 - Scottish Government

Gifts

Greater than £250 - Scottish Government
£250 or less -Accountable Officer

Points to note:

1. Cheque Signatories: The list of cheque signatories, approved by the Bord (Bank Requirement) designates those empowered to sign cheques.
2. Payroll: The processed payroll must be authorised by the Ceannard before employee bank accounts can be credited.
3. Payroll payments in a financial year cannot exceed amount allocated by the Scottish Government.
4. Procedure for processing an online payment: Finance Administrator would set up payment on system then the Head of Finance and Corporate Affairs or Accountable Officer would authorise payment.

ASSETS**Acquisition of Assets/Investments**

- Greater than £0 -Accountable Officer

Disposal of Assets

- Greater than £0 -Accountable Officer

Reference should be made to the Framework Document and the appropriate section of the Scottish Public Finance Manual before assets/Investments are acquired or disposed.

Bòrd na Gàidhlig

SCHEME OF DELEGATED FINANCIAL AUTHORITY LIMITS

1. Purpose

All expenditure incurred by Bòrd na Gàidhlig must be approved in accordance with the authorisation limits set out in this schedule of Delegated Financial Authority Limits.

The Scottish Government has set out financial authority limits, above which its approval must be obtained.

Bòrd na Gàidhlig must always obtain the Scottish Government's approval before incurring expenditure for any purpose that is or might be considered novel contentious or repercussive or which has or could significant future cost implications.

All senior executives who commit expenditure must comply with these limits, and with any associated directions, regulations, policies and procedures.

2. Contents

The Delegated Financial Authority Limits set out in this document refer to:

- Procurement of Goods & Services/Travel and Subsistence claims (Page 3)
- Funding Distribution (Grant Awards) (Page 4)
- Finance (Page 4)
- Assets (Page 5)

3 Approved Delegated Financial Authority Limits apply to budgets within the post holder's responsibility

I Ealasaid, Accountable Officer, Bòrd na Gàidhlig, in accordance with the requirements of the Delegated Authority section of the Scottish Public Finance Manual, hereby approve the scheme of delegated financial authority limits set out in this document (Pages [1] to [4] inclusive).

Ealasaid MacDonald
Accountable Officer

22 September 2023
Date of signing

SEANN CHRUTH

Points to note:

Selection of supplier for goods and services must comply with the Procurement Policy and the competitive tendering thresholds set out below.

Unless call-off, framework or central contracts are available, the following process will apply:

1. Purchases between £1,000 and £5,000 require verbal quotations from at least 3 suppliers.
2. Purchases between £5,001 and £25,000 require written quotations from at least 3 suppliers.
3. Purchases in excess of £25,000 require full tendering procedures, in accordance with relevant legislation and guidance.

SEANN CHRUTH

PROCUREMENT OF GOODS & SERVICES**Purchases**

- Equal to or greater than £25k – Accountable Officer
- Less than £25k – Leadership Team member as Head of Department managing the purchase order relating to their area of budget responsibility.

Award of Contracts

- Equal to or greater than £25k – Accountable Officer
- Less than £25k – Leadership Team member as Head of Department managing the purchase order relating to their area of budget responsibility.

Non-Competitive Action

- Greater than £10k - Scottish Government
- Equal or less than £10k – Leadership Team member as Head of Department managing the purchase order relating to their area of budget responsibility.

External Business & Management Consultancy Contracts

- Greater than £25k - Scottish Government
- Equal or less than £25k – Leadership Team member as Head of Department managing the purchase order relating to their area of budget responsibility.

Operating Leases – Other than Property/Accommodation Related Leases

- Greater than £0 - Scottish Government

Travel and Subsistence Claims (Members and Employees)

- Equal to or greater than £1k – Accountable Officer
  - Less than £1k - Head of Finance and Corporate Affairs
- A Board member or a member of the Leadership team should have their travel and subsistence claim authorised by the Accountable Officer.
  - The Accountable Officer's claim should be authorised by the Cathraiche.
  - Staff members should have their claim authorised by their line manager before it is forwarded to be processed and countersigned by the Finance Administrator.

FUNDING DISTRIBUTION (GRANT AWARDS)

Grant Awards

Grants would only be authorised for payment if the following recommendations/approvals have been obtained:

- Greater than £100k - Board
- Greater than £50k, equal to or less than £100k - Policy and Resources Committee
- Greater than £0, equal to or less than £50k – Leadership Team

Conflicts of Interest

Where conflicts of interest arise which prevent a quorum being achieved to enable a decision to be taken by the Leadership Team, the decision should be escalated to the Policy and Resources Committee.

In Principle Agreements

Where grants have been agreed in principle at the appropriate level (see above), subject to submission of satisfactory reports, the Leadership Team would authorise the payments of the subsequent instalments of the grants. Where reports are not satisfactory, the decision on whether to continue the agreement would be referred to the appropriate level for consideration.

Additional grants to key Partner Organisations

Where additional grant funding is sought for discrete projects, these applications will be considered at the appropriate level of approval, ie greater than £100k at Board; greater than £50k but no more than £100k at Committee; at £50k or less at Leadership Team.

A report will be submitted to the Board annually post-year end to advise on the following:

- consider how funding to key organisations is broken down into individual grants;
- what that funding was for;
- what was achieved with that funding;
- any instances of failing to deliver on the grant goals, and the risk of future failure to deliver what all of that means for the Bórd's ability to achieve its vision/objective/Corporate Plan.

The report will also document how what occurred in the current year is impacting on the budgeted grants to be provided to key organisations going forward.

During a year, a report would be made to the Board on an exceptional basis if officers were concerned about significant risks to any of the key partner organisations.

Authorisation limits

- Equal to or greater than £25k, - Accountable Officer
- Greater than £0, less than £25k – Leadership Team member as Head of Department managing the purchase order relating to their area of budget responsibility.

FINANCE

Cheque Signing

- Equal to or greater than £5k– Accountable Officer plus one other signatory
- Greater than £0 but less than £5k - any two signatories

Online Payments

- Greater than £0 – Head of Finance and Corporate Affairs or Accountable Officer

Payroll Processing

- Greater than £0 – Accountable Officer

Losses/Write-offs/Special Payments

- Greater than £0 - Scottish Government

Gifts

- Greater than £250 - Scottish Government
- £250 or less – Accountable Officer

Points to note:

1. Cheque Signatories: The list of cheque signatories, approved by the Bòrd (Bank Requirement) designates those empowered to sign cheques.
2. Payroll: The processed payroll must be authorised by the Ceannard before employee bank accounts can be credited.
3. Payroll payments in a financial year cannot exceed amount allocated by the Scottish Government.
4. Procedure for processing an online payment: Finance Administrator would set up payment on system then the Head of Finance and Corporate Affairs or Accountable Officer would authorise payment.

ASSETS

Acquisition of Assets/Investments

- Greater than £0 – Accountable Officer

Disposal of Assets

- Greater than £0 – Accountable Officer

Reference should be made to the Framework Document and the appropriate section of the Scottish Public Finance Manual before assets/Investments are acquired or disposed.

SEANN CHRUTH

Coinneamh:	Bòrd-stiùiridh
Ceann-là:	25 Ògmhios 2026
Tìotal:	Gnàth-riaghailtean a' Bhùird-stiùiridh
Gnìomh a dhìth:	Ri Aontachadh
Àireamh pàipear:	7.3
Neach-labhairt:	Ealasaid Dhòmhnallach, Ceannard
Pàipearan-taic:	PT1 Gnàth-riaghailtean air ùrachadh PT2 Gnàth-riaghailtean Tùsail

1. Adhbhar

- 1.1. 'S e adhbhar an aithisg cothrom a thoirt do Bhuill a' Bhùird-stiùiridh beachdachadh air atharrachadh anns na gnàth-riaghailtean, agus molaidhean a thoirt seachad ma tha atharraichean sam bith a dhìth gus cuideachadh le bhith a' dèanamh cinnteach gum bi siostaman riaghlaidh èifeachdach ann.

2. Cùl-fhiosrachadh/Prìomh aithris

- 2.1. Air duilleag 10, chaidh an iomradh air Manaidsear Gnìomhan atharrachadh gu Co-òrdanaiche Corporra. Chan eil atharrachaidhean sam bith eile ga mholadh.

3. Moladh

- 3.1. Gum bi Buill a' Bhùird stiùiridh a' beachdachadh air na gnàth-riaghailtean agus molaidhean a thoirt seachad, ma tha iad a dhìth; agus an aonta aca a chur ris na gnàth-riaghailtean.

4. Prìomh Bhuaidhean Ro-innleachdach

- 4.1. Buaidhean air Ionmhas: Chan eil gin ann.
- 4.2. Buaidhean air Luchd-obrach: Bidh buaidh air dòighean-obrach na buidhne air sgàth seo.
- 4.3. Buaidhean air Trèanadh: Bidh buaidh air trèanadh aig Buill ùra is luchd-obrach.
- 4.4. Ceangalaichean ri Amasan Ro-innleachadh agus Corporra: Bidh seo a' cur ris an amas chorporra gun cùm Bòrd na Gàidhlig air a' leasachadh nan dòighean-obrach aca.
- 4.5. Buaidhean air Cliù: Cuiridh seo ri cliù na buidhne le bhith fosgailte.
- 4.6. Buaidhean air Slàinte is Sàbhailteachd: Chan eil gin ann.
- 4.7. Buaidhean Laghail: Nì iad cinnteach gum bi modh-obrach iomchaidh ann a rèir Achd na Gàidhlig agus achdan eile a bhios a' bualadh air Bòrd na Gàidhlig.
- 4.8. Buaidhean air Co-ionannachd: Chan eil gin ann.
- 4.9. Buaidhean air an Àrainneachd: Chan eil gin ann

5. Ceangalaichean ri Frèama-obrach Coileanadh Nàiseanta

Còraichean Daonna	☐	Clann is Òigridh	☐
Cultar	☐	Coimhearsnachdan	☐
Àrainneachd	☐	Bochdainn	☐
Slàinte	☐	Eadar-nàiseanta	☐
Foghlam	☐	Eaconomaidh	☐
Gnothachasan soirbheachail is ùr-ghnathach	☒		

6. Cùrsa Riaghlachais

6.1. Thug an Sgioba Àrd Stiùiridh fa-near don phàipear air 11 Ògmhios 2026.

7. Dearbhadh air Cuairteachadh Sgrìobhainn

7.1. 'S e pàipear fosgailte a tha seo.

Gnàth-Riaghailtean

airson coinneamhan foirmeil

Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig

Clàr-innse

Ro-ràdh	3
Ballrachd a’ Bhùird-stiùiridh.....	3
Cuòram	4
Cleachdadh na Gàidhlig.....	4
Tiomnadh cumhachdan	4
Clàr nan Coinneamhan	5
Clàr-gnothaich agus Pàipearan a’ Bhùird-stiùiridh.....	5
Pàipearan a’ Bhùird-stiùiridh ann an Seiseanan Dùinte.....	7
Òrdugh nan Gnothaichean	7
Làthaireachd aig coinneamhan	8
Ceistean a’ Bhùird -stiùiridh	8
A’ stiùireadh choinneamhan.....	8
Co-dhùnidhean a’ Bhùird-stiùiridh.....	9
A’ bhòtadh.....	10
Co-dhùnidhean air an cur dheth	11
Comhairle dhan Bhòrd-stiùiridh	11
Clàr nan com-pàirtean - A’ clàradh com-pàirt	11
A’ bhuaidh aig nochdadh com-pàirt	12
Ceadan sònraichte	12
Geàrr-chunntasan a’ Bhùird-stiùiridh.....	13
A’ cur bhall à dreuchd rè ùine	13
Dìomhaireachd.....	14
Fiachanas pearsanta buill a’ bhùird-stiùiridh	14
A’ cur stad sealach air no ag atharrachadh nan Gnàth-riaghailtean.....	14

(Tha seo an sàs cuideachd airson coinneamhan Comataidh Bhòrd na Gàidhlig cuideachd mur a tèid an caochladh a ràdh ann am Bun-riaghailtean na Comataidh)

Ro-ràdh

Chaidh Bòrd na Gàidhlig a stèidheachadh gus dleasan Achd na Gàidhlig (Alba) 2005 (“An Achd”) a choileanadh

Tha am pàipear seo a’ mìneachadh nan dòighean-obrach mionaideach airson a bhith a’ ruith choinneamhan Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig. Tha na dòighean-obrach an seo an sàs airson coinneamhan Comataidhean a’ Bhùird cuideachd mar a bhios iomchaidh, ach a-mhàin ma bhios Comataidh a’ cur a ghnàth-riaghailtean fhèin air dòigh. Ma nithear seo, feumaidh iad a bhith air an aontachadh leis a’ Bhòrd-stiùiridh.

Tha na Gnàth-Riaghailtean seo a bharrachd air na riathanasan a tha air am mìneachadh ann an Achd na Gàidhlig (Alba) 2005 agus na h-ullachaidhean anns na sgrìobhainnean a leanas:

- Còd-giùlain airson Buill Bhòrd na Gàidhlig (2023)
- Achd Inbhean Eiticeil sa Bheatha Phoblach is msaa (Alba) (2000)
- Riaghailtean Fiosrachadh Àrainneachdail (Alba) (2004)
- Achd Saorsa an Fhiosrachaidh (Alba) (2002)
- Achd an Dìon Dàta (2018)

Thèid Buill Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig a chur an dreuchd leis a’ Mhinistear air a bheil Uallach agus bi ballrachd gun a bhith nas lugha na 5, no nas motha na 11, buill àbhaisteach. Thèid aon bhall a bharrachd a thaghadh leis a’ Mhinistear air a bheil Uallach airson a bhith na C(h)athraiche.

Ballrachd a’ Bhùird-stiùiridh

Nuair a bhios oifis a’ Chathraiche bàn, feumaidh buill àbhaisteach cuideigin ainmeachadh airson a bhith ann an cathair a’ Bhùird-stiùiridh gus an tèid cuideigin fhadadh fo fho-pharagraf (1)(b) de dh’Achd na Gàidhlig (Alba) 2005.

Faodaidh an Cathraiche iar-chathraiche ainmeachadh bho bhuill a’ bhùird-stiùiridh gus a bhith na c(h)athraiche mas e is nach urrainn dhan Chathraiche an dreuchd a choileanadh fad ùine ghoirid. ’S e dreuchd pro-tem a tha seo agus cha tèid e an àite an ullachaidh gu h-àrd.

Tha buill Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig uile air an taghadh mar dhaoine fa leth agus chan ann mar riochdairean aig buidhnean. Tha cho fad ’s a bhios neach nam ball air a mhìneachadh ann an litir fastaidh a’ bhuill.

Cuòram

Is e cuòram Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig mòr-chuid de bhuill a' Bhùird a tha comasach air co-dhùnadh a dhèanamh is aig nach robh ris a' choinneamh fhàgail mar thoradh air com-pàirt a nochdadh, a' gabhail a-steach an neach a tha na c(h)athraiche air a' choinneimh. Cha tèid co-dhùnadh sam bith a dhèanamh aig coinneamh aig Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig mur eil cuòram ann. Thèid na daoine a tha an làthair agus nach robh an làthair a chlàradh ann an gearr-chunntas gach coinneimh.

'S urrainn coinneamhan slàn a chumail air-loidhne no air a' fòn, tro ghairmean co-labhairt no co-labhairt bhidio agus thèid am fòrmat aontachadh leis a' Chathraiche.

Anns na suidheachaidhean seo, bhiodh na Buill sin air am meas an làthair agus mar phàirt den chuòram airson na coinneimh sin cho fad 's gu bheil e comasach dhaibh pàirt a gabhail ann an deasbadan (m.e. nach eil trioblaidean teicnigich a' cur bacadh orra). Anns a h-uile suidheachadh, bhiodh an t-ùghdarras deireannach aig a' Chathraiche agus bhiodh e an urra ris a' Bhall rabhadh iomchaidh a thoirt seachad agus an teicneòlas iomchaidh a bhith ri fhaighinn aig àite na coinneimh. Ma tha Ball, gun adhbhar reusanta, air a bhith neo-làthaireach bho choinneamhan Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig airson ùine nas fhaide na 4 mìosan às dèidh a chèile no airson 3 coinneamhan às dèidh a chèile agus nach deach cead a thoirt seachad leis a' Chathraiche airson seo, bheir an Cathraiche comhairle dhan Mhinistear.

Faodar cuireadh a thoirt do bhuill Comataidhean nach eil nam buill de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig, le toil a' Chathraiche, a bhith an làthair aig pàirt no aig làn choinneamh de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig no taisbeanaidhean a thoirt seachad dhan Bhòrd-stiùiridh. Cha bhi còir bhòtaidh aca ge-tà.

Cleachdadh na Gàidhlig

Thèid na h-ullachaidhean uile aig coinneamhan a' Bhùird-stiùiridh agus a chomataidhean a chumail sa Ghàidhlig mura h-aontaich am Bòrd-stiùiridh an caochladh. Bidh Bòrd na Gàidhlig a' cur ullachaidhean iomchaidh air dòigh mar as trice airson a bhith ag eadar-theangachadh ghnòthaichean dhan Bheurla agus cànanan sam bith eile a tha iad a' meas iomchaidh (ma tha e practaigeach gu teicnigeach a chur air dòigh) bho àm gu àm ann an coileanadh na h-obrach aige.

Tiomnadh cumhachdan

Dh'fhaodte gun tiomnaich Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig cumhachdan do Chomataidhean a' Bhùird-stiùiridh, do bhuidhnean eile, no do dhaoine fa leth mar a bhios e a' meas iomchaidh. Co-dhùnaidh Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig an raon-ùghdarras, ullachaidhean a thaobh na Cathrach aig coinneamhan, ballrachd, ìre nan

cumhachdan tiomnaichte, agus riaghailt sam bith eile a tha a' dol leis an tiomnadh chumhachdan. Mur a tèid an caochladh a chur an cèill, bidh Comataidhean, buidhnean agus daoine fa leth eile ag aithris gu dìreach gu Cathraiche Bhòrd na Gàidhlig.

Clàr nan Coinneamhan

Mus tòisich a' bhliadhna, aontaichidh Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig cinn-latha agus àiteachan airson nan coinneamhan aca airson na bliadhna air thoiseach. Ruithidh an clàr-ama bhon Ghiblean gus am Màrt le coinneamh ann timcheall air aon uair gach trì mìosan. Thèid an clàr-ama airson coinneamhan a' Bhùird-stiùiridh fhoillseachadh air làrach-lìn Bhòrd na Gàidhlig agus thèid an clàr-gnothaich agus na pàipearan a sgaoileadh do bhuill co-dhiù 10 làithean ro gach coinneimh (ach a-mhàin ma tha an Cathraiche den bheachd gum biodh e na b' fheàrr a bhith a' sgaoileadh fear de na pàipearan no na pàipearan uile nas fhaisg air latha na coinneimh).

Faodaidh an Cathraiche coinneamh shònraichte de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig a chur air dòigh nuair a tha e coltach gum feumar beachdachadh air cuspair gu luath. Faodaidh Ball sam bith iarraidh gun tèid coinneamh shònraichte a chumail. Bidh an co-dhùnadh mu dheireadh am bu chòir seo a dhol air adhart leis a' Chathraiche, no mur eile iad ri fhaighinn, bho Chathraiche na Comataidh Sgrùdaidh agus Dearbhachd, a bhios cuideachd a' dearbhadh cò an luchd-obrach a bu chòir a bhith an làthair.

Clàr-gnothaich agus Pàipearan a' Bhùird-stiùiridh

Tha an clàr-gnothaich airson gach coinneamh de Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig air ullachadh agus air aontachadh leis an Sgioba-stiùiridh airson a dhol air adhart dhan Chathraiche airson aonta. Thèid clàr-gnothaich a' Bhùird-stiùiridh a phostadh air làrach-lìn Bhòrd na Gàidhlig às aonais nì sam bith airson seisean dùinte, seachdain ro choinneimh a' Bhùird-stiùiridh. Dh'fhaodte gun atharraich nithean air a' chlàr ron choinneimh, agus nochdaidh atharrachaidhean air a' chlàr-ghnothaich air an làraich-lìn.

Bu chòir àiteachan agus amannan nan coinneamhan feuchainn ris na rudan a leanas a lùghdachadh (far a bheil sin reusanta):

- cosgaisean dìreach dhan sporan phoblach.
- an tìde a bheir e (agus mar sin cosgaisean neo-dhìreach) do na daoine a bhios a' gabhail pàirt sa choinneimh.
- a' bhuidhe a bheireadh e air lorg àrainneachdail Bhòrd na Gàidhlig, gu sònraichte an lorg càrboin aige.
- Bu chòir àiteachan agus amannan cuideachd ruigsinneachd dhan phoball a mheudachadh.

Bidh Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig ag amas air co-dhiù aon tadhal coimhearsnachd a chumail gach bliadhna. Thèid seo a thoirt fa-near air a' chlàr-ama airson coinneamhan ri teachd.

Thèid òrdugh nan nithean air clàr-gnothaich a' Bhùird-stiùiridh aontachadh leis a' Chathraiche/Ceannard agus bheir iad aire do na h-ullachaidhean siubhail airson luchd-obrach agus buill a tha an dùil a bhith an làthair cho fad 's a ghabhas seo dèanamh.

Bidh an Sgioba-stiùiridh a' beachdachadh air agus ag aontachadh phàipearan dhan Bhòrd mus tèid an cur gu Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig ach a-mhàin ma tha pròiseasan riaghlaidh eile an sàs.

Bidh sgioba rùnaireachd a' Bhùird-stiùiridh, gu h-eileagtronaigeach, a' cur ri chèile, a' sgaoileadh, agus far a bheil sin a dhìth, a sgrìobhadh phàipearan airson nan nithean a chaidh aontachadh airson Clàr na coinneimh, ach a-mhàin ma chaidh aontachadh le Cathraiche na coinneimh nach eil pàipear sam bith a dhìth.

Thèid pàipearan a chur gu na daoine a tha gu bhith an làthair aig a' choinneimh gu h-eileagtronaigeach co-dhiù 10 latha ron choinneimh.

Mur eil na pàipearan deiseil airson sgaoileadh 10 làithean ron choinneimh, às dèidh co-chomhairle le Cathraiche na coinneimh agus leis a' Cheannard, dh'fhaodte gum post sgioba rianachd a' Bhùird-stiùiridh na pàipearan nas anmoiche, gun tèid am pàipear no na pàipearan a chur sìos aig a' choinneimh fhèin, no gun tèid an nì/na nithean a thoirt far Clàr-gnothaich na coinneimh. Dh'fhaodte nach tèid cumail ris na clàran-ama sin ma thèid coinneamhan sònraichte aontachadh le rabhadh goirid, ach thèid a h-uile oidhirp a dhèanamh gus pàipearan a chur a-mach ron choinneimh

Faodar nithean air clàr-gnothaichean a bhith air an comharrachadh mar Fhosgailte, Dùinte no Prìobhaideach. Mar as trice, thèid coinneamhan a' Bhùird-stiùiridh a chumail ann an seisean Fosgailte. Ach dh'fhaodte gum bi nithean air a' chlàr a tha air an comharrachadh mar Dùinte no Prìobhaideach. Dh'fhaodte gum tèid nithean seisean Fosgailte a chumail gu poblach. Chan fhaod am poball a bhith an làthair aig nithean seisean Dùinte agus dh'fhaodte gum bi farsaingeachd de dh'oifigearan air an riochdachadh cuideachd. Bidh an Ceannard an làthair an dà chuid aig seiseanan fosgailte agus dùinte ach a-mhàin ma thèid aontachadh leis a' Chathraiche nach bi i/e an làthair. Bidh buill a' Bhùird-stiùiridh a-mhàin an làthair airson seiseanan prìobhaideach agus far a bheil seo a dhìth, thèid ball a' Bhùird-stiùiridh ainmeachadh mar sgrìobhaiche.

Thèid an clàr foirmeil de choinneamh Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig fhoillseachadh sa Ghàidhlig agus sa Bheurla, air làrach-lìn Bhòrd na Gàidhlig taobh a-staigh 8 seachdainean bhon choinneimh.

Faodaidh buill a' Bhùird-stiùiridh iarraidh gun tèid nì sam bith a dheasbad ann an seisean dùinte; thèid seo a dheasbad leis a' Chathraiche agus bidh e a rèir toil a' Chathraiche. Mas e is gun tèid nì a ghabhail ann an seisean dùinte, feumaidh adhbhar iomchaidh a bhith air a thoirt seachad air a shon. Cha tèid gearr-chunntasan seiseanan dùinte fhoillseachadh air an làraich-lìn.

Pàipearan a' Bhùird-stiùiridh ann an Seiseanan Dùinte

Thathar a' gabhail ris gun tèid beachdachadh air pàipearan airson Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig ann an Seisean Fosgailte ach a-mhàin ma tha adhbhar làidir ann airson dìomhaireachd. Tha stiùireadh bho Achd Saorsa an Fhiosrachaidh (Alba) 2002, a bharrachd air Riaghailtean Fiosrachaidh Àrainneachdail 1994 agus Achd Dìon Dàta 2018 ga chleachdadh airson a bhith a' co-dhùnadh dè na pàipearan ris am bu chòir dèiligeadh ann an seisean dùinte. Nì an Cathraiche co-dhùnadh air seo ann an conaltradh leis a' Cheannard.

Am measg pàipearan a' Bhùird-stiùiridh a dh'fhaodadh a bhith air an deasbad ann an seiseanan dùinte (le ùmhlachd do bheachdan a' Chathraiche agus a' Cheannard) tha pàipearan a thaobh ceistean sgiobachd agus luchd-obrach. Bidh na h-adhbharan airson a bhith a' dèiligeadh ri pàipearan anns an dòigh seo air a mhìneachadh anns a' phàipear-aghaidh airson a' phàipeir sin.

Ron choinneimh, faodaidh an Cathraiche no Ball/Buill eile de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig moladh gun tèid beachdachadh air nì no pàirt de nì air a' chlàr aig seisean dùinte den choinneimh. Tha seo a rèir toil a' Chathraiche agus cha ghabh a cheadachadh ach a-mhàin ann an suidheachaidhean air leth.

Òrdugh nan Gnothaichean

Thèid gnothach a' Bhùird-stiùiridh aig a h-uile coinneamh air adhart a rèir a' chlàir-gnothaich a chaidh a thoirt a-mach airson na coinneimh sin ach a-mhàin ma tha an Cathraiche air an caochladh a chur an cèill; faodaidh an Cathraiche òrdugh nan gnothaichean atharrachadh aig àm sam bith a rèir a t(h)oil fhèin no às dèidh iarrais bho bhall/bhuill.

Aig a h-uile coinneamh àbhaisteach no sònraichte, cha tèid beachdachadh air gnothach sam bith ach a-mhàin gnothaichean air a' chlàr-gnothaich ach a-mhàin far a bheil an Cathraiche den beachd gum bu chòir beachdachadh air nì aig a' choinneimh mar thoradh air suidheachadh sònraichte.

Làthaireachd aig coinneamhan

Bidh a' chòir aig a' Cheannard a bhith an làthair aig a h-uile coinneamh aig Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig agus aig coinneamhan de na Comataidhean, ach a-mhàin airson pàirtean de choinneamhan nuair a thèid aontachadh le buill Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig gum bu chòir a' chùis a bhith air a deasbad le buill a-mhàin, mar eisimpleir far am bithear a' bruidhinn air tuarastal no coileanadh a' Cheannard.

A bharrachd air a' Cheannard, bidh gach ball den Sgioba-stiùiridh a' frithealadh coinneamhan Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig ach a-mhàin ma thèid iarraidh orra gun a bhith an làthair leis a' Chathraiche no ma thèid an leisgeulan a ghabhail leis a' Chathraiche. Bidh luchd-obrach eile an làthair airson nithean sònraichte air a' chlàr-ghnothaich nuair a bhios seo iomchaidh.

Faodaidh Ministearan na h-Alba no an riochdairean a bhith an làthair aig coinneamhan Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig no a chomataidhean agus pàirt a ghabhail annta, ach chan fhaod riochdairean den t-seòrsa seo bhòtadh.

Ceistean a' Bhùird -stiùiridh

Faodaidh ball sam bith ceist a chur air a' Chathraiche aig coinneamh sam bith de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig mu ghnòthach buntainneach agus iomchaidh sam bith a tha ag èirigh bhon chlàr-ghnothaich.

Faodaidh buill fios a thoirt chun a' Chathraiche ron choinneimh mu cheistean a tha iad ag iarraidh a thogail nach eil co-cheangailte ri ceistean air a' chlàr-ghnothaich. Bu chòir seo a dhèanamh ann an sgrìobhadh ma ghabhas seo dèanamh. Co-dhùnaidh an Cathraiche, ann an conaltradh leis a' Cheannard, am bu chòir dèiligeadh ris a' cheist aig a' choinneimh agus bheir iad fios air ais dhan bhall mun cho-dhùnadh.

Far an gabh a dhèanamh, thèid dèiligeadh ri ceistean ann an Seisean Fosgailte. Ann an suidheachaidhean air leth, nuair a tha ceist a' dèiligeadh ri cuspair dìomhair no doirbh, dh'fhaodte gun tèid dèiligeadh ris ann an Seisean Dùinte. Bidh seo a rèir toil a' Chathraiche ann an co-chonaltradh leis a' Cheannard.

Nuair a thèid puing òrdugh a thogail aig coinneamh aig Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig, 's e riaghladh a' Chathraiche an co-dhùnadh mu dheireadh.

A' stiùireadh choinneamhan

Aig coinneamh a' Bhùird-stiùiridh, bidh Cathraiche Bhòrd na Gàidhlig anns a' chathair mas e is gu bheil e/i an làthair. Mur eil an Cathraiche gu bhith an làthair, mar as trice, dh'innseadh e/i cò am ball eile a bhiodh anns a' chathair. Mur eil comhairle ann bhon

Chathraiche, taghaidh na buill Bhùird-stiùiridh a tha an làthair aon de na buill airson a bhith an ceann na coinneimh tro bhòtadh mòr-chuid.

Nì an Cathraiche na leanas:

- cumar smachd agus nithear cinnteach gu bheil cothrom gu leòr aig buill a' Bhùird-stiùiridh na beachdan aca a chur an cèill mu chuspair sam bith a thathar a' deasbad;
- nithear co-dhùnaidhean air cùisean òrdugh, raon-ùghdarrais agus buntainneachd;
- co-dhùnadh de an t-òrdugh anns am bu chòir do bhuill a tha airson bruidhinn sin a dhèanamh;
- co-dhùnadh a bheil bhòt a dhìth gus nach eil agus mar a nithear i; agus
- leanar poileasaidhean agus dòighean-obrach iomchaidh Bhòrd na Gàidhlig

Co-dhùnaidhean a' Bhùird-stiùiridh

Mar as trice, thèid co-dhùnaidhean Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig a ghabhail le co-aontachd am measg nam ball a tha an làthair. Tha “ball a tha an làthair” a' ciallachadh ball a tha an làthair aig a' choinneimh fhèin no a tha a' gabhail pàirt tro cheangail fòn no co-labhairt bhidio tron deasbad air an nì air a' chlàr agus a chuala geàrr-chunntas sam bith a rinn an Cathraiche no ball ainmichte den Sgioba-stiùiridh.

Ma dh'fhàgas ball a' choinneamh gu tràth, bidh iad air an comharrachadh mar neo-làithreach airson co-dhùnadh sam bith a chaidh a ghabhail às dèidh dhaibh falbh.

Tha uallach corporra air buill uile a' Bhùird-stiùiridh airson co-dhùnaidhean a ghabh am Bòrd-stiùiridh. Mar sin, feumaidh buill gabhail ri co-dhùnadh coitcheann a' Bhùird-stiùiridh (agus taic a chumail ri seo gu poblach), no feumaidh iad an t-àite air a' Bhòrd-stiùiridh a leigeil seachad.

Faodaidh ball de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig an t-eas-aonta aige/aice ri co-dhùnadh a' Bhùird-stiùiridh a chlàradh cho fad 's a bha i/e an làthair aig a' choinneimh far an deach beachdachadh air a' chùis seo agus cho fad 's a dh'iarras am ball gun tèid an t-eas-aonta aige/aice a chlàradh gun dàil às dèidh dhan cho-dhùnadh a bhith air a dhèanamh. Ma tha ball sam bith ag iarraidh atharrachadh a mholadh air gluasad bhon Chathraiche no bho bhall/bhuill mus tèid co-dhùnadh a ghabhail, bu chòir dhaibh 1) neach-taic iarraidh airson an atharrachadh fhoirmeil sin agus ma gheibhear sin, 2) bhòt fhaighinn bho mhòr-chuid de bhuill a' Bhùird-stiùiridh.

Thèid beachdan sgrìobhte mu nithean air a' chlàr-gnothaich a thèid a chur a-steach le gach ball den Bhòrd-stiùiridh aig Bòrd na Gàidhlig nach eil an làthair a chuirteachadh gu buill a' Bhùird-stiùiridh agus bidh an Cathraiche (no luchd-taic ainmichte mar eisimpleir rùnaireachd a' Bhùird-stiùiridh) a' toirt iomradh orra aig àm iomchaidh rè na coinneimh.

Ann an suidheachaidhean air leth, nuair a tha co-dhùnadh a dhìth bho Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig ann an cabhag agus far nach gabhadh coinneamh a chur air dòigh, thèid dèiligeadh ris a' chùis tro chonaltradh sgrìobhte. Thèid an co-dhùnadh gus seo a dhèanamh a ghabhail leis a' Chathraiche. Ann an suidheachaidhean mar seo, cuiridh na buill an cuid bheachdan chun a' Chathraiche ann an sgrìobhadh. Thèid an co-dhùnadh a dhaingneachadh aig an ath choinneimh de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig agus thèid a chlàradh anns a' gheàrr-chunntas.

A' bhòtadh

Thèid co-dhùnadh a dhèanamh tro bhòt anns na suidheachaidhean a leanas:

- Nuair a tha an Cathraiche a' faicinn gu bheil cuid de na buill ag eas-aontachadh ri moladh no a tha air draghan a nochdadh mu dheidhinn agus nach eil co-aonta soilleir ann.
- Nuair a dh'iarras ball gun tèid bhòt a chumail agus nuair a bheir co-dhiù aon bhall eile à tha an làthair taic ris a' mholadh seo.

Ann an suidheachadh sam bith eile, far a bheilear den bheachd, a rèir toil a' Chathraiche, gum bu chòir bhòt a bhith ann mus tèid co-dhùnadh a ghabhail.

Cha bhi còir bhòtaidh ach aig buill a tha an làthair, mar a tha air a mhìneachadh ann an Co-dhùnaidhean a' Bhùird-stiùiridh. Bidh aon bhòt aig gach Ball, a' gabhail a-staigh a' Chathraiche, ach a-mhàin ann an suidheachadh far a bheil bhòt co-ionnan ann. Bidh bhòt-sheulachaidh a bharrachd aig a' Chathraiche anns an t-suidheachadh sin.

Mar as trice, bithear a' bhòtadh tro bhòt làimhe. Le cead a' Chathraiche, no ma tha ball sam bith a a' togail gearan mu bhòt a bhith air a ghabhail tro bhòt làimhe, agus ma tha mòr-chuid de na buill a tha an làthair a' toirt taic dhan ghearan, thèid a' bhòt a chumail tro bhaileat dìomhair. Anns na suidheachaidhean far an tèid baileat dìomhair a chumail, bidh **an Co-òrdanaiche Corporra** a' cur a-mach agus a' cruinneachadh phàipearan baileit, a' cunntadh nam bhòtaichean agus às dèidh dhaibh sin a bhith air an dearbhadh le Ceann an Ionmhais is Cùisean Corporra, no mur eil iad an làthair, le bhall eile den Sgioba-stiùiridh, ainmichidh e/i an toradh dhan Bhòrd-stiùiridh.

Clàraichidh geàrr-chunntas na coinneimh toraidhean a' bhòt, a' toirt fa-near àireamh agus ainmean nam ball a tha a' bhòtadh airson agus an aghaidh a' mholaidh agus ball sam bith nach do bhòt. Mas e is gun tèid baileit a chumail gu dìomhair, cha tèid na h-ainmean a chlàradh anns a' chlàr-ghnothaich.

Co-dhùnaidhean air an cur dheth

Faodaidh am Bòrd-stiùiridh co-dhùnadh a chur dheth air nì air a' chlàr-gnothaich gus am faigh e barrachd fiosrachaidh, roghainnean eile airson co-dhùnaidhean, no airson adhbhar sam bith eile. Thèid an t-aonta gus dàil a chur air co-dhùnadh a chlàradh ann an geàrr-chunntas na coinneimh cho math ris an adhbhar airson seo, agus bidh dreachd clàr-ama ann airson a bhith a' toirt na cùise air ais dhan Bhòrd-stiùiridh airson deasbad a bharrachd agus airson co-dhùnadh.

Comhairle dhan Bhòrd-stiùiridh

Gus co-dhùnaidhean a ghabhail aig coinneamhan, gabhaidh am Bòrd-stiùiridh comhairle mar a bhios iomchaidh. Mar as trice, bidh seo bhon Cheannard no bho bhuill eile den Sgioba-stiùiridh no den luchd-obrach a tha an làthair. Anns an dreuchd aca mar an t-Oifigeir Cunntachail aig Bòrd na Gàidhlig, tha dleastanas sònraichte aig a' Cheannard a bhith a' toirt comhairle dhan Bhòrd-stiùiridh air ceistean iomchaidheachd, eaconamaidh, tàbhachd agus èifeachdas. Faodaidh am Bòrd-stiùiridh comhairle a shireadh bho a Chomataidhean, no bho thùs sam bith eile air an taobh a-staigh no an taobh a-muigh mar a bhios e a' meas iomchaidh.

Ann an suidheachaidhean nuair a bhòtas am Bòrd-stiùiridh an aghaidh comhairle bhon Cheannard, a' gabhail a-steach comhairle bhon Cheannard na d(h)reachd mar Oifigeir Cunntachail, agus far a bheil an Ceannard a' faireachdainn nach gabhadh an co-dhùnadh air a bheilear a' beachdachadh a dhìon air beulaibh Riaghaltas na h-Alba agus/no Pàrlamaid na h-Alba, dh'fhaodte gun toir an Ceannard air a' Chathraiche stiùireadh sgrìobhte a thoirt dha/dhi air a' chuspair. Thèid stiùireadh mar seo a thoirt gu aire Àrd-neach-sgrùdaidh na h-Alba agus an t-Oifigeir Cunntachail Roinneil ann an Riaghaltas na h-Alba.

Clàr nan com-pàirtean - A' clàradh com-pàirt

Feumaidh buill fa leth beachdachadh aig an ìre as tràithe a bheil com-pàirt aca ri nochdadh ann an cùis sam bith a tha gu bhith air a dheasbad.

Bu chòir dhaibh beachdachadh air a bheil clàran-gnothaichean airson coinneamhan a' togail ceist sam bith a thaobh nochdadh chom-pàirtean, agus mur eil iad cinnteach, faodaidh iad bruidhinn ri Oifigeir nan Inbhean, no le Coimisean nan Inbhean. Feumar nochdadh com-pàirt a dhèanamh cho luath 's a ghabhas aig coinneamh nuair a tha a' chom-pàirt sin ag èirigh. Mas e is gum mothaichear gu bheil feum air com-pàirt a nochdadh nuair a thathar a' deasbad cùis, feumaidh am ball a' chom-pàirt aca a nochdadh cho luath is a bheir iad am aire gum feum iad sin a dhèanamh.

Bu chòir an aithris bheòil a tha a' nochdadh com-pàirt a bhith a' comharrachadh de an nì air a' chlàr-ghnothaich ris a bheil i ceangailte. Bu chòir dhan aithris tòiseachadh leis na faclan “tha mi a' nochdadh com-pàirt”. Feumaidh an aithris a bhith fiosrachail gu leòr gus an tuig na daoine an làthair aig a' choinneimh dè seòrsa com-pàirt a th' ann, ach chan fheumar cunntas mionaideach a thoirt seachad den chom-pàirt.

A' bhuidh aig nochdadh com-pàirt

Le bhith a' foillseachadh com-pàirt ionmhasail tha e a' toirmeasg com-pàirteachadh sam bith ann an deasbad agus bhòtadh. Ann a bhith a' nochdadh com-pàirt neo-ionmhasail tha feum air breithneachadh a bharrachd leis a' bhall bhuntainneach. Feumaidh iad beachdachadh air a' cheangal eadar na com-pàirtean a chaidh ainmeachadh agus a' chùis shònraichte air a bheilear a' beachdachadh agus air suidheachaidhean fa leth mun chùis shònraichte a tha buntainneach.

Aig a' cheann thall, 's e an deuchainn as dearbhachaile, am biodh ball den phoball agus iad reusanta, le fios aca air an t-suidheachadh shònraichte agus leis an fhiosrachadh bhuntainneach uile aca, den bheachd gum faodadh com-pàirt a' bhuill buaidh a thoirt air an dreuchd aca mar bhall de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig agus mar sin gum biodh e ceàrr pàirt a ghabhail ann an deasbad no co-dhùnadh sam bith. Ma tha ball, le cogais, den bheachd nach biodh an làthaireachd leantainneach aca a' fàiligeadh na deuchainn seo, chan fheumadh nochdadh com-pàirt neo-ionmhasail stad a chur orra bho bhith an sàs ann an deasbad no bhòtadh. Mur eil iad cinnteach gun gabh an slat-tomhais neo-chlaon seo a chur an sàs, cha bu chòir dhaibh pàirt sam bith a ghabhail san deasbad agus bu chòir dhaibh an seòmair-coinneachaidh fhàgail gus am bi deasbad air an nì sin deiseil.

Ceadan sònraichte

Ann an glè bheag de shuidheachaidhean, gabhaidh cead sònraichte a thoirt seachad le Coimisean nan Inbhean a thaobh com-pàirtean ionmhasail no neo-ionmhasail a bhiodh a' cur casg air ball bho bhith a' gabhail pàirt air cùisean a' tighinn air beulaibh Bòrd-stiùiridh agus a Chomataidhean, mur a b' e an cead sònraichte seo. Beachdaichidh Coimisean nan Inbhean air iarrtasan airson ceadan sònraichte agus bu chòir iarrtasan a dhèanamh cho luath 's a ghabhas gus am bi tìde gu leòr beachdachadh gu ceart air an iarrtas ron choinneimh far a bheilear ag iarraidh cead sònraichte. Cha bu chòir ball pàirt a ghabhail ann am beachdachadh air a' cheist sin gus an tèid an t-iarrtas aontachadh.

Geàrr-chunntasan a' Bhùird-stiùiridh

Thèid na geàrr-chunntasan a ghabhail le rùnaireachd air a stiùireadh leis a' Mhanaidsear Gnìomhan; ach a-mhàin airson Seiseanan Prìobhaideach far an tèid geàrr-chunntasan fa leth a ghabhail le neach iomchaidh air a thaghadh leis a' Chathraiche. Leis na pàipearan a chaidh a thoirt dhan choinneimh, bu chòir na geàrr-chunntasan a bhith na chlàr firinneach den choinneamh, le fiosrachadh gu leòr gus a bhith mar phàirt den t-slighe sgrùdaidh a thaobh nan cùisean air an deach beachdachadh agus na co-dhùnidhean a rinn Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig.

Bidh uallach air an neach a tha na chathraiche air a' choinneimh dèanamh cinnteach gun tèid gnìomhan a chaidh aontachadh aig an t-Seisean Phrìobhaideach a thoirt dhan rùnaireachd taobh a-staigh còig latha obrach bhon choinneimh gus an tèid an clàradh mar phàirt den t-Seisean Phrìobhaideach (geàrr-chunntasan àbhaisteach).

Thèid dreachd geàrr-chunntas na coinneimh aontachadh airson cuairteachadh do bhuill mar 'Gheàrr-chunntasan neo-dhearbhte' leis a' Chathraiche is Ceannard taobh a-staigh 3 sheachdain bhon latha a chaidh coinneamh a' Bhùird-stiùiridh a chumail. Faodaidh Buill atharrachaidhean a mholadh ann an sgrìobhadh taobh a-staigh 10 làithean obrach. Bidh an Cathraiche agus an Ceannard ag eadar-bhreithneachadh air cùisean far a bheil eas-aonta ann.

Thèid an geàrr-chunntas a 'Dhearbhadh' gu foirmeil leis a' Chathraiche, thèid a chuairteachadh do na buill, agus bidh geàrr-chunntas bhon t-Seisean Phoblach air làrach-lìn BnG taobh a-staigh 8 seachdainean às dèidh na coinneimh.

Foillsichidh Bòrd na Gàidhlig Geàrr-chunntasan anns a' Ghàidhlig, anns a' Bheurla agus ann an cànan sam bith eile a chuidicheadh le bhith a' coileanadh a obair gu h-èifeachdach.

A' cur bhall à dreuchd rè ùine

Ma 's e is gun dèan ball sam bith de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig dìmeas air òrdugh no ùghdarras a' Chathraiche aig coinneamh sam bith, no ma bhios e/i ri dol a-mach a bhios oilbheumach no a chuireas bacadh air a' choinneimh, agus ma bheir an Cathraiche seo gu aire na coinneimh, faodaidh am Bòrd-stiùiridh am ball a chur a-mach airson a' chòrr den choinneimh, às dèidh gluasad bho bhall sam bith, a gheibh neach-taic agus le taic bhon mhòr-chuid de na buill a tha an làthair.

Cha bhi deasbad ceadaichte air gluasad den t-seòrsa seo.

Dìomhaireachd

Faodaidh buill an roghainn fhèin a chleachdadh mu bhith a' beachdachadh air gnothaichean bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig le pàrtaidhean eile às dèidh na coinneimh.

Airson cùisean ris an tèid dèiligeadh ann an Seisean Dùinte chan fhaodar nàdar agus subsaint a' ghnòthaich fhoillseachadh, no a dheasbad le, neach sam bith ach buill eile de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig agus luchd-obrach an bha an làthair gus an cur an Cathraiche an caochladh an cèill.

Bu chòir buill aonta fhaighinn bhon Chathraiche, no mur eil iad ri fhaighinn, bhon Cheannard mus dèan iad aithris phoblach sam bith (a' gabhail a-steach aithrisean do na meadhanan no agallamhan a thèid a chraoladh) às leth Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig.

Fiachanas pearsanta buill a' bhùird-stiùiridh

Nan rachadh cùisean laghail a thogail le treas-phàrtaidh tha e buailteach gum biodh seo air a thogail an aghaidh Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig gu h-ìomlan, ach ann an suidheachaidhean neo-àbhaisteach, dh'fhaodte gun rachadh cùisean a thogail an aghaidh a' Chathraiche no buill fa leth eile den Bhòrd-stiùiridh. Mar eisimpleir, dh'fhaodadh ball de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig a bhith cunntachail gu pearsanta ma nì e no i aithris mheallta no dhearmadach a dh'adhbharaicheas call do threas-phàrtaidh.

Ach, a rèir a' bharantais-dìona choitchinn a tha an Riaghaltas a' moladh do bhuill NDPB, cha bhi aig ball de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig a tha air a bhith ag obair gu h-onarach agus le deagh rùn ri pàigheadh airson buailteachd chatharra phearsanta sam bith a thig orra ann a bhith a' dèanamh obair a' Bhùird-stiùiridh, no aithris gun robh iad a' dèanamh obair a' bhùird-stiùiridh, bho na stòrasan pearsanta aice/aige fhèin, ach a-mhàin far a bheil am ball air a bhith dearmadach.

A' cur stad sealach air no ag atharrachadh nan Gnàth-riaghailtean

Dh'fhaodte gun tèid na Gnàth-riaghailtean seo atharrachadh, ais-ghairm no gun tèid cuir riutha le Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig a-mhàin agus dh'fheumadh atharrachadh sam bith den t-seòrsa seo aonta fhaighinn bhon mhòr-chuid de na buill a tha an làthair aig coinneamh.

Feumar comharrachadh aig a' choinneimh mu dheireadh den bhòrd-stiùiridh gu bheilear an dùil moladh gun tèid na gnàth-riaghailtean atharrachadh. A dh'aindeoin seo, chan

fhaodar Gnàth-riaghailt sam bith atharrachadh no a chur dhan dàrna taobh mas e is gun rachadh seo an aghaidh ullachadh reachdail no stiùireadh sam bith bho Mhinistearan na h-Alba.

Standing Orders

for formal meetings of

Bòrd na Gàidhlig's Board

Contents

Preamble.....	18
Board Membership	18
Quorum.....	19
Use of Gaelic	19
Delegation	19
Schedule of Meetings.....	20
Board Agenda and Papers	20
Board Papers dealt with in Closed Session.....	21
Order of Business	22
Attendance at Meetings	22
Board Questions	22
Chairing of meetings	23
Board Decisions	23
Voting.....	24
Deferred Decisions	25
Advice to the Board	25
Declarations of Interest - Making a Declaration	25
Effect of Declaration	26
Dispensations.....	26
Board Minutes	26
Suspension of Members.....	27
Confidentiality	27
Personal liability of Board Members.....	27
Suspension and amendments of Standing Orders	28

(Applies also to Bòrd na Gàidhlig’s Committees unless stated otherwise in Committee Terms of Reference)

Preamble

Bòrd na Gàidhlig was established to carry out the functions stated in the Gaelic Language (Scotland) Act 2005 (“the Act”).

This paper sets out the detailed procedures that apply to the conduct of meetings of Bòrd na Gàidhlig’s Board. The procedures also apply to meetings of the Committees of the Board as appropriate unless a Committee adopts its own standing orders, in which case they must be endorsed by the Board.

These Standing Orders are in addition to the requirements as set out in the Gaelic Language (Scotland) Act 2005 and the provisions set out in the following documents:

- Code of Conduct for Members of Bòrd na Gàidhlig (2023)
- The Ethical Standards in Public Life etc. (Scotland) Act (2000)
- Environmental Information (Scotland) Regulations (2004)
- The Freedom of Information (Scotland) Act (2002)
- The Data Protection Act (2018)

Bòrd na Gàidhlig’s Board members are appointed by the Responsible Minister, and the Board will consist of no fewer than 5, nor more than 11, ordinary members. An additional member is appointed by the Responsible Minister to be the Cathraiche (Chair).

Board Membership

Where the office of Cathraiche is vacant, the ordinary members must elect from amongst themselves a person to chair the Board until an appointment is made under subparagraph (1)(b) of the Gaelic Language (Scotland) Act 2005.

The Cathraiche can nominate a vice-chair from amongst the board members to act as chair in the event that the Cathraiche is unable to carry out the role for a limited term. This is a pro-tem role and will not replace the provision above.

All Bòrd na Gàidhlig Board members are appointed on an individual basis and not as representatives of organisations. Duration of appointments is as set out in a member’s letter of appointment.

Quorum

The quorum of Bòrd na Gàidhlig Board is a majority of members able to make the decision, having not been obliged to withdraw as a result of declaring an interest, including the person chairing the meeting. No decisions will be made at a meeting of Bòrd na Gàidhlig's Board unless a quorum is present. All attendances and absences will be recorded in the minutes of any meeting.

Complete meetings can be held online or through telephone, conference call or video conference facilities and the format shall be decided by the Chair.

In these circumstances, Members would be deemed to be present and to constitute part of the quorum for the purposes of that meeting so long as they are able to participate in discussions (eg unaffected by technical problems). In all circumstances, the Cathraiche would have the final authority and would be dependent on the Member providing suitable notice and the availability of the appropriate technology at the meeting location. If a Member, without reasonable justification, has been absent from meetings of Bòrd na Gàidhlig's Board for a period longer than 4 consecutive months or for 3 consecutive meetings and has not been given leave by the Cathraiche, the Cathraiche will advise the Minister.

Members of Committees who are not members of Bòrd na Gàidhlig's Board may, at the discretion of the Cathraiche, be invited to attend part or all of Bòrd na Gàidhlig Board meetings or to make presentations to Bòrd na Gàidhlig's Board. They will not however be entitled to vote.

Use of Gaelic

All proceedings of meetings of the Board and its committees shall be carried on in Gaelic unless the Board agrees otherwise. Bòrd na Gàidhlig shall normally make available (if technically possible) appropriate arrangements for the translation of any proceedings into English and such other languages they may from time to time consider appropriate in the conduct of its business.

Delegation

Bòrd na Gàidhlig's Board may delegate powers to Board Committees, other groups or individuals as it considers necessary. Bòrd na Gàidhlig's board shall decide the remit, Chair arrangements and membership, level of delegated authority, and any other rules which accompany the delegation. Unless otherwise directed, Committees, other groups and individuals will report direct to Bòrd na Gàidhlig's Cathraiche.

Schedule of Meetings

Bòrd na Gàidhlig's Board will approve in advance of each calendar year, dates and venues for its meetings for the following year. The schedule will be from April to March with a meeting frequency of approximately once every three months. The forward schedule of Board meetings is published on Bòrd na Gàidhlig's website, and the agenda and papers will be issued to members at least 10 calendar days in advance of each meeting (unless a later circulation is considered preferential by the Cathraiche for one or all of the papers).

The Cathraiche may convene a special meeting of Bòrd na Gàidhlig's Board when it appears that an item of business requires urgent consideration. Any Member may request that a special meeting be convened. The final decision on whether this proceeds rests with the Cathraiche or, in their absence, the Chair of the Audit and Assurance Committee, who will also determine which members of staff should attend.

Board Agenda and Papers

The agenda for each Bòrd na Gàidhlig Board meeting is prepared and cleared by the Leadership Team for approval by the Cathraiche. The Board agenda is posted on Bòrd na Gàidhlig's website minus any closed session items, one week prior to the Board meeting. Agenda items may change prior to the meeting, with any changes reflected on the website agenda.

Timings and locations of meetings should seek to minimise (within reason) the following:

- the direct financial costs to the public purse.
- the time commitment (and so indirect financial cost) involved for all participants.
- the impact on Bòrd na Gàidhlig's environmental footprint, and in particular its carbon footprint.
- Timings and locations should also seek to maximise accessibility to the public.

Bòrd na Gàidhlig's Board will aim to have at least one community visit a year. This will be noted on the forward schedule.

The running order of items on the Board agenda will be agreed with the Cathraiche/Ceannard and as far as possible will take into account the travel arrangements for staff and members who plan to attend.

Board papers are considered and approved by the Leadership Team prior to submission to Bòrd na Gàidhlig's Board unless other governance processes are in place.

The Board secretariat team will electronically collate, circulate and, where necessary, provide papers for the agreed Agenda items at a meeting, unless it has been previously agreed with the Chair of the meeting that no paper is required.

Papers will be electronically sent to the meeting attendees at least 10 days prior to the meeting.

If papers are not available for dispatch 10 days prior to the meeting, the Board secretariat team may, after consultation with the Chair of the meeting and the Ceannard, make a late posting, or table the paper(s) at the meeting, or withdraw the item(s) from the Agenda of the meeting. Occasions when these timescales may not be adhered to are if Special meetings are agreed at short notice, every attempt however will be made to dispatch papers in advance of the meeting

Board meeting agenda items may be categorised Open, Closed or Private. Board meetings will normally be held in Open session. However, there may be agenda items categorised as Closed or Private. Open session items may be considered in public. Closed session items will exclude the public and may also have a range of executive representation. The Ceannard will attend both open and closed sessions unless absence is agreed with the Chair. Private session items will be Board members only and where necessary, a Board member will be nominated as scribe.

The formal record of Bòrd na Gàidhlig's Board meeting will be published, in Gaelic and English, on Bòrd na Gàidhlig's website within within 8 weeks of the meeting:

Board members are permitted to request any item to be discussed in closed session; this will be discussed in conjunction with the Cathraiche and at their discretion. Should an item of business be taken in closed session, then a valid reason must be given. Closed session minutes will not be published to the website.

Board Papers dealt with in Closed Session

There is a presumption that Bòrd na Gàidhlig's Board papers will be considered in Open Session unless there are strong grounds for confidentiality. The Freedom of Information (Scotland) Act 2002 is used, along with the Environmental Information Regulations 1994 and the Data Protection Act 2018, to guide which papers should be dealt with in closed session. Decisions on this are made by the Cathraiche in consultation with the Ceannard.

Board papers which may be dealt with in closed session (subject to the views of the Cathraiche and Ceannard) include papers relating to personnel and staffing issues. The reasons for papers being dealt with in this way will be included in the cover page of the appropriate paper.

Prior to the meeting the Cathraiche or other Bòrd na Gàidhlig Board member(s) can move that an item, or part of an item, should be considered in closed session of the meeting. This is at the discretion of the Cathraiche and will only be permitted in exceptional circumstances.

Order of Business

The business of the Board at all meetings will proceed in accordance with the agenda issued for that meeting unless otherwise directed by the Cathraiche who may at his/her discretion or at the request of a member(s), alter the order of business at any stage.

At all ordinary or special meetings, no business other than that on the agenda will be considered except where by reason of special circumstances, the Cathraiche is of the opinion that the item should be considered at the meeting.

Attendance at Meetings

The Ceannard shall have the right to attend all Bòrd na Gàidhlig Board meetings and meetings of the Committees, except for parts of meetings when agreed by Bòrd na Gàidhlig's Board members that the matter under discussion should involve members only, for example where the Ceannard's remuneration or performance is being discussed.

In addition to the Ceannard, all members of the Leadership Team will, except when requested or excused by the Cathraiche, attend Bòrd na Gàidhlig's Board meetings. Other members of staff will attend for particular agenda items as necessary.

Scottish Ministers or their representatives may attend and take part in either full Board or committee meetings of Bòrd na Gàidhlig, but such representative is not entitled to vote.

Board Questions

Any member may put a question to the Cathraiche at any meeting of Bòrd na Gàidhlig's Board concerning any relevant and competent business arising from the agenda.

Members can also notify the Cathraiche in advance of the meeting of questions that they wish to raise other than those relevant to agenda items. Wherever possible this should be done in writing. The Cathraiche, in consultation with the Ceannard, will determine whether the question should be dealt with during the meeting, and inform the member accordingly.

Wherever possible, questions will be dealt with in the Open Session. Exceptionally, where a question deals with a sensitive or confidential issue, it may be dealt with in

Closed Session. This will be at the discretion of the Cathraiche in consultation with the Ceannard.

When a question of order is raised at a meeting of Bòrd na Gàidhlig's Board, the Cathraiche's ruling on it will be final.

Chairing of meetings

At a meeting of the Board, the Bòrd na Gàidhlig Cathraiche, if present, will preside. In the absence of the Cathraiche, he/she will normally indicate which other member should preside. If no advice from the Cathraiche is available, the Board members present will choose, by a majority vote of those present, one of their number to preside.

The Cathraiche will:

- preserve order and ensure that members of the Board have sufficient opportunity to express their views on any matter under discussion;
- determine all matters of order, competency and relevancy;
- determine in which order members wishing to speak should do so;
- determine whether or not a vote is required and how it is to be conducted; and
- adhere to relevant Bòrd na Gàidhlig policy and procedure

Board Decisions

Decisions of Bòrd na Gàidhlig's Board will usually be by consensus of attending members. An attending member is one who is either present in person or takes part by telephone or video conference link throughout the discussion of the agenda item and has heard any summing up by the Cathraiche, or a nominated member of the Leadership Team.

A member who leaves a meeting prematurely will be treated as a non-attending member for the purpose of any decision taken after the time of departure.

Board Members share corporate responsibility for decisions taken by the Board as a whole. Members must therefore either accept (and publicly support) the collective decision of the Board or resign.

A member of Bòrd na Gàidhlig's Board may have his or her dissent recorded to a decision of the Board provided that she/he has attended the meeting at which the matter was considered and provided that the member asks to record his/her dissent immediately after the decision is concluded. Any member that wants to actually propose an adjustment to the Cathraiche or member(s) motion prior to a decision being taken should

1) seek a seconder for that formal amendment and if that is secured 2) thereafter secure a majority vote of Board members.

Written comments on agenda items submitted by all non-attending Bòrd na Gàidhlig Board members will be circulated to Board members and referred to by the Cathraiche (or designated support such as the Board secretariat) at the appropriate point in the meeting.

Exceptionally, when a Bòrd na Gàidhlig Board decision is required urgently and it would not be feasible to convene a meeting, the matter will be dealt with by correspondence. The decision to do this will be made by the Cathraiche. In such circumstances, members will send their views to the Cathraiche in writing. The decision will be ratified at the next Bòrd na Gàidhlig Board meeting and recorded in the minutes.

Voting

Decisions will be reached by vote on the following occasions:

- When the Cathraiche detects that there is a body of opinion among the members who either disagree with a proposal or have expressed reservations about it and no clear consensus has emerged.
- When a member requests a vote to be taken and this is supported by at least one other member in attendance.
- Any other circumstance where, at the Cathraiche's discretion, it is felt that a decision should be preceded by a vote.

Only attending members, as defined in Board Decisions, will be eligible to vote. Each Member, including the Cathraiche, will be entitled to one vote except in the case of an equality of votes when the Cathraiche will have an additional casting vote.

Votes will normally be taken by show of hands. At the discretion of the Cathraiche, or in the event of any member objecting to a vote being taken by a show of hands and a majority of attending members supporting the objection, the vote will be taken by secret ballot. In the circumstances where a secret ballot is to be held, the Operations Manager will issue and collect ballot papers, count the votes and after these have been confirmed by the Head of Finance and Corporate Affairs, or in their absence another attending member of Leadership Team, announce the result to the Board.

The minutes of the meeting will record the results of voting, noting the number and names of members voting for and against the proposal and any abstentions. The minutes will not record the names in the event that a ballot is held in secret.

Deferred Decisions

The Board may decide to defer a decision on an agenda item so that it can be provided with more information, additional decision options or for any other reason. The decision to defer, with the reasons, will be recorded in the minutes of the meeting along with the indicative timescale for returning the matter to the Board for further discussion and decision.

Advice to the Board

In reaching decisions at meetings, the Board will take advice as appropriate. This will generally be from the Ceannard or such other serving member of the Leadership Team or staff present. The Ceannard in their capacity as Bòrd na Gàidhlig's Accountable Officer has a specific role in advising the Board on matters of propriety, economy, effectiveness and efficiency. The Board may also seek advice from its Committees, or any other internal or external source as it regards necessary.

In circumstances where advice from the Ceannard is overruled by the Board, or in their formal capacity as Accountable Officer, where the Ceannard feels that the action contemplated could not be defended before the Scottish Government and/or Scottish Parliament, the Ceannard may require the Cathraiche to give him/her a written instruction on the matter. Such an instruction will be drawn to the attention of the Auditor General for Scotland and the Departmental Accountable Officer in the Scottish Government.

Declarations of Interest - Making a Declaration

Individual members must consider at the earliest stage possible whether they have an interest to declare in relation to any matter that is to be considered.

They should consider whether agendas for meetings raise any issue of declaration of interest, and if in doubt may consult with Standards Officer, or with the Standards Commission. A declaration of interest must be made as soon as practicable at a meeting where that interest arises. If the need for a declaration of interest is identified only when a particular matter is being discussed the member must declare the interest as soon as they realise it is necessary to do so.

The oral statement of declaration of interest should identify the item or items of business to which it relates. The statement should begin with the words "I declare an interest". The statement must be sufficiently informative to enable those at the meeting to understand the nature of the interest but need not give a detailed description of the interest.

Effect of Declaration

Declaring a financial interest has the effect of prohibiting any participation in discussion and voting. A declaration of a non-financial interest involves a further exercise of judgement by the member concerned. They must consider the relationship between the interests that have been declared and the particular matter to be considered and relevant individual circumstances surrounding the particular matter.

In the final analysis the conclusive test is whether, in the particular circumstances of the item of business, and knowing all the relevant facts, a member of the public acting reasonably would consider that the member might be influenced by the interest in their role as a member of Bòrd na Gàidhlig and that it would therefore be wrong to take part in any discussion or decision-making. If a member, in conscience, believes that their continued presence would not fall foul of this test, then declaring a non-financial interest need not preclude their involvement in discussion or voting. If they are not confident about the application of this objective yardstick, they must play no part in the discussion and must leave the meeting room until discussion of the particular item is concluded.

Dispensations

In very limited circumstances dispensations can be granted by the Standards Commission in relation to the existence of financial and non-financial interests which would otherwise prohibit a member from taking part and voting on matters coming before Bòrd na Gàidhlig's Board and its Committees. Applications for dispensations will be considered by the Standards Commission and should be made as soon as possible in order to allow proper consideration of the application in advance of meetings where dispensation is sought. A member should not take part in the consideration of the matter in question until the application has been granted.

Board Minutes

Minutes of all meetings will be taken by a secretariat organised by the Operations Manager; the exception will be Private Sessions that will be minuted separately by an appropriate individual determined by the Cathraiche. Taken in conjunction with the papers presented to the meeting, the minutes should provide a correct record of the meeting, in sufficient detail to comprise an audit trail of issues discussed and decisions taken by Bòrd na Gàidhlig's Board.

The person chairing the meeting will be responsible for ensuring that actions agreed at the Private Session are passed on to the secretariat within five working days of the meeting so that they will be recorded as part of the Private Session (standard minutes).

The draft minutes of a meeting shall be approved for circulation as 'Unconfirmed Minutes' to members by the Cathraiche and Ceannard within 3 weeks of the date of the Board meeting. Members can propose amendments in writing within 10 working days. The Cathraiche and Ceannard will arbitrate over matters of dissent.

Minutes will be formally 'Confirmed' by the Cathraiche, circulated to members and minutes for the Open Session lodged on BnG website within 8 weeks of the meeting

Bòrd na Gàidhlig shall publish Minutes in Gaelic, English and such other languages as would assist in the efficient conduct of its business.

Suspension of Members

In the event of any member of Bòrd na Gàidhlig's Board disregarding the order or authority of the Cathraiche at any meeting, or being guilty of obstructive or offensive conduct at any meeting, and the Cathraiche calling the attention of the meeting to the same, the Board, may on the motion of any member, duly seconded and supported by the vote of a majority of the members present and voting, suspend such member so offending for the remainder of the sitting.

No debate shall be allowed on such a motion.

Confidentiality

Members may use their discretion in discussing items of Bòrd na Gàidhlig Board business with other parties following the meeting.

For issues dealt with in Closed Session, the nature and content of the business must not be divulged to, or discussed with, anyone other than fellow Bòrd na Gàidhlig Board members and staff in attendance until the Cathraiche states otherwise.

Members should get the prior approval of the Cathraiche, or in their absence, the Ceannard, before making public statements (including statements to the Press and broadcast interviews) on behalf of Bòrd na Gàidhlig's Board.

Personal liability of Board Members

While any legal proceedings initiated by a third party are most likely to be brought against Bòrd na Gàidhlig's Board as a whole, in exceptional cases proceedings may be brought against the Cathraiche or other individual Board members. For example, a Bòrd na Gàidhlig Board member may be personally liable if he or she makes a fraudulent or negligent statement that results in loss to a third party.

However, in accordance with the standard indemnity recommended for NDPB members by the Government, a Bòrd na Gàidhlig Board member who has acted honestly and in good faith will not have to meet out of his or her own personal resources any personal civil liability which is incurred in the execution or purported execution of his or her Board function, save where the member has acted recklessly.

Suspension and amendments of Standing Orders

These Standing Orders may be varied, revoked or added to by only Bòrd na Gàidhlig's Board itself and any such alterations will require the consent of the majority of members present at a meeting.

Notice of the intention to bring forward proposed amendments to standing orders must be signified at the previous board meeting. Notwithstanding this provision, no Standing Order may be suspended or amended where this would contravene any statutory provision or direction made by Scottish Ministers.

Gnàth-Riaghailtean

airson coinneamhan foirmeil

Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig

Clàr-innse

Ro-ràdh	3
Ballrachd a’ Bhùird-stiùiridh.....	3
Cuòram	4
Cleachdadh na Gàidhlig.....	4
Tiomnadh cumhachdan	4
Clàr nan Coinneamhan	5
Clàr-gnothaich agus Pàipearan a’ Bhùird-stiùiridh.....	5
Pàipearan a’ Bhùird-stiùiridh ann an Seiseanan Dùinte.....	7
Òrdugh nan Gnothaichean	7
Làthaireachd aig coinneamhan	8
Ceistean a’ Bhùird -stiùiridh	8
A’ stiùireadh choinneamhan.....	8
Co-dhùnidhean a’ Bhùird-stiùiridh.....	9
A’ bhòtadh.....	10
Co-dhùnidhean air an cur dheth	11
Comhairle dhan Bhòrd-stiùiridh	11
Clàr nan com-pàirtean - A’ clàradh com-pàirt	11
A’ bhuaidh aig nochdadh com-pàirt	12
Ceadan sònraichte	12
Geàrr-chunntasan a’ Bhùird-stiùiridh.....	13
A’ cur bhall à dreuchd rè ùine	13
Dìomhaireachd.....	14
Fiachanas pearsanta buill a’ bhùird-stiùiridh	14
A’ cur stad sealach air no ag atharrachadh nan Gnàth-riaghailtean.....	14

(Tha seo an sàs cuideachd airson coinneamhan Comataidh Bhòrd na Gàidhlig cuideachd mur a tèid an caochladh a ràdh ann am Bun-riaghailtean na Comataidh)

Ro-ràdh

Chaidh Bòrd na Gàidhlig a stèidheachadh gus dleasan Achd na Gàidhlig (Alba) 2005 (“An Achd”) a choileanadh

Tha am pàipear seo a’ mìneachadh nan dòighean-obrach mionaideach airson a bhith a’ ruith choinneamhan Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig. Tha na dòighean-obrach an seo an sàs airson coinneamhan Comataidhean a’ Bhùird cuideachd mar a bhios iomchaidh, ach a-mhàin ma bhios Comataidh a’ cur a ghnàth-riaghailtean fhèin air dòigh. Ma nithear seo, feumaidh iad a bhith air an aontachadh leis a’ Bhòrd-stiùiridh.

Tha na Gnàth-Riaghailtean seo a bharrachd air na riathanasan a tha air am mìneachadh ann an Achd na Gàidhlig (Alba) 2005 agus na h-ullachaidhean anns na sgrìobhainnean a leanas:

- Còd-giùlain airson Buill Bhòrd na Gàidhlig (2023)
- Achd Inbhean Eiticeil sa Bheatha Phoblach is msaa (Alba) (2000)
- Riaghailtean Fiosrachadh Àrainneachdail (Alba) (2004)
- Achd Saorsa an Fhiosrachaidh (Alba) (2002)
- Achd an Dìon Dàta (2018)

Thèid Buill Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig a chur an dreuchd leis a’ Mhinistear air a bheil Uallach agus bi ballrachd gun a bhith nas lugha na 5, no nas motha na 11, buill àbhaisteach. Thèid aon bhall a bharrachd a thaghadh leis a’ Mhinistear air a bheil Uallach airson a bhith na C(h)athraiche.

Ballrachd a’ Bhùird-stiùiridh

Nuair a bhios oifis a’ Chathraiche bàn, feumaidh buill àbhaisteach cuideigin ainmeachadh airson a bhith ann an cathair a’ Bhùird-stiùiridh gus an tèid cuideigin fhadadh fo fho-pharagraf (1)(b) de dh’Achd na Gàidhlig (Alba) 2005.

Faodaidh an Cathraiche iar-chathraiche ainmeachadh bho bhuill a’ bhùird-stiùiridh gus a bhith na c(h)athraiche mas e is nach urrainn dhan Chathraiche an dreuchd a choileanadh fad ùine ghoirid. ’S e dreuchd pro-tem a tha seo agus cha tèid e an àite an ullachaidh gu h-àrd.

Tha buill Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig uile air an taghadh mar dhaoine fa leth agus chan ann mar riochdairean aig buidhnean. Tha cho fad ’s a bhios neach nam ball air a mhìneachadh ann an litir fastaidh a’ bhuill.

Cuòram

Is e cuòram Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig mòr-chuid de bhuill a' Bhùird a tha comasach air co-dhùnadh a dhèanamh is aig nach robh ris a' choinneamh fhàgail mar thoradh air com-pàirt a nochdadh, a' gabhail a-steach an neach a tha na c(h)athraiche air a' choinneimh. Cha tèid co-dhùnadh sam bith a dhèanamh aig coinneamh aig Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig mur eil cuòram ann. Thèid na daoine a tha an làthair agus nach robh an làthair a chlàradh ann an gearr-chunntas gach coinneimh.

'S urrainn coinneamhan slàn a chumail air-loidhne no air a' fòn, tro ghairmean co-labhairt no co-labhairt bhidio agus thèid am fòrmat aontachadh leis a' Chathraiche.

Anns na suidheachaidhean seo, bhiodh na Buill sin air am meas an làthair agus mar phàirt den chuòram airson na coinneimh sin cho fad 's gu bheil e comasach dhaibh pàirt a gabhail ann an deasbadan (m.e. nach eil trioblaidean teicnigich a' cur bacadh orra). Anns a h-uile suidheachadh, bhiodh an t-ùghdarras deireannach aig a' Chathraiche agus bhiodh e an urra ris a' Bhall rabhadh iomchaidh a thoirt seachad agus an teicneòlas iomchaidh a bhith ri fhaighinn aig àite na coinneimh. Ma tha Ball, gun adhbhar reusanta, air a bhith neo-làthaireach bho choinneamhan Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig airson ùine nas fhaide na 4 mìosan às dèidh a chèile no airson 3 coinneamhan às dèidh a chèile agus nach deach cead a thoirt seachad leis a' Chathraiche airson seo, bheir an Cathraiche comhairle dhan Mhinistear.

Faodar cuireadh a thoirt do bhuill Comataidhean nach eil nam buill de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig, le toil a' Chathraiche, a bhith an làthair aig pàirt no aig làn choinneamh de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig no taisbeanaidhean a thoirt seachad dhan Bhòrd-stiùiridh. Cha bhi còir bhòtaidh aca ge-tà.

Cleachdadh na Gàidhlig

Thèid na h-ullachaidhean uile aig coinneamhan a' Bhùird-stiùiridh agus a chomataidhean a chumail sa Ghàidhlig mura h-aontaich am Bòrd-stiùiridh an caochladh. Bidh Bòrd na Gàidhlig a' cur ullachaidhean iomchaidh air dòigh mar as trice airson a bhith ag eadar-theangachadh ghnòthaichean dhan Bheurla agus cànanan sam bith eile a tha iad a' meas iomchaidh (ma tha e practaigeach gu teicnigeach a chur air dòigh) bho àm gu àm ann an coileanadh na h-obrach aige.

Tiomnadh cumhachdan

Dh'fhaodte gun tiomnaich Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig cumhachdan do Chomataidhean a' Bhùird-stiùiridh, do bhuidhnean eile, no do dhaoine fa leth mar a bhios e a' meas iomchaidh. Co-dhùnaidh Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig an raon-ùghdarras, ullachaidhean a thaobh na Cathrach aig coinneamhan, ballrachd, ìre nan

cumhachdan tiomnaichte, agus riaghailt sam bith eile a tha a' dol leis an tiomnadh chumhachdan. Mur a tèid an caochladh a chur an cèill, bidh Comataidhean, buidhnean agus daoine fa leth eile ag aithris gu dìreach gu Cathraiche Bhòrd na Gàidhlig.

Clàr nan Coinneamhan

Mus tòisich a' bhliadhna, aontaichidh Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig cinn-latha agus àiteachan airson nan coinneamhan aca airson na bliadhna air thoiseach. Ruithidh an clàr-ama bhon Ghiblean gus am Màrt le coinneamh ann timcheall air aon uair gach trì mìosan. Thèid an clàr-ama airson coinneamhan a' Bhùird-stiùiridh fhoillseachadh air làrach-lìn Bhòrd na Gàidhlig agus thèid an clàr-gnothaich agus na pàipearan a sgaoileadh do bhuill co-dhiù 10 làithean ro gach coinneimh (ach a-mhàin ma tha an Cathraiche den bheachd gum biodh e na b' fheàrr a bhith a' sgaoileadh fear de na pàipearan no na pàipearan uile nas fhaisg air latha na coinneimh).

Faodaidh an Cathraiche coinneamh shònraichte de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig a chur air dòigh nuair a tha e coltach gum feumar beachdachadh air cuspair gu luath. Faodaidh Ball sam bith iarraidh gun tèid coinneamh shònraichte a chumail. Bidh an co-dhùnadh mu dheireadh am bu chòir seo a dhol air adhart leis a' Chathraiche, no mur eile iad ri fhaighinn, bho Chathraiche na Comataidh Sgrùdaidh agus Dearbhachd, a bhios cuideachd a' dearbhadh cò an luchd-obrach a bu chòir a bhith an làthair.

Clàr-gnothaich agus Pàipearan a' Bhùird-stiùiridh

Tha an clàr-gnothaich airson gach coinneamh de Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig air ullachadh agus air aontachadh leis an Sgioba-stiùiridh airson a dhol air adhart dhan Chathraiche airson aonta. Thèid clàr-gnothaich a' Bhùird-stiùiridh a phostadh air làrach-lìn Bhòrd na Gàidhlig às aonais nì sam bith airson seisean dùinte, seachdain ro choinneimh a' Bhùird-stiùiridh. Dh'fhaodte gun atharraich nithean air a' chlàr ron choinneimh, agus nochdaidh atharrachaidhean air a' chlàr-ghnothaich air an làraich-lìn.

Bu chòir àiteachan agus amannan nan coinneamhan feuchainn ris na rudan a leanas a lùghdachadh (far a bheil sin reusanta):

- cosgaisean dìreach dhan sporan phoblach.
- an tìde a bheir e (agus mar sin cosgaisean neo-dhìreach) do na daoine a bhios a' gabhail pàirt sa choinneimh.
- a' bhuidhe a bheireadh e air lorg àrainneachdail Bhòrd na Gàidhlig, gu sònraichte an lorg càrboin aige.
- Bu chòir àiteachan agus amannan cuideachd ruigsinneachd dhan phoball a mheudachadh.

Bidh Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig ag amas air co-dhiù aon tadhal coimhearsnachd a chumail gach bliadhna. Thèid seo a thoirt fa-near air a' chlàr-ama airson coinneamhan ri teachd.

Thèid òrdugh nan nithean air clàr-gnothaich a' Bhùird-stiùiridh aontachadh leis a' Chathraiche/Ceannard agus bheir iad aire do na h-ullachaidhean siubhail airson luchd-obrach agus buill a tha an dùil a bhith an làthair cho fad 's a ghabhas seo dèanamh.

Bidh an Sgioba-stiùiridh a' beachdachadh air agus ag aontachadh phàipearan dhan Bhòrd mus tèid an cur gu Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig ach a-mhàin ma tha pròiseasan riaghlaidh eile an sàs.

Bidh sgioba rùnaireachd a' Bhùird-stiùiridh, gu h-eileagtronaigeach, a' cur ri chèile, a' sgaoileadh, agus far a bheil sin a dhìth, a sgrìobhadh phàipearan airson nan nithean a chaidh aontachadh airson Clàr na coinneimh, ach a-mhàin ma chaidh aontachadh le Cathraiche na coinneimh nach eil pàipear sam bith a dhìth.

Thèid pàipearan a chur gu na daoine a tha gu bhith an làthair aig a' choinneimh gu h-eileagtronaigeach co-dhiù 10 latha ron choinneimh.

Mur eil na pàipeirean deiseil airson sgaoileadh 10 làithean ron choinneimh, às dèidh co-chomhairle le Cathraiche na coinneimh agus leis a' Cheannard, dh'fhaodte gum post sgioba rianachd a' Bhùird-stiùiridh na pàipearan nas anmoiche, gun tèid am pàipear no na pàipearan a chur sìos aig a' choinneimh fhèin, no gun tèid an nì/na nithean a thoirt far Clàr-gnothaich na coinneimh. Dh'fhaodte nach tèid cumail ris na clàran-ama sin ma thèid coinneamhan sònraichte aontachadh le rabhadh goirid, ach thèid a h-uile oidhirp a dhèanamh gus pàipearan a chur a-mach ron choinneimh

Faodar nithean air clàr-gnothaichean a bhith air an comharrachadh mar Fhosgailte, Dùinte no Prìobhaideach. Mar as trice, thèid coinneamhan a' Bhùird-stiùiridh a chumail ann an seisean Fosgailte. Ach dh'fhaodte gum bi nithean air a' chlàr a tha air an comharrachadh mar Dùinte no Prìobhaideach. Dh'fhaodte gun tèid nithean seisean Fosgailte a chumail gu poblach. Chan fhaod am poball a bhith an làthair aig nithean seisean Dùinte agus dh'fhaodte gum bi farsaingeachd de dh'oifigearan air an riochdachadh cuideachd. Bidh an Ceannard an làthair an dà chuid aig seiseanan fosgailte agus dùinte ach a-mhàin ma thèid aontachadh leis a' Chathraiche nach bi i/e an làthair. Bidh buill a' Bhùird-stiùiridh a-mhàin an làthair airson seiseanan prìobhaideach agus far a bheil seo a dhìth, thèid ball a' Bhùird-stiùiridh ainmeachadh mar sgrìobhaiche.

Thèid an clàr foirmeil de choinneamh Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig fhoillseachadh sa Ghàidhlig agus sa Bheurla, air làrach-lìn Bhòrd na Gàidhlig taobh a-staigh 8 seachdainean bhon choinneimh.

Faodaidh buill a' Bhùird-stiùiridh iarraidh gun tèid nì sam bith a dheasbad ann an seisean dùinte; thèid seo a dheasbad leis a' Chathraiche agus bidh e a rèir toil a' Chathraiche. Mas e is gun tèid nì a ghabhail ann an seisean dùinte, feumaidh adhbhar iomchaidh a bhith air a thoirt seachad air a shon. Cha tèid geàrr-chunntasan seiseanan dùinte fhoillseachadh air an làraich-lìn.

Pàipearan a' Bhùird-stiùiridh ann an Seiseanan Dùinte

Thathar a' gabhail ris gun tèid beachdachadh air pàipearan airson Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig ann an Seisean Fosgailte ach a-mhàin ma tha adhbhar làidir ann airson dìomhaireachd. Tha stiùireadh bho Achd Saorsa an Fhiosrachaidh (Alba) 2002, a bharrachd air Riaghailtean Fiosrachaidh Àrainneachdail 1994 agus Achd Dìon Dàta 2018 ga chleachdadh airson a bhith a' co-dhùnadh dè na pàipearan ris am bu chòir dèiligeadh ann an seisean dùinte. Nì an Cathraiche co-dhùnadh air seo ann an conaltradh leis a' Cheannard.

Am measg pàipearan a' Bhùird-stiùiridh a dh'fhaodadh a bhith air an deasbad ann an seiseanan dùinte (le ùmhlachd do bheachdan a' Chathraiche agus a' Cheannard) tha pàipearan a thaobh ceistean sgiobachd agus luchd-obrach. Bidh na h-adhbharan airson a bhith a' dèiligeadh ri pàipearan anns an dòigh seo air a mhìneachadh anns a' phàipear-aghaidh airson a' phàipeir sin.

Ron choinneimh, faodaidh an Cathraiche no Ball/Buill eile de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig moladh gun tèid beachdachadh air nì no pàirt de nì air a' chlàr aig seisean dùinte den choinneimh. Tha seo a rèir toil a' Chathraiche agus cha ghabh a cheadachadh ach a-mhàin ann an suidheachaidhean air leth.

Òrdugh nan Gnothaichean

Thèid gnothach a' Bhùird-stiùiridh aig a h-uile coinneamh air adhart a rèir a' chlàir-ghnothaich a chaidh a thoirt a-mach airson na coinneimh sin ach a-mhàin ma tha an Cathraiche air an caochladh a chur an cèill; faodaidh an Cathraiche òrdugh nan gnothaichean atharrachadh aig àm sam bith a rèir a t(h)oil fhèin no às dèidh iarrais bho bhall/bhuill.

Aig a h-uile coinneamh àbhaisteach no sònraichte, cha tèid beachdachadh air gnothach sam bith ach a-mhàin gnothaichean air a' chlàr-ghnothaich ach a-mhàin far a bheil an Cathraiche den beachd gum bu chòir beachdachadh air nì aig a' choinneimh mar thoradh air suidheachadh sònraichte.

Làthaireachd aig coinneamhan

Bidh a' chòir aig a' Cheannard a bhith an làthair aig a h-uile coinneamh aig Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig agus aig coinneamhan de na Comataidhean, ach a-mhàin airson pàirtean de choinneamhan nuair a thèid aontachadh le buill Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig gum bu chòir a' chùis a bhith air a deasbad le buill a-mhàin, mar eisimpleir far am bithear a' bruidhinn air tuarastal no coileanadh a' Cheannard.

A bharrachd air a' Cheannard, bidh gach ball den Sgioba-stiùiridh a' frithealadh coinneamhan Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig ach a-mhàin ma thèid iarraidh orra gun a bhith an làthair leis a' Chathraiche no ma thèid an leisgeulan a ghabhail leis a' Chathraiche. Bidh luchd-obrach eile an làthair airson nithean sònraichte air a' chlàr-ghnothaich nuair a bhios seo iomchaidh.

Faodaidh Ministearan na h-Alba no an riochdairean a bhith an làthair aig coinneamhan Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig no a chomataidhean agus pàirt a ghabhail annta, ach chan fhaod riochdairean den t-seòrsa seo bhòtadh.

Ceistean a' Bhùird -stiùiridh

Faodaidh ball sam bith ceist a chur air a' Chathraiche aig coinneamh sam bith de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig mu ghnòthach buntainneach agus iomchaidh sam bith a tha ag èirigh bhon chlàr-ghnothaich.

Faodaidh buill fios a thoirt chun a' Chathraiche ron choinneimh mu cheistean a tha iad ag iarraidh a thogail nach eil co-cheangailte ri ceistean air a' chlàr-ghnothaich. Bu chòir seo a dhèanamh ann an sgrìobhadh ma ghabhas seo dèanamh. Co-dhùnaidh an Cathraiche, ann an conaltradh leis a' Cheannard, am bu chòir dèiligeadh ris a' cheist aig a' choinneimh agus bheir iad fios air ais dhan bhall mun cho-dhùnadh.

Far an gabh a dhèanamh, thèid dèiligeadh ri ceistean ann an Seisean Fosgailte. Ann an suidheachaidhean air leth, nuair a tha ceist a' dèiligeadh ri cuspair dìomhair no doirbh, dh'fhaodte gun tèid dèiligeadh ris ann an Seisean Dùinte. Bidh seo a rèir toil a' Chathraiche ann an co-chonaltradh leis a' Cheannard.

Nuair a thèid puing òrdugh a thogail aig coinneamh aig Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig, 's e riaghladh a' Chathraiche an co-dhùnadh mu dheireadh.

A' stiùireadh choinneamhan

Aig coinneamh a' Bhùird-stiùiridh, bidh Cathraiche Bhòrd na Gàidhlig anns a' chathair mas e is gu bheil e/i an làthair. Mur eil an Cathraiche gu bhith an làthair, mar as trice, dh'innseadh e/i cò am ball eile a bhiodh anns a' chathair. Mur eil comhairle ann bhon

Chathraiche, taghaidh na buill Bhùird-stiùiridh a tha an làthair aon de na buill airson a bhith an ceann na coinneimh tro bhòtadh mòr-chuid.

Nì an Cathraiche na leanas:

- cumar smachd agus nithear cinnteach gu bheil cothrom gu leòr aig buill a' Bhùird-stiùiridh na beachdan aca a chur an cèill mu chuspair sam bith a thathar a' deasbad;
- nithear co-dhùnaidhean air cùisean òrdugh, raon-ùghdarrais agus buntainneachd;
- co-dhùnadh de an t-òrdugh anns am bu chòir do bhuill a tha airson bruidhinn sin a dhèanamh;
- co-dhùnadh a bheil bhòt a dhìth gus nach eil agus mar a nithear i; agus
- leanar poileasaidhean agus dòighean-obrach iomchaidh Bhòrd na Gàidhlig

Co-dhùnaidhean a' Bhùird-stiùiridh

Mar as trice, thèid co-dhùnaidhean Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig a ghabhail le co-aontachd am measg nam ball a tha an làthair. Tha “ball a tha an làthair” a' ciallachadh ball a tha an làthair aig a' choinneimh fhèin no a tha a' gabhail pàirt tro cheangail fòn no co-labhairt bhidio tron deasbad air an nì air a' chlàr agus a chuala geàrr-chunntas sam bith a rinn an Cathraiche no ball ainmichte den Sgioba-stiùiridh.

Ma dh'fhàgas ball a' choinneamh gu tràth, bidh iad air an comharrachadh mar neo-làithreach airson co-dhùnadh sam bith a chaidh a ghabhail às dèidh dhaibh falbh.

Tha uallach corporra air buill uile a' Bhùird-stiùiridh airson co-dhùnaidhean a ghabh am Bòrd-stiùiridh. Mar sin, feumaidh buill gabhail ri co-dhùnadh coitcheann a' Bhùird-stiùiridh (agus taic a chumail ri seo gu poblach), no feumaidh iad an t-àite air a' Bhòrd-stiùiridh a leigeil seachad.

Faodaidh ball de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig an t-eas-aonta aige/aice ri co-dhùnadh a' Bhùird-stiùiridh a chlàradh cho fad 's a bha i/e an làthair aig a' choinneimh far an deach beachdachadh air a' chùis seo agus cho fad 's a dh'iarras am ball gun tèid an t-eas-aonta aige/aice a chlàradh gun dàil às dèidh dhan cho-dhùnadh a bhith air a dhèanamh. Ma tha ball sam bith ag iarraidh atharrachadh a mholadh air gluasad bhon Chathraiche no bho bhall/bhuill mus tèid co-dhùnadh a ghabhail, bu chòir dhaibh 1) neach-taic iarraidh airson an atharrachadh fhoirmeil sin agus ma gheibhear sin, 2) bhòt fhaighinn bho mhòr-chuid de bhuill a' Bhùird-stiùiridh.

Thèid beachdan sgrìobhte mu nithean air a' chlàr-gnothaich a thèid a chur a-steach le gach ball den Bhòrd-stiùiridh aig Bòrd na Gàidhlig nach eil an làthair a chuirteachadh gu buill a' Bhùird-stiùiridh agus bidh an Cathraiche (no luchd-taic ainmichte mar eisimpleir rùnaireachd a' Bhùird-stiùiridh) a' toirt iomradh orra aig àm iomchaidh rè na coinneimh.

Ann an suidheachaidhean air leth, nuair a tha co-dhùnadh a dhìth bho Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig ann an cabhag agus far nach gabhadh coinneamh a chur air dòigh, thèid dèiligeadh ris a' chùis tro chonaltradh sgrìobhte. Thèid an co-dhùnadh gus seo a dhèanamh a ghabhail leis a' Chathraiche. Ann an suidheachaidhean mar seo, cuiridh na buill an cuid bheachdan chun a' Chathraiche ann an sgrìobhadh. Thèid an co-dhùnadh a dhaingneachadh aig an ath choinneimh de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig agus thèid a chlàradh anns a' gheàrr-chunntas.

A' bhòtadh

Thèid co-dhùnadh a dhèanamh tro bhòt anns na suidheachaidhean a leanas:

- Nuair a tha an Cathraiche a' faicinn gu bheil cuid de na buill ag eas-aontachadh ri moladh no a tha air draghan a nochdadh mu dheidhinn agus nach eil co-aonta soilleir ann.
- Nuair a dh'iarras ball gun tèid bhòt a chumail agus nuair a bheir co-dhiù aon bhall eile à tha an làthair taic ris a' mholadh seo.

Ann an suidheachadh sam bith eile, far a bheilear den bheachd, a rèir toil a' Chathraiche, gum bu chòir bhòt a bhith ann mus tèid co-dhùnadh a ghabhail.

Cha bhi còir bhòtaidh ach aig buill a tha an làthair, mar a tha air a mhìneachadh ann an Co-dhùnaidhean a' Bhùird-stiùiridh. Bidh aon bhòt aig gach Ball, a' gabhail a-staigh a' Chathraiche, ach a-mhàin ann an suidheachadh far a bheil bhòt co-ionnan ann. Bidh bhòt-sheulachaidh a bharrachd aig a' Chathraiche anns an t-suidheachadh sin.

Mar as trice, bithear a' bhòtadh tro bhòt làimhe. Le cead a' Chathraiche, no ma tha ball sam bith a a' togail gearan mu bhòt a bhith air a ghabhail tro bhòt làimhe, agus ma tha mòr-chuid de na buill a tha an làthair a' toirt taic dhan ghearan, thèid a' bhòt a chumail tro bhaileat dìomhair. Anns na suidheachaidhean far an tèid baileat dìomhair a chumail, bidh am Manaidsear Gnìomhan a' cur a-mach agus a' cruinneachadh phàipearan baileit, a' cunntadh nam bhòtaichean agus às dèidh dhaibh sin a bhith air an dearbhadh le Ceann an Ionmhais is Cùisean Corporra, no mur eil iad an làthair, le bhall eile den Sgioba-stiùiridh, ainmichidh e/i an toradh dhan Bhòrd-stiùiridh.

Clàraichidh geàrr-chunntas na coinneimh toraidhean a' bhòt, a' toirt fa-near àireamh agus ainmean nam ball a tha a' bhòtadh airson agus an aghaidh a' mholaidh agus ball sam bith nach do bhòt. Mas e is gun tèid baileit a chumail gu dìomhair, cha tèid na h-ainmean a chlàradh anns a' chlàr-ghnothaich.

Co-dhùnaidhean air an cur dheth

Faodaidh am Bòrd-stiùiridh co-dhùnadh a chur dheth air nì air a' chlàr-gnothaich gus am faigh e barrachd fiosrachaidh, roghainnean eile airson co-dhùnaidhean, no airson adhbhar sam bith eile. Thèid an t-aonta gus dàil a chur air co-dhùnadh a chlàradh ann an geàrr-chunntas na coinneimh cho math ris an adhbhar airson seo, agus bidh dreachd clàr-ama ann airson a bhith a' toirt na cùise air ais dhan Bhòrd-stiùiridh airson deasbad a bharrachd agus airson co-dhùnadh.

Comhairle dhan Bhòrd-stiùiridh

Gus co-dhùnaidhean a ghabhail aig coinneamhan, gabhaidh am Bòrd-stiùiridh comhairle mar a bhios iomchaidh. Mar as trice, bidh seo bhon Cheannard no bho bhuill eile den Sgioba-stiùiridh no den luchd-obrach a tha an làthair. Anns an dreuchd aca mar an t-Oifigeir Cunntachail aig Bòrd na Gàidhlig, tha dleastanas sònraichte aig a' Cheannard a bhith a' toirt comhairle dhan Bhòrd-stiùiridh air ceistean iomchaidheachd, eaconamaidh, tàbhachd agus èifeachdas. Faodaidh am Bòrd-stiùiridh comhairle a shireadh bho a Chomataidhean, no bho thùs sam bith eile air an taobh a-staigh no an taobh a-muigh mar a bhios e a' meas iomchaidh.

Ann an suidheachaidhean nuair a bhòtas am Bòrd-stiùiridh an aghaidh comhairle bhon Cheannard, a' gabhail a-steach comhairle bhon Cheannard na d(h)reachd mar Oifigeir Cunntachail, agus far a bheil an Ceannard a' faireachdainn nach gabhadh an co-dhùnadh air a bheilear a' beachdachadh a dhìon air beulaibh Riaghaltas na h-Alba agus/no Pàrlamaid na h-Alba, dh'fhaodte gun toir an Ceannard air a' Chathraiche stiùireadh sgrìobhte a thoirt dha/dhi air a' chuspair. Thèid stiùireadh mar seo a thoirt gu aire Àrd-neach-sgrùdaidh na h-Alba agus an t-Oifigeir Cunntachail Roinneil ann an Riaghaltas na h-Alba.

Clàr nan com-pàirtean - A' clàradh com-pàirt

Feumaidh buill fa leth beachdachadh aig an ìre as tràithe a bheil com-pàirt aca ri nochdadh ann an cùis sam bith a tha gu bhith air a dheasbad.

Bu chòir dhaibh beachdachadh air a bheil clàran-gnothaichean airson coinneamhan a' togail ceist sam bith a thaobh nochdadh chom-pàirtean, agus mur eil iad cinnteach, faodaidh iad bruidhinn ri Oifigeir nan Inbhean, no le Coimisean nan Inbhean. Feumar nochdadh com-pàirt a dhèanamh cho luath 's a ghabhas aig coinneamh nuair a tha a' chom-pàirt sin ag èirigh. Mas e is gum mothaichear gu bheil feum air com-pàirt a nochdadh nuair a thathar a' deasbad cùis, feumaidh am ball a' chom-pàirt aca a nochdadh cho luath is a bheir iad am aire gum feum iad sin a dhèanamh.

Bu chòir an aithris bheòil a tha a' nochdadh com-pàirt a bhith a' comharrachadh de an nì air a' chlàr-ghnothaich ris a bheil i ceangailte. Bu chòir dhan aithris tòiseachadh leis na faclan “tha mi a' nochdadh com-pàirt”. Feumaidh an aithris a bhith fiosrachail gu leòr gus an tuig na daoine an làthair aig a' choinneimh dè seòrsa com-pàirt a th' ann, ach chan fheumar cunntas mionaideach a thoirt seachad den chom-pàirt.

A' bhuidh aig nochdadh com-pàirt

Le bhith a' foillseachadh com-pàirt ionmhasail tha e a' toirmeasg com-pàirteachadh sam bith ann an deasbad agus bhòtadh. Ann a bhith a' nochdadh com-pàirt neo-ionmhasail tha feum air breithneachadh a bharrachd leis a' bhall bhuntainneach. Feumaidh iad beachdachadh air a' cheangal eadar na com-pàirtean a chaidh ainmeachadh agus a' chùis shònraichte air a bheilear a' beachdachadh agus air suidheachaidhean fa leth mun chùis shònraichte a tha buntainneach.

Aig a' cheann thall, 's e an deuchainn as dearbhachaile, am biodh ball den phoball agus iad reusanta, le fios aca air an t-suidheachadh shònraichte agus leis an fhiosrachadh bhuntainneach uile aca, den bheachd gum faodadh com-pàirt a' bhuill buaidh a thoirt air an dreuchd aca mar bhall de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig agus mar sin gum biodh e ceàrr pàirt a ghabhail ann an deasbad no co-dhùnadh sam bith. Ma tha ball, le cogais, den bheachd nach biodh an làthaireachd leantainneach aca a' fàiligeadh na deuchainn seo, chan fheumadh nochdadh com-pàirt neo-ionmhasail stad a chur orra bho bhith an sàs ann an deasbad no bhòtadh. Mur eil iad cinnteach gun gabh an slat-tomhais neo-chlaon seo a chur an sàs, cha bu chòir dhaibh pàirt sam bith a ghabhail san deasbad agus bu chòir dhaibh an seòmair-coinneachaidh fhàgail gus am bi deasbad air an nì sin deiseil.

Ceadan sònraichte

Ann an glè bheag de shuidheachaidhean, gabhaidh cead sònraichte a thoirt seachad le Coimisean nan Inbhean a thaobh com-pàirtean ionmhasail no neo-ionmhasail a bhiodh a' cur casg air ball bho bhith a' gabhail pàirt air cùisean a' tighinn air beulaibh Bòrd-stiùiridh agus a Chomataidhean, mur a b' e an cead sònraichte seo. Beachdaichidh Coimisean nan Inbhean air iarrtasan airson ceadan sònraichte agus bu chòir iarrtasan a dhèanamh cho luath 's a ghabhas gus am bi tìde gu leòr beachdachadh gu ceart air an iarrtas ron choinneimh far a bheilear ag iarraidh cead sònraichte. Cha bu chòir ball pàirt a ghabhail ann am beachdachadh air a' cheist sin gus an tèid an t-iarrtas aontachadh.

Geàrr-chunntasan a' Bhùird-stiùiridh

Thèid na geàrr-chunntasan a ghabhail le rùnaireachd air a stiùireadh leis a' Mhanaidsear Gnìomhan; ach a-mhàin airson Seiseanan Prìobhaideach far an tèid geàrr-chunntasan fa leth a ghabhail le neach iomchaidh air a thaghadh leis a' Chathraiche. Leis na pàipearan a chaidh a thoirt dhan choinneimh, bu chòir na geàrr-chunntasan a bhith na chlàr firinneach den choinneamh, le fiosrachadh gu leòr gus a bhith mar phàirt den t-slighe sgrùdaidh a thaobh nan cùisean air an deach beachdachadh agus na co-dhùnidhean a rinn Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig.

Bidh uallach air an neach a tha na chathraiche air a' choinneimh dèanamh cinnteach gun tèid gnìomhan a chaidh aontachadh aig an t-Seisean Phrìobhaideach a thoirt dhan rùnaireachd taobh a-staigh còig latha obrach bhon choinneimh gus an tèid an clàradh mar phàirt den t-Seisean Phrìobhaideach (geàrr-chunntasan àbhaisteach).

Thèid dreachd geàrr-chunntas na coinneimh aontachadh airson cuairteachadh do bhuill mar 'Gheàrr-chunntasan neo-dhearbhte' leis a' Chathraiche is Ceannard taobh a-staigh 3 sheachdain bhon latha a chaidh coinneamh a' Bhùird-stiùiridh a chumail. Faodaidh Buill atharrachaidhean a mholadh ann an sgrìobhadh taobh a-staigh 10 làithean obrach. Bidh an Cathraiche agus an Ceannard ag eadar-bhreithneachadh air cùisean far a bheil eas-aonta ann.

Thèid an geàrr-chunntas a 'Dhearbhadh' gu foirmeil leis a' Chathraiche, thèid a chuairteachadh do na buill, agus bidh geàrr-chunntas bhon t-Seisean Phoblach air làrach-lìn BnG taobh a-staigh 8 seachdainean às dèidh na coinneimh.

Foillsichidh Bòrd na Gàidhlig Geàrr-chunntasan anns a' Ghàidhlig, anns a' Bheurla agus ann an cànan sam bith eile a chuidicheadh le bhith a' coileanadh a obair gu h-èifeachdach.

A' cur bhall à dreuchd rè ùine

Ma 's e is gun dèan ball sam bith de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig dìmeas air òrdugh no ùghdarras a' Chathraiche aig coinneamh sam bith, no ma bhios e/i ri dol a-mach a bhios oilbheumach no a chuireas bacadh air a' choinneimh, agus ma bheir an Cathraiche seo gu aire na coinneimh, faodaidh am Bòrd-stiùiridh am ball a chur a-mach airson a' chòrr den choinneimh, às dèidh gluasad bho bhall sam bith, a gheibh neach-taic agus le taic bhon mhòr-chuid de na buill a tha an làthair.

Cha bhi deasbad ceadaichte air gluasad den t-seòrsa seo.

Dìomhaireachd

Faodaidh buill an roghainn fhèin a chleachdadh mu bhith a' beachdachadh air gnothaichean bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig le pàrtaidhean eile às dèidh na coinneimh.

Airson cùisean ris an tèid dèiligeadh ann an Seisean Dùinte chan fhaodar nàdar agus subsaint a' ghnòthaich fhoillseachadh, no a dheasbad le, neach sam bith ach buill eile de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig agus luchd-obrach an bha an làthair gus an cur an Cathraiche an caochladh an cèill.

Bu chòir buill aonta fhaighinn bhon Chathraiche, no mur eil iad ri fhaighinn, bhon Cheannard mus dèan iad aithris phoblach sam bith (a' gabhail a-steach aithrisean do na meadhanan no agallamhan a thèid a chraoladh) às leth Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig.

Fiachanas pearsanta buill a' bhùird-stiùiridh

Nan rachadh cùisean laghail a thogail le treas-phàrtaidh tha e buailteach gum biodh seo air a thogail an aghaidh Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig gu h-iomlan, ach ann an suidheachaidhean neo-àbhaisteach, dh'fhaodte gun rachadh cùisean a thogail an aghaidh a' Chathraiche no buill fa leth eile den Bhòrd-stiùiridh. Mar eisimpleir, dh'fhaodadh ball de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig a bhith cunntachail gu pearsanta ma nì e no i aithris mheallta no dhearmadach a dh'adhbharaicheas call do threas-phàrtaidh.

Ach, a rèir a' bharantais-dìona choitchinn a tha an Riaghaltas a' moladh do bhuill NDPB, cha bhi aig ball de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig a tha air a bhith ag obair gu h-onarach agus le deagh rùn ri pàigheadh airson buailteachd chatharra phearsanta sam bith a thig orra ann a bhith a' dèanamh obair a' Bhùird-stiùiridh, no aithris gun robh iad a' dèanamh obair a' bhùird-stiùiridh, bho na stòrasan pearsanta aice/aige fhèin, ach a-mhàin far a bheil am ball air a bhith dearmadach.

A' cur stad sealach air no ag atharrachadh nan Gnàth-riaghailtean

Dh'fhaodte gun tèid na Gnàth-riaghailtean seo atharrachadh, ais-ghairm no gun tèid cuir riutha le Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig a-mhàin agus dh'fheumadh atharrachadh sam bith den t-seòrsa seo aonta fhaighinn bhon mhòr-chuid de na buill a tha an làthair aig coinneamh.

Feumar comharrachadh aig a' choinneimh mu dheireadh den bhòrd-stiùiridh gu bheilear an dùil moladh gun tèid na gnàth-riaghailtean atharrachadh. A dh'aindeoin seo, chan

fhaodar Gnàth-riaghailt sam bith atharrachadh no a chur dhan dàrna taobh mas e is gun rachadh seo an aghaidh ullachadh reachdail no stiùireadh sam bith bho Mhinistearan na h-Alba.

Standing Orders

for formal meetings of

Bòrd na Gàidhlig's Board

Contents

Preamble.....	18
Board Membership	18
Quorum.....	19
Use of Gaelic	19
Delegation	19
Schedule of Meetings.....	20
Board Agenda and Papers	20
Board Papers dealt with in Closed Session.....	21
Order of Business	22
Attendance at Meetings	22
Board Questions	22
Chairing of meetings	23
Board Decisions	23
Voting.....	24
Deferred Decisions	25
Advice to the Board	25
Declarations of Interest - Making a Declaration	25
Effect of Declaration	26
Dispensations.....	26
Board Minutes	26
Suspension of Members.....	27
Confidentiality	27
Personal liability of Board Members.....	27
Suspension and amendments of Standing Orders	28

(Applies also to Bòrd na Gàidhlig’s Committees unless stated otherwise in Committee Terms of Reference)

Preamble

Bòrd na Gàidhlig was established to carry out the functions stated in the Gaelic Language (Scotland) Act 2005 (“the Act”).

This paper sets out the detailed procedures that apply to the conduct of meetings of Bòrd na Gàidhlig’s Board. The procedures also apply to meetings of the Committees of the Board as appropriate unless a Committee adopts its own standing orders, in which case they must be endorsed by the Board.

These Standing Orders are in addition to the requirements as set out in the Gaelic Language (Scotland) Act 2005 and the provisions set out in the following documents:

- Code of Conduct for Members of Bòrd na Gàidhlig (2023)
- The Ethical Standards in Public Life etc. (Scotland) Act (2000)
- Environmental Information (Scotland) Regulations (2004)
- The Freedom of Information (Scotland) Act (2002)
- The Data Protection Act (2018)

Bòrd na Gàidhlig’s Board members are appointed by the Responsible Minister, and the Board will consist of no fewer than 5, nor more than 11, ordinary members. An additional member is appointed by the Responsible Minister to be the Cathraiche (Chair).

Board Membership

Where the office of Cathraiche is vacant, the ordinary members must elect from amongst themselves a person to chair the Board until an appointment is made under subparagraph (1)(b) of the Gaelic Language (Scotland) Act 2005.

The Cathraiche can nominate a vice-chair from amongst the board members to act as chair in the event that the Cathraiche is unable to carry out the role for a limited term. This is a pro-tem role and will not replace the provision above.

All Bòrd na Gàidhlig Board members are appointed on an individual basis and not as representatives of organisations. Duration of appointments is as set out in a member’s letter of appointment.

Quorum

The quorum of Bòrd na Gàidhlig Board is a majority of members able to make the decision, having not been obliged to withdraw as a result of declaring an interest, including the person chairing the meeting. No decisions will be made at a meeting of Bòrd na Gàidhlig's Board unless a quorum is present. All attendances and absences will be recorded in the minutes of any meeting.

Complete meetings can be held online or through telephone, conference call or video conference facilities and the format shall be decided by the Chair.

In these circumstances, Members would be deemed to be present and to constitute part of the quorum for the purposes of that meeting so long as they are able to participate in discussions (eg unaffected by technical problems). In all circumstances, the Cathraiche would have the final authority and would be dependent on the Member providing suitable notice and the availability of the appropriate technology at the meeting location. If a Member, without reasonable justification, has been absent from meetings of Bòrd na Gàidhlig's Board for a period longer than 4 consecutive months or for 3 consecutive meetings and has not been given leave by the Cathraiche, the Cathraiche will advise the Minister.

Members of Committees who are not members of Bòrd na Gàidhlig's Board may, at the discretion of the Cathraiche, be invited to attend part or all of Bòrd na Gàidhlig Board meetings or to make presentations to Bòrd na Gàidhlig's Board. They will not however be entitled to vote.

Use of Gaelic

All proceedings of meetings of the Board and its committees shall be carried on in Gaelic unless the Board agrees otherwise. Bòrd na Gàidhlig shall normally make available (if technically possible) appropriate arrangements for the translation of any proceedings into English and such other languages they may from time to time consider appropriate in the conduct of its business.

Delegation

Bòrd na Gàidhlig's Board may delegate powers to Board Committees, other groups or individuals as it considers necessary. Bòrd na Gàidhlig's board shall decide the remit, Chair arrangements and membership, level of delegated authority, and any other rules which accompany the delegation. Unless otherwise directed, Committees, other groups and individuals will report direct to Bòrd na Gàidhlig's Cathraiche.

Schedule of Meetings

Bòrd na Gàidhlig's Board will approve in advance of each calendar year, dates and venues for its meetings for the following year. The schedule will be from April to March with a meeting frequency of approximately once every three months. The forward schedule of Board meetings is published on Bòrd na Gàidhlig's website, and the agenda and papers will be issued to members at least 10 calendar days in advance of each meeting (unless a later circulation is considered preferential by the Cathraiche for one or all of the papers).

The Cathraiche may convene a special meeting of Bòrd na Gàidhlig's Board when it appears that an item of business requires urgent consideration. Any Member may request that a special meeting be convened. The final decision on whether this proceeds rests with the Cathraiche or, in their absence, the Chair of the Audit and Assurance Committee, who will also determine which members of staff should attend.

Board Agenda and Papers

The agenda for each Bòrd na Gàidhlig Board meeting is prepared and cleared by the Leadership Team for approval by the Cathraiche. The Board agenda is posted on Bòrd na Gàidhlig's website minus any closed session items, one week prior to the Board meeting. Agenda items may change prior to the meeting, with any changes reflected on the website agenda.

Timings and locations of meetings should seek to minimise (within reason) the following:

- the direct financial costs to the public purse.
- the time commitment (and so indirect financial cost) involved for all participants.
- the impact on Bòrd na Gàidhlig's environmental footprint, and in particular its carbon footprint.
- Timings and locations should also seek to maximise accessibility to the public.

Bòrd na Gàidhlig's Board will aim to have at least one community visit a year. This will be noted on the forward schedule.

The running order of items on the Board agenda will be agreed with the Cathraiche/Ceannard and as far as possible will take into account the travel arrangements for staff and members who plan to attend.

Board papers are considered and approved by the Leadership Team prior to submission to Bòrd na Gàidhlig's Board unless other governance processes are in place.

The Board secretariat team will electronically collate, circulate and, where necessary, provide papers for the agreed Agenda items at a meeting, unless it has been previously agreed with the Chair of the meeting that no paper is required.

Papers will be electronically sent to the meeting attendees at least 10 days prior to the meeting.

If papers are not available for dispatch 10 days prior to the meeting, the Board secretariat team may, after consultation with the Chair of the meeting and the Ceannard, make a late posting, or table the paper(s) at the meeting, or withdraw the item(s) from the Agenda of the meeting. Occasions when these timescales may not be adhered to are if Special meetings are agreed at short notice, every attempt however will be made to dispatch papers in advance of the meeting

Board meeting agenda items may be categorised Open, Closed or Private. Board meetings will normally be held in Open session. However, there may be agenda items categorised as Closed or Private. Open session items may be considered in public. Closed session items will exclude the public and may also have a range of executive representation. The Ceannard will attend both open and closed sessions unless absence is agreed with the Chair. Private session items will be Board members only and where necessary, a Board member will be nominated as scribe.

The formal record of Bòrd na Gàidhlig's Board meeting will be published, in Gaelic and English, on Bòrd na Gàidhlig's website within within 8 weeks of the meeting:

Board members are permitted to request any item to be discussed in closed session; this will be discussed in conjunction with the Cathraiche and at their discretion. Should an item of business be taken in closed session, then a valid reason must be given. Closed session minutes will not be published to the website.

Board Papers dealt with in Closed Session

There is a presumption that Bòrd na Gàidhlig's Board papers will be considered in Open Session unless there are strong grounds for confidentiality. The Freedom of Information (Scotland) Act 2002 is used, along with the Environmental Information Regulations 1994 and the Data Protection Act 2018, to guide which papers should be dealt with in closed session. Decisions on this are made by the Cathraiche in consultation with the Ceannard.

Board papers which may be dealt with in closed session (subject to the views of the Cathraiche and Ceannard) include papers relating to personnel and staffing issues. The reasons for papers being dealt with in this way will be included in the cover page of the appropriate paper.

Prior to the meeting the Cathraiche or other Bòrd na Gàidhlig Board member(s) can move that an item, or part of an item, should be considered in closed session of the meeting. This is at the discretion of the Cathraiche and will only be permitted in exceptional circumstances.

Order of Business

The business of the Board at all meetings will proceed in accordance with the agenda issued for that meeting unless otherwise directed by the Cathraiche who may at his/her discretion or at the request of a member(s), alter the order of business at any stage.

At all ordinary or special meetings, no business other than that on the agenda will be considered except where by reason of special circumstances, the Cathraiche is of the opinion that the item should be considered at the meeting.

Attendance at Meetings

The Ceannard shall have the right to attend all Bòrd na Gàidhlig Board meetings and meetings of the Committees, except for parts of meetings when agreed by Bòrd na Gàidhlig's Board members that the matter under discussion should involve members only, for example where the Ceannard's remuneration or performance is being discussed.

In addition to the Ceannard, all members of the Leadership Team will, except when requested or excused by the Cathraiche, attend Bòrd na Gàidhlig's Board meetings. Other members of staff will attend for particular agenda items as necessary.

Scottish Ministers or their representatives may attend and take part in either full Board or committee meetings of Bòrd na Gàidhlig, but such representative is not entitled to vote.

Board Questions

Any member may put a question to the Cathraiche at any meeting of Bòrd na Gàidhlig's Board concerning any relevant and competent business arising from the agenda.

Members can also notify the Cathraiche in advance of the meeting of questions that they wish to raise other than those relevant to agenda items. Wherever possible this should be done in writing. The Cathraiche, in consultation with the Ceannard, will determine whether the question should be dealt with during the meeting, and inform the member accordingly.

Wherever possible, questions will be dealt with in the Open Session. Exceptionally, where a question deals with a sensitive or confidential issue, it may be dealt with in

Closed Session. This will be at the discretion of the Cathraiche in consultation with the Ceannard.

When a question of order is raised at a meeting of Bòrd na Gàidhlig's Board, the Cathraiche's ruling on it will be final.

Chairing of meetings

At a meeting of the Board, the Bòrd na Gàidhlig Cathraiche, if present, will preside. In the absence of the Cathraiche, he/she will normally indicate which other member should preside. If no advice from the Cathraiche is available, the Board members present will choose, by a majority vote of those present, one of their number to preside.

The Cathraiche will:

- preserve order and ensure that members of the Board have sufficient opportunity to express their views on any matter under discussion;
- determine all matters of order, competency and relevancy;
- determine in which order members wishing to speak should do so;
- determine whether or not a vote is required and how it is to be conducted; and
- adhere to relevant Bòrd na Gàidhlig policy and procedure

Board Decisions

Decisions of Bòrd na Gàidhlig's Board will usually be by consensus of attending members. An attending member is one who is either present in person or takes part by telephone or video conference link throughout the discussion of the agenda item and has heard any summing up by the Cathraiche, or a nominated member of the Leadership Team.

A member who leaves a meeting prematurely will be treated as a non-attending member for the purpose of any decision taken after the time of departure.

Board Members share corporate responsibility for decisions taken by the Board as a whole. Members must therefore either accept (and publicly support) the collective decision of the Board or resign.

A member of Bòrd na Gàidhlig's Board may have his or her dissent recorded to a decision of the Board provided that she/he has attended the meeting at which the matter was considered and provided that the member asks to record his/her dissent immediately after the decision is concluded. Any member that wants to actually propose an adjustment to the Cathraiche or member(s) motion prior to a decision being taken should

1) seek a seconder for that formal amendment and if that is secured 2) thereafter secure a majority vote of Board members.

Written comments on agenda items submitted by all non-attending Bòrd na Gàidhlig Board members will be circulated to Board members and referred to by the Cathraiche (or designated support such as the Board secretariat) at the appropriate point in the meeting.

Exceptionally, when a Bòrd na Gàidhlig Board decision is required urgently and it would not be feasible to convene a meeting, the matter will be dealt with by correspondence. The decision to do this will be made by the Cathraiche. In such circumstances, members will send their views to the Cathraiche in writing. The decision will be ratified at the next Bòrd na Gàidhlig Board meeting and recorded in the minutes.

Voting

Decisions will be reached by vote on the following occasions:

- When the Cathraiche detects that there is a body of opinion among the members who either disagree with a proposal or have expressed reservations about it and no clear consensus has emerged.
- When a member requests a vote to be taken and this is supported by at least one other member in attendance.
- Any other circumstance where, at the Cathraiche's discretion, it is felt that a decision should be preceded by a vote.

Only attending members, as defined in Board Decisions, will be eligible to vote. Each Member, including the Cathraiche, will be entitled to one vote except in the case of an equality of votes when the Cathraiche will have an additional casting vote.

Votes will normally be taken by show of hands. At the discretion of the Cathraiche, or in the event of any member objecting to a vote being taken by a show of hands and a majority of attending members supporting the objection, the vote will be taken by secret ballot. In the circumstances where a secret ballot is to be held, the Operations Manager will issue and collect ballot papers, count the votes and after these have been confirmed by the Head of Finance and Corporate Affairs, or in their absence another attending member of Leadership Team, announce the result to the Board.

The minutes of the meeting will record the results of voting, noting the number and names of members voting for and against the proposal and any abstentions. The minutes will not record the names in the event that a ballot is held in secret.

Deferred Decisions

The Board may decide to defer a decision on an agenda item so that it can be provided with more information, additional decision options or for any other reason. The decision to defer, with the reasons, will be recorded in the minutes of the meeting along with the indicative timescale for returning the matter to the Board for further discussion and decision.

Advice to the Board

In reaching decisions at meetings, the Board will take advice as appropriate. This will generally be from the Ceannard or such other serving member of the Leadership Team or staff present. The Ceannard in their capacity as Bòrd na Gàidhlig's Accountable Officer has a specific role in advising the Board on matters of propriety, economy, effectiveness and efficiency. The Board may also seek advice from its Committees, or any other internal or external source as it regards necessary.

In circumstances where advice from the Ceannard is overruled by the Board, or in their formal capacity as Accountable Officer, where the Ceannard feels that the action contemplated could not be defended before the Scottish Government and/or Scottish Parliament, the Ceannard may require the Cathraiche to give him/her a written instruction on the matter. Such an instruction will be drawn to the attention of the Auditor General for Scotland and the Departmental Accountable Officer in the Scottish Government.

Declarations of Interest - Making a Declaration

Individual members must consider at the earliest stage possible whether they have an interest to declare in relation to any matter that is to be considered.

They should consider whether agendas for meetings raise any issue of declaration of interest, and if in doubt may consult with Standards Officer, or with the Standards Commission. A declaration of interest must be made as soon as practicable at a meeting where that interest arises. If the need for a declaration of interest is identified only when a particular matter is being discussed the member must declare the interest as soon as they realise it is necessary to do so.

The oral statement of declaration of interest should identify the item or items of business to which it relates. The statement should begin with the words "I declare an interest". The statement must be sufficiently informative to enable those at the meeting to understand the nature of the interest but need not give a detailed description of the interest.

Effect of Declaration

Declaring a financial interest has the effect of prohibiting any participation in discussion and voting. A declaration of a non-financial interest involves a further exercise of judgement by the member concerned. They must consider the relationship between the interests that have been declared and the particular matter to be considered and relevant individual circumstances surrounding the particular matter.

In the final analysis the conclusive test is whether, in the particular circumstances of the item of business, and knowing all the relevant facts, a member of the public acting reasonably would consider that the member might be influenced by the interest in their role as a member of Bòrd na Gàidhlig and that it would therefore be wrong to take part in any discussion or decision-making. If a member, in conscience, believes that their continued presence would not fall foul of this test, then declaring a non-financial interest need not preclude their involvement in discussion or voting. If they are not confident about the application of this objective yardstick, they must play no part in the discussion and must leave the meeting room until discussion of the particular item is concluded.

Dispensations

In very limited circumstances dispensations can be granted by the Standards Commission in relation to the existence of financial and non-financial interests which would otherwise prohibit a member from taking part and voting on matters coming before Bòrd na Gàidhlig's Board and its Committees. Applications for dispensations will be considered by the Standards Commission and should be made as soon as possible in order to allow proper consideration of the application in advance of meetings where dispensation is sought. A member should not take part in the consideration of the matter in question until the application has been granted.

Board Minutes

Minutes of all meetings will be taken by a secretariat organised by the Operations Manager; the exception will be Private Sessions that will be minuted separately by an appropriate individual determined by the Cathraiche. Taken in conjunction with the papers presented to the meeting, the minutes should provide a correct record of the meeting, in sufficient detail to comprise an audit trail of issues discussed and decisions taken by Bòrd na Gàidhlig's Board.

The person chairing the meeting will be responsible for ensuring that actions agreed at the Private Session are passed on to the secretariat within five working days of the meeting so that they will be recorded as part of the Private Session (standard minutes).

The draft minutes of a meeting shall be approved for circulation as 'Unconfirmed Minutes' to members by the Cathraiche and Ceannard within 3 weeks of the date of the Board meeting. Members can propose amendments in writing within 10 working days. The Cathraiche and Ceannard will arbitrate over matters of dissent.

Minutes will be formally 'Confirmed' by the Cathraiche, circulated to members and minutes for the Open Session lodged on BnG website within 8 weeks of the meeting

Bòrd na Gàidhlig shall publish Minutes in Gaelic, English and such other languages as would assist in the efficient conduct of its business.

Suspension of Members

In the event of any member of Bòrd na Gàidhlig's Board disregarding the order or authority of the Cathraiche at any meeting, or being guilty of obstructive or offensive conduct at any meeting, and the Cathraiche calling the attention of the meeting to the same, the Board, may on the motion of any member, duly seconded and supported by the vote of a majority of the members present and voting, suspend such member so offending for the remainder of the sitting.

No debate shall be allowed on such a motion.

Confidentiality

Members may use their discretion in discussing items of Bòrd na Gàidhlig Board business with other parties following the meeting.

For issues dealt with in Closed Session, the nature and content of the business must not be divulged to, or discussed with, anyone other than fellow Bòrd na Gàidhlig Board members and staff in attendance until the Cathraiche states otherwise.

Members should get the prior approval of the Cathraiche, or in their absence, the Ceannard, before making public statements (including statements to the Press and broadcast interviews) on behalf of Bòrd na Gàidhlig's Board.

Personal liability of Board Members

While any legal proceedings initiated by a third party are most likely to be brought against Bòrd na Gàidhlig's Board as a whole, in exceptional cases proceedings may be brought against the Cathraiche or other individual Board members. For example, a Bòrd na Gàidhlig Board member may be personally liable if he or she makes a fraudulent or negligent statement that results in loss to a third party.

However, in accordance with the standard indemnity recommended for NDPB members by the Government, a Bòrd na Gàidhlig Board member who has acted honestly and in good faith will not have to meet out of his or her own personal resources any personal civil liability which is incurred in the execution or purported execution of his or her Board function, save where the member has acted recklessly.

Suspension and amendments of Standing Orders

These Standing Orders may be varied, revoked or added to by only Bòrd na Gàidhlig's Board itself and any such alterations will require the consent of the majority of members present at a meeting.

Notice of the intention to bring forward proposed amendments to standing orders must be signified at the previous board meeting. Notwithstanding this provision, no Standing Order may be suspended or amended where this would contravene any statutory provision or direction made by Scottish Ministers.

Coinneamh:	Bòrd-stiùiridh
Ceann-là:	25 Ògmhios 2026
Tìotal:	Aithisg Slàinte is Sàbhailteachd
Gnìomh a dhìth:	Airson fiosrachadh
Àireamh pàipear:	7.4
Neach-labhairt:	Nicola Pearson, Ceann an Ionmhais & Cùisean Corporra
Pàipearan-taic:	Chan eil

1. Adhbhar

- 1.1. Tha am pàipear seo airson fios a chumail ris a' Bòrd-stiùiridh air slàinte is sàbhailteachd aig Bòrd na Gàidhlig thairis air a' bhliadhna 2025/26.

2. Cùl-fhiosrachadh/Prìomh aithris

- 2.1 Tha dleastanas air buill a' bhùird-stiùiridh a dhearbhadh gun tèid a h-uile oidhirp a dhèanamh gus dìon a thoirt dhan luchd-obrach tro phoileasaidh is siostaman airson slàinte is sàbhailteachd aig an ìre as àirde.
- 2.2 Tha a' bhuidheann a' cleachdadh Barbour EHS gus taic a chumail rithe airson nan dleastanasan seo a choileanadh.
- 2.3 Tha structar obair mheasgaichte aig Bòrd na Gàidhlig, far am bi luchd-obrach ag obair dà là ann an oifis, ach far a bheil aonta ann air sgàth adhbharan cruinn-eòlais.
- 2.4 Cha robh tubaist aig ìre '[reportable](#)' aig Bòrd na Gàidhlig ann an 2025/26.
- 2.5 Cha deach tubaist sam bith a chlàradh aig Bòrd na Gàidhlig ann an 2025/26.
- 2.7 Tha a' bhuidheann ag obair gu cunbhalach gus na modhan-obrach aice a leasachadh. Tha cuid de na gnìomhan sin air clàradh gu h-ìseal:
  - Suirbhidh sunnd an luchd-obrach gach bliadhna;
  - Trèanadh slàinte is sàbhailteachd tro Barbour EHS;
  - A' frithealadh sheiseanan leasachadh proifeiseanta leantainneach air atharrachaidhean ann an reachdas tro Barbour EHS;
  - Conaltradh cunbhalach – coinneamhan Aon Sgioba, Viva Engage, POPs, msa.
  - Measaidhean tric san àite-obrach air cleachdadh uidheamachd sgrìon taisbeanaidh.
  - Solar uidheamachd agus àirneis dha oifisean agus dachaighean mar as iomchaidh.

3. Moladh

- 3.1. Aire a thoirt don fhiosrachadh sa phàipear seo.

4. Prìomh Bhuidhean Ro-innleachdach

- 4.1. Buaidhean air Ionmhas: Cosgaisean solar uidheamachd agus/no àirneis airson àitichean-obrach agus airson sholaraidhean trèanaidh far a bheilear iomchaidh.
- 4.2. Buaidhean air Luchd-obrach: Tha dùil ann gum bi deagh bhuidh air luchd-obrach.
- 4.3. Buaidhean air Trèanadh: Trèanadh a bhios a dhìth thèid a sholarachadh.
- 4.4. Ceangalaichean ri Amasan Ro-innleachadh agus Corporra: Cumaidh Bòrd na Gàidhlig air a' leasachadh nan dòighean-obrach aige.
- 4.5. Buaidhean air Cliù: Tha e cudromach gum bi Bòrd na Gàidhlig a' gèilleadh ri prionnsabalan slàinte is sàbhailteachd agus gun cumar ri inbhean àrda gus deagh chliù a chumail.
- 4.6. Buaidhean air Slàinte is Sàbhailteachd: Iomradh sa phàipear
- 4.7. Buaidhean Laghail: Tha am pàipear seo mar phàirt de shaothair Bòrd na Gàidhlig le bhith a' gèilleadh ri reachdas slàinte is sàbhailteachd agus reachdas iomchaidh eile.
- 4.8. Buaidhean air Co-ionannachd: Cha bhi buaidh air co-ionannas.
- 4.9. Buaidhean air an Àrainneachd: Cha bhi buaidh air àrainneachd.

5. Ceangalaichean ri Frèama-obrach Coileanadh Nàiseanta

Còraichean Daonna	☒	Clann is Òigridh	☐
Cultar	☐	Coimhearsnachdan	☐
Àrainneachd	☐	Bochdainn	☐
Slàinte	☒	Eadar-nàiseanta	☐
Foghlam	☐	Eaconomaidh	☐
Gnothachasan soirbheachail is ùr-ghnathach	☒		

6. Cùrsa Riaghlachais

- 6.1. Thug an Sgioba Àrd Stiùiridh fa-near don phàipear seo air 9 Ògmhios 2026.

7. Dearbhadh air Cuairteachadh Sgrìobhainn

- 7.1. 'S e pàipear fosgailte a tha seo.

Coinneamh:	Bòrd-stiùiridh
Ceann-là:	25 Ògmhios 2026
Tìotal:	Tuigse Innealta (AI)
Gnìomh a dhìth:	Airson Fiosrachadh
Àireamh pàipear:	7.5
Neach-labhairt:	Ealasaid Dhòmhnallach, Ceannard
Pàipearan-taic:	N/A

1. Adhbhar

- 1.1 Tha am pàipear seo ann gus fiosrachadh a thoirt don Bhòrd mu shuidheachadh làithreach na buidhne a thaobh cleachdadh tuigse innealta (AI) ann an obair Bhòrd na Gàidhlig.
- 1.2 Tha e a' mìneachadh suidheachadh làithreach na buidhne agus na ceumannan a thèid a ghabhail gus dèanamh cinnteach gu bheil Bòrd na Gàidhlig comasach air na cothroman agus na dùbhlain a tha an lùib AI a thuigsinn.

2. Cùl-fhiosrachadh/Prìomh aithris

- 2.1 Chaidh cuspair AI a thogail aig a' Bhòrd, agus chaidh aontachadh measadh a dhèanamh air àite làithreach AI nar buidheann agus mar as urrainn dha cuideachadh le obair na buidhne.
- 2.2 Tha seo a rèir nan smuaintean a thaobh ath-leasachadh na roinne poblach, far a bheilear a' bruidhinn air innealan gus èifeachdas a leasachadh agus goireasan a shaoradh mar innealan gus atharrachadh a thoirt gu buil.
- 2.3 Chan eil Bòrd na Gàidhlig an-dràsta a' cleachdadh AI gu h-oifigeil mar inneal, agus cha deach stiùireadh sam bith a thoirt don sgioba a thaobh am bu chòir neo nach bu chòir dhaibh a bhith an sàs leis an raon innealan AI a tha rim faighinn a-nis.
- 2.4 Rinn còmhraidhean leis an sgioba nas fharsainge soilleir, ged a tha beagan cleachdaidh cuibhrichte ann, nach eil cleachdadh farsaing ann sa bhuidhinn. Tha seo mar thoradh air grunn nithean, nam measg dìth stiùiridh don sgioba air cleachdadh AI, dìth eòlais air mar as urrainn dha AI cuideachadh le ar n-obair agus leisg AI a chleachdadh airson adhbharan a' gabhail a-steach follaiseachd, an àrainneachd agus creideasan pearsanta.
- 2.5 Tha Canva, inneal dealbhaidh AI, air a chleachdadh ann an conaltradh agus dealbhadh, a tha coltach ris an roinn phoblaich nas fharsainge. Tha seo air leigeil leis a' bhuidhinn sàbhaladh mòr a dhèanamh air cosgaisean a thaobh obair dealbhaidh, gu sònraichte a thaobh cosgaisean dealbhaidh na h-aithisg bhliadhnail agus nan cunntasan.

- 2.6 Tha oifigearan anns an sgioba stiùiridh a' cleachdadh Copilot, gu sònraichte airson measadh a dhèanamh air sgrìobhainnean mòra, agus tha iad ag aithris gur e taic fheumail a th' ann airson mion-sgrùdadh agus molaidhean a dhèanamh. Ach, thathar ag aideachadh gum feumar a chleachdadh gu faiceallach oir chan eil e an-còmhnaidh a' soilleireachadh a h-uile prìomh phuing. Tha seo gu sònraichte fìor nuair a thathar a' dèiligeadh ri fiosrachadh reachdail agus obair chùisean laghail.

3. San àm ri teachd

- 3.1 Tha Bòrd na Gàidhlig an-dràsta ag obair leis na comhairliche dìon dàta againn air poileasaidh AI. Tha seo gus stiùireadh a thoirt don bhuidhinn air cleachdadh AI. Ach, aig ìre obrachaidh chan eil sinn air measadh a dhèanamh air mar as urrainn dha AI cur ri ar n-obair.
- 3.2 Tha e riatanach gun dèan sinn sin agus gun tuig sinn na cothroman agus na dùbhlain a thig bho bhith ga chleachdadh no gun a bhith an sàs ann.
- 3.3 Tha e soilleir nach eil eòlas againn sa bhuidhinn gus an obair seo a dhèanamh. Iarraidh sinn comhairle agus beachdan tùsail bho cho-obraichean san roinn phoblaich, agus thathar a' moladh gun dèan sinn ath-sgrùdadh bhon taobh a-muigh ro dheireadh na bliadhna seo, a' cleachdadh chomhairlichean. Bidh seo a' toirt a-steach conaltradh leis a' Bhòrd againn.

4. Moladh

- 4.1 Gum bi buill a' Bhùird mothachail air susbaint na h-aithisg.

Gum bi am Bòrd ag aontachadh gum bu chòir ath-sgrùdadh taobh a-muigh a dhèanamh air AI a thaobh obrachaidhean Bòrd na Gàidhlig.

Gum bi am poileasaidh AI air a cho-roinn le buill a' Bhùird aon uair 's gu bheil e air a bhith tron phròiseas aontachaidh.

5. Prìomh Bhuaidhean Ro-innleachdadh

- 5.1. Buaidhean air Ionmhas: Bidh cosgais ann
- 5.2. Buaidhean air Luchd-obrach: Dh'fhaodadh seo buaidh a thoirt air pròiseasan obrach
- 5.3. Buaidhean air Trèanadh: Dh'fhaodadh seo feumalachdan trèanaidh a chomharrachadh
- 5.4. Ceanglaichean ri Amasan Ro-innleachadh agus Corporra: Dh'fhaodadh seo cuideachadh le libhrigeadh
- 5.5. Buaidhean air Cliù: Cuiridh seo ri cliù na buidhne le bhith fosgailte.
- 5.6. Buaidhean air Slàinte is Sàbhailteachd: Ceistean mu shàbhailteachd fiosrachaidh
- 5.7. Buaidhean Laghail: N/A
- 5.8. Buaidhean air Co-ionannachd: N/A
- 5.9. Buaidhean air an Àrainneachd: N/A

6. Ceanglaichean ri Frèama-obrach Coileanadh Nàiseanta

Còraichean Daonna	☐	
Cultar	☐	
Àrainneachd	☐	
Slàinte	☐	
Foghlam	☐	
Gnothachasan soirbheachail is ùr-ghnàthach	☒	
Clann is Òigridh	☐	
Coimhearsnachdan	☐	
Bochdainn	☐	
Eadar-nàiseanta	☐	
Eaconamaidh	☐	

7. Cùrsa Riaghlachais

7.1. Thug an Sgioba Àrd Stiùiridh fa-near don phàipear seo air 09 Ògmhios 2026.

8. Dearbhadh air Cuairteachadh Sgrìobhainn

8.1. 'S e pàipear fosgailte a tha seo.

Coinneamh:	Bòrd-stiùiridh
Ceann-là:	25 Ògmhios 2026
Tìotal:	Plana Obrach a' Bhùird-stiùiridh
Gnìomh a dhith:	Ri Aontachadh
Àireamh pàipear:	8.1
Neach-labhairt:	Ealasaid Dhòmhnallach, Ceannard
Pàipearan-taic:	PT1 Plana-obrach 2026/27

1. Adhbhar

- 1.1. Is e adhbhar na h-aithisge seo Plana Obrach a thoirt dhan Bhòrd-stiùiridh a tha a' mìneachadh nam prìomhan nithean air am feumar beachdachadh air thar na bliadhna.

2. Cùl-fhiosrachadh/Prìomh aithris

- 2.1. Tha e cudromach gum bi plana obrach aontaichte aig a' Bhòrd-stiùiridh airson na bliadhna air thoiseach. Thèid sùil a chumail air a' phlana obrach tron bhliadhna.
- 2.2. Chaidh beachdachadh air a' phlana-obrach seo an co-cheangal ri clàr-ama nan coinneamhan.
- 2.3. Tha ro-innleachd rannsachaidh is fiosrachaidh air a chur ris a' phlana obrach. Chaidh seo aithris roimhe seo don Chomataidh Poileasaidh is Goireasan. Thathar a' moladh gun tig seo chun a' bhùird dà uair sa bhliadhna.
- 2.4. Tha a h-uile eileamaid eile de phlana obrach Comataidh Poileasaidh is Goireasan air a chòmhdach leis na nithean a tha ann mar-thà air a' phlana obrach.

3. Moladh

- 3.1. Thathar ag iarraidh air Buill beachdachadh air a' mholadh agus ag aontachadh ris a' plana-obrach an cois seo.

4. Prìomh Bhuaidhean Ro-innleachdach

- 4.1. Buaidhean air Ionmhas: Chan eil gin ann.
- 4.2. Buaidhean air Luchd-obrach: Chan eil gin ann.
- 4.3. Buaidhean air Trèanadh: Chan eil gin ann.
- 4.4. Ceanglaichean ri Amasan Ro-innleachadh agus Corporra: Bidh seo a' cur ris an amas chorporra gun cùm Bòrd na Gàidhlig air a' leasachadh nan dòighean-obrach aca.
- 4.5. Buaidhean air Cliù: Cuiridh seo ri cliù na buidhne le bhith fosgailte.
- 4.6. Buaidhean air Slàinte is Sàbhailteachd: Chan eil gin ann.

- 4.7. Buaidhean Laghail: Nì seo cinnteach gum bi modh-obrach iomchaidh ann a rèir Achd na Gàidhlig agus achdan eile a bhios a' bualadh air Bòrd na Gàidhlig.
- 4.8. Buaidhean air Co-ionannachd: Chan eil gin ann.
- 4.9. Buaidhean air an Àrainneachd: Chan eil gin ann.

5. Ceanglaichean ri Frèama-obrach Coileanadh Nàiseanta

Còraichean Daonna	☐	Clann is Òigridh	☐
Cultar	☐	Coimhearsnachdan	☐
Àrainneachd	☐	Bochdainn	☐
Slàinte	☐	Eadar-nàiseanta	☐
Foghlam	☐	Eaconamaidh	☐
Gnothachasan soirbheachail is ùr-ghnàthach	☒		

6. Cùrsa Riaghlachais

- 6.1. Thug an Sgioba Àrd Stiùiridh fa-near don phàipear seo air 16 Ògmhios 2025.

7. Dearbhadh air Cuairteachadh Sgrìobhainn

- 7.1. 'S e pàipear fosgailte a tha seo.

Plana Obrach a' Bhùird-stiùiridh 2026/27		Ògmhios 25/06/2026	Damhair 08/10/2026	Dùbhlachd 10/12/2026	Màrt 11/03/2027
Puingean Stèidhichte	Cùisean Tòiseachaidh / Fàilte	√	√	√	√
	Nochdadh Com-pàirt	√	√	√	√
	Geàrr-chunntas	√	√	√	√
	Clàr-gnìomhan	√	√	√	√
	Aithisg air PCCan 25/26		√		√
	Aithisg Ionmhas	√	√	√	√
	Clàr Mi-chinntean	√	√	√	√
	Geàrr-chunntasan nan Comataidhean	√	√	√	√
	Aithisg a' Chathraiche	√	√	√	√
	Aithisg a' Cheannard	√	√	√	√
	Am Plana Obrach	√	√	√	√
	Iarrtasan Taic-airgid £100,000+	√	√	√	√
	Conaltradh le luchd-uidh	√	√	√	√
	Fios as ùr air foghlam agus ionnsachaidh	√	√	√	√
	Aithisg air adhartas air a' Phlana Nàiseanta	√		√	
	Lèirmheas air a' choinneimh	√	√	√	√
Prìomhachasan Ro-innleachdail	Plana Corporra	√	-	-	√
Puingean Cunbhalach Bliadhna	Plana Gnìomh	-	√	-	-
	Buidseat na Bliadhna	-	-	-	√
	Plana Ionmhas Meadhan-teirm	-	-	-	√
	Riaghladh Ionmhas	-	√	-	-
	Aonta Frèam-obrach	-	√	-	-
	Aithisg Bhliadhna na Comataidh Sgrùdaidh is Dearbhachd	√	-	-	-
	Aithisg Bhliadhna na Comataidh Poileasaidh is Ghoireasan	√	-	-	-
	Aithisg Bhliadhna is Cunntasan	-	√	-	-
	Aithisg an Luchd-sgrùdaidh on Taobh a-muigh	-	√	-	-
	Aithisg Luchd-obrach	√	-	-	-
	Aithisg Slàinte is Sàbhailteachd	√	-	-	-
	Èifeachdas is Trèanadh a' Bhùird-stiùiridh	-	√	-	√
	Plana Feachd-obrach	-	√	-	-
	Plana Trèanaidh		√	-	-
	Gnàth-Riaghailtean	√	-	-	-
	Prògram coinneamhan a' Bhùird-stiùiridh	-	-	√	-
	Maoineachadh nam Buidhnean Gàidhlig	-	-	√	√
	Ro-innleachd Rannsachaidh is Fiosrachaidh	-	√	-	√
Puingean Ad Hoc	Aithisg air Planaichean Gàidhlig	√	-	-	-